

วารสาร

วิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๔ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๙ ISSN 1513-0096

วารสารวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๔ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๙ ISSN 1513-0096

ชุมชนพรัตน์ หนึ่งในชุมชนเฉลิมพระเกียรติ ๖๐ ปี
ครองราชย์ เป็นชุมชนแก้มวงศ ๔ ประการ
อันประกอบด้วย เพชร หัสมิ มรกต บุษราคัม
โกเมน นิล มุกดาหาร เพทาย ไพฑูรย์ ซึ่งยึดถือ
กันมาแต่โบราณว่าเป็นอัญมณีมงคลคู่ควรพระบารมี
พระมหากษัตริย์ผู้เปี่ยมไปด้วยพระมหากรุณาธิคุณ

วารสารวิชาการเป็นวารสารที่จัดทำขึ้น
เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการเกี่ยวกับ
หลักสูตร สื่อการเรียนการสอน และการจัด
การศึกษา เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์
ต่อการปฏิบัติงานด้านการศึกษา เสนอข่าว
ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับงานวิชาการ ประกาศ
คำสั่งและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัด
การศึกษา

ข้อความใดๆ ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร
วิชาการฉบับนี้ เป็นความคิดเห็นเฉพาะตัวของ
ผู้เขียน ไม่มีข้อผูกพันกับสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ประการใด

เจ้าของ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ที่ปรึกษา

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (นางพรนิภา ลิมปพยอม)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (นางอารีรัตน์ วัฒนสิน)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (นายเฉลย พูนสวน)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (นายชินภัทร ภูมิรัตน)

ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานการศึกษา (นายนิวัตร นาคะเวช)

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน (นางสาวอรุณศรี อนันตรศิริชัย)

ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบเครือข่ายและการมีส่วนร่วม (นายปัญญา วงศ์กฤษณ์)

ที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน (นายขอบ ลิข)

ที่ปรึกษาด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (นางสาววันทยา วงศ์ศิลปภิรมย์)

ที่ปรึกษาด้านการศึกษาพิเศษและผู้ด้อยโอกาส (นางสุจินดา ผ่องอักษร)

บทบรรณาธิการ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระอัจฉริยภาพในด้านศิลปกรรมและทรงรังสรรค์ผลงานทั้งด้านจิตรกรรมและประติมากรรม
ทั้งดงามทรงคุณค่ามากมายจนเป็นที่ประจักษ์ โดยเฉพาะด้านจิตรกรรมนั้นทรงสนพระทัยฝึกฝนมาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ ทั้งโดยการศึกษา
ด้วยพระองค์เองและจากตำราต่างๆ วารสารวิชาการ ฉบับที่ ๔ จึงขอเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้วยบทความ
“พระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้านจิตรกรรมและประติมากรรม”

วารสารฉบับนี้ได้นำเสนอบทความเรื่อง “รักการอ่าน นำชีวิตสู่ความสำเร็จ” เพื่อกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เห็นความ
สำคัญของการอ่านเพราะการอ่านคือประตูสู่ความรู้ และเป็นหัวใจของการพัฒนาชาติ หลายหน่วยงานทั้งองค์กรรัฐบาลและเอกชน
มุ่งหวังที่จะสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมการอ่าน การส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนรักการอ่านต้องเริ่มตั้งแต่เกิด โดยครอบครัวมีความ
สำคัญเป็นลำดับแรก พ่อแม่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูกและส่งเสริมให้ลูกอ่าน ถัดมาคือโรงเรียนเมื่อรับเด็กเข้าสู่ระบบแล้วจำเป็น
อย่างยิ่งที่ต้องช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งหลายโรงเรียนก็มีกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่หลากหลาย
น่าสนใจและประสบผลสำเร็จอย่างงดงาม อีกหลายโรงเรียนก็กำลังสร้างสังคมการอ่านให้เกิดขึ้นในโรงเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
นอกเหนือจากการจัดกิจกรรมเพื่อรณรงค์ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแล้วเพื่อให้เด็กๆ ได้มีหนังสืออ่านกันอย่างทั่วถึง ผู้ปกครอง ชุมชน
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอื่นๆ สามารถจะร่วมบริจาคหนังสือให้กับโรงเรียน เขตพื้นที่
การศึกษา เพื่อให้ลูกหลานของเราได้มีหนังสืออ่านอย่างเพียงพอ ซึ่งหากทุกฝ่ายร่วมมือร่วมใจกันอย่างแข็งขัน อีกไม่นานเด็กและ
เยาวชนไทยทุกคนก็จะเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

วารสารวิชาการฉบับนี้คงเป็นฉบับส่งท้ายปี ตลอดปีที่ผ่านมาเราได้รับคำติชมและคำแนะนำจากผู้อ่านมากมาย คณะบรรณาธิการ
ขอขอบคุณในคำติชมและคำแนะนำจากท่านผู้อ่านทุกท่านและยินดีน้อมนำไปปรับปรุงวารสารวิชาการให้ดียิ่งขึ้น และขอขอบคุณ
อีกครั้งที่สนใจติดตามอ่านวารสารวิชาการอย่างต่อเนื่อง หวังว่าท่านจะเป็นกำลังใจให้คณะบรรณาธิการตลอดไป

คณะบรรณาธิการ

บรรณาธิการ

นายสุชาติ วงศ์สุวรรณ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวพณีย์ เจนพนัส

นางอัมพร แต้มทอง

นางสาวเจตนา พรหมประดิษฐ์

กองบรรณาธิการ

นายพินิจ สุขะสันต์

นางสาวนภวรรณ ชัยบุตตา

นายไพฑูรย์ บุญภานนท์

นางประชุม หนูจ้อย

นางสาวจิระวรรณ ปักกัตตั้ง

นายธัญญา เรืองแก้ว

นางสาวรัตนา แสงบัวเพื่อน

นางสาวขวัญฟ้า นิยมในธรรม

นายชูเกียรติ เกิดอุดม

นางสาวอุทิน จิงวิเศษพงศ์

นางฟาฏินา วงศ์เลขา

นางสาวเงินยวง นุตตะเคียน

นางสาวสุขเกษม ปิดตานะ

นางธนาภรณ์ กอวัฒนา

นางสาวสุวิมล ไสตทิพย์

นางสาวพรทิพย์ ดินดี

นางสาวเจตนา พรหมประดิษฐ์

นางสาวประนอม เพ็งพันธ์

ฝ่ายศิลป์

นายพินิจ สุขะสันต์

นายชูเกียรติ เกิดอุดม

นายไพฑูรย์ บุญภานนท์

นางสาวเจตนา พรหมประดิษฐ์

เรื่อง

หน้า

- พระอัจฉริยภาพในหลวงด้านจิตรกรรม และประติมากรรม รัชกาลที่ ๑๐ ๒
- พระที่นั่งบรมราชสถิตยมโหฬาร สายไหม จบกาสึก ๙
- รักการอ่าน...นำชีวิตสู่ความสำเร็จ มีเดีย จุฬา ๑๔
- การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ปฐมวัยศึกษา ด้วยสื่อของเล่น วิชา ประชา ๒๐
- ภาษาที่ใช้คือหัวใจของการสื่อสาร การุณกันธ์ รัตนแสนวงศ์ ๒๖
- พลของการสอนแก้ปัญหาภาคคณิตศาสตร์ โดยใช้กลวิธี Star บุตรียา จิตตารมย์ ๓๐
- การสอนอ่านจับใจความเพื่อพัฒนาความสามารถ ในการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ช่อนกลิ่น วัฒนโยธิน ๔๐
- กิจกรรมการเขียนการตูนเร้าใจผู้เรียน วิชางานบ้านจริงหรือ กศน. กิตติไชย ๔๖
- เรียนรู้วิจัยสร้างหุ่นยนต์นักคิด แก้ปัญหา พันฟูในโรงเรียนสู่ความสำเร็จ วรรณ จันทะเพ็ญ ๕๑
- โครงการภาษาอังกฤษ (Project Work in English) ขจิต ฝอยทอง ๕๕
- เส้นทางสู่ผู้นำอำนวยการเยาวชน : ทำอย่างไร วัฒน บัวขาว ๖๐
- เกาะติดหลักสูตร ดร.ดร.ณิชา จำปาทอง ๖๕
- เส้นทางสู่...การปฏิรูปการเรียนการสอน ทัศนิกา พรหมณีนพิกุล ๗๐
- สนาม...สื่อการเรียนรู้ ฟาฏินา วงศ์เลขา ๗๔
- รอบรู้สู่การวัดและประเมินผล สมทรง สิมาลัย ๗๖
- เวทีคนวิจัย สุทวารธรรณ เครือพานิช ๘๑
- ความรู้เพื่อครูแนะแนว อภิชาติ เศรษฐกิจกิจการ ๘๖
- บอกกล่าวเล่าขาน อัมพร แต้มทอง ๙๑
- เรียงร้อยก้อยแก้ว อนุรัตน์ ๙๔

พระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้านจิตรกรรมและประติมากรรม

ส.วิวรรณ ภาพสต*

นับตั้งแต่ พุทธศักราช ๒๔๘๙ อันเป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เสด็จดำรงสิริราชสมบัติเป็นต้นมาจวบจนถึงปัจจุบันเป็นเวลายาวนานถึง ๖๐ ปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของพสกนิกรชาวไทย พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนราษฎรในทุกท้องถิ่นทั่วประเทศ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจำนวนมากที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นำมาแก้ไขปัญหาต่างๆ ล้วนเป็นที่ประจักษ์และ

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของปวงชนชาวไทยทั้งประเทศ แม้แต่นานาประเทศทั่วโลกยังได้ตระหนักในพระอัจฉริยภาพ พระปรีชาสามารถ และน้ำพระราชหฤทัยของพระองค์

บรรดาองค์การระหว่างประเทศและสถาบันการศึกษาจากทั่วโลกได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายโคฟี อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลเกียรติยศความสำเร็จสูงสุด ด้านการพัฒนามนุษย์ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ เนื่องในโอกาสทรงครอง

* นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในพุทธศักราช ๒๕๔๙ เพื่อเฉลิมพระเกียรติที่พระองค์ทรงอุทิศพระวรกาย และพระวิริยะอุตสาหะ ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ นานัปการอันเป็นคุณูปการต่อประชาชน

ไม่เพียงแต่ทรงพระปรีชาสามารถในทุกสาขา วิทยาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทรง ผสมผสานมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนา เท่านั้น แต่ทรงปรีชาสามารถในงานศิลปศาสตร์ หลายแขนง เป็นต้นว่า ด้านจิตรกรรม การถ่ายรูป งานช่างประติมากรรม งานช่างประดิษฐ์ โดยเฉพาะ การดนตรีเป็นศิลปะที่ทรงโปรดมากเป็นพิเศษ ผลงาน ศิลปะฝีพระหัตถ์ดังกล่าว มีเป็นจำนวนมากและ ทรงคุณค่ายิ่ง แสดงให้เห็นพระอัจฉริยภาพในการ ริเริ่มสร้างสรรค์และพระราชอุทิศในความช่าง สังเกต ความสุขุมรอบคอบ และการประสานความงาม กับประโยชน์ของศิลปะเป็นอย่างดี พระอัจฉริยภาพ ดังกล่าว เป็นที่ประจักษ์ชัดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังเช่น

สถาบันการดนตรีและศิลปะแห่งกรุงเวียนนา ทูลเกล้าฯ ถวายประกาศนียบัตรเกียรติคุณชั้นสูง แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยให้ทรงดำรง ตำแหน่งสมาชิกกิตติมศักดิ์ เมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๗

มหาวิทยาลัยศิลปากรทูลเกล้าฯ ถวาย ปริญญาศิลปดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาจิตรกรรม พุทธศักราช ๒๕๐๘

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้ทูลเกล้าฯ ถวายพระราชสมัญญา “อัครศิลปิน” เมื่อ พุทธศักราช ๒๕๒๙

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ทูลเกล้าฯ ถวาย ปริญญาศิลปกรรมดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ เพื่อสดุดีที่ ทรงเป็นเลิศในศิลปะหลายสาขา เมื่อพุทธศักราช ๒๕๒๙

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทูลเกล้าฯ ถวาย ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาดนตรี ใน ฐานะที่ทรงเป็น “เอกหัตถ์ในทางดนตรี” เมื่อ พุทธศักราช ๒๕๓๐

สำหรับงานด้านจิตรกรรมและประติมากรรม เป็นศิลปะอีกประเภทหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัวทรงสนพระราชหฤทัยมาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ เช่นเดียวกับความสนพระทัยงานศิลปะประเภทอื่นๆ เมื่อครั้งพระองค์ประทับอยู่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ได้ทรงฝึกฝนเขียนภาพด้วยพระองค์เอง ทรงศึกษา จากตำราทางด้านจิตรกรรม ทั้งที่ทรงซื้อด้วยพระองค์ เองและที่มีผู้ทูลเกล้าฯ ถวาย เมื่อสนพระราชหฤทัย งานเขียนของศิลปินผู้ใด ก็จะเสด็จพระราชดำเนินไป ทรงเยี่ยมศิลปินผู้นั้นถึงที่พัก เพื่อทรงมีพระราช ปฏิสันถารและทอดพระเนตรการสร้างสรรค์งานของ ศิลปินโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นวิธีการใช้สี การผสมสี ตลอดจนเทคนิควิธีการต่างๆ พระองค์จะทรงเสด็จไป เยี่ยมศิลปินบ่อยๆ จนทรงเข้าพระราชหฤทัยในการ สร้างสรรค์งานเหล่านั้นเป็นอย่างดี เมื่อทรงเข้า พระราชหฤทัยการทำงานอย่างถ่องแท้แล้ว ก็จะทรง นำวิธีการเหล่านั้น มาทรงฝึกฝนด้วยพระองค์เอง โดยจะไม่ทรงลอกเลียนแบบงานของศิลปินเหล่านั้น แต่พระองค์ได้นำวิธีการทำงานของพวกเขามา สร้างสรรค์งานขึ้นมาใหม่ให้เป็นแบบฉบับของพระองค์

การศึกษาในรูปแบบของตะวันตก ทำให้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีรสนิยมในทาง ศิลปะอย่างยิ่ง พระองค์ทรงงานจิตรกรรมอย่าง จริงจัง เมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๒ หลังจากที่เสด็จ ครองราชย์แล้วกว่า ๑๐ ปี จิตรกรรมฝีพระหัตถ์ของ พระองค์ในระยะแรกๆ จะเป็นที่ทราบกันในวงแคบ เฉพาะผู้ที่สนใจในงานด้านนี้เท่านั้น โดยทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้เชิญบรรดาจิตรกรไทยเข้าเฝ้าร่วม สังสรรค์ด้วยเป็นครั้งคราว โปรดเกล้าฯ พระราชทาน เลี้ยงอาหารบ้าง มาร่วมเขียนภาพแข่งกันบ้าง บรรดา ศิลปินอาวุโสและมีชื่อเสียงของไทยที่ได้รับพระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้เข้าเฝ้าเป็นการสนทนาระหว่างพระองค์ เพื่อ ร่วมปฏิสันถารและถวายคำปรึกษาในการเขียนภาพ ได้แก่ อาจารย์เหม เวชกร อาจารย์เขียน ยัมศิริ อาจารย์จำรัส เกียรติก้อง อาจารย์เฉลิม นาศิริกษ

อาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์ อาจารย์ไพฑูรย์ เมืองสมบูรณ์
อาจารย์จุลทัศน์ พยาฆรานนท์ อาจารย์อวบ สาณะเสน
และอาจารย์พิริยะ ไกรฤกษ์

ในหนังสือ “อัครศิลปิน” ของกรมศิลปากร
(๒๕๓๐ : ๒๓) ได้กล่าวถึงคำบอกเล่าของบรรดา
ศิลปินที่เคยได้มีโอกาสเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท
ว่า

พระองค์ทรงเขียนภาพด้วยพระองค์เอง
ตามแนวพระราชดำริ การถวายเป็นคำปรึกษานั้น
เป็นเพียงด้านเทคนิคในการเขียนภาพเท่านั้น
และพระองค์มักจะมีพระราชดำรัสถามแต่เพียงว่า
“พอไปได้ไหม”

สำหรับศิลปินชาวต่างประเทศที่มีชื่อเสียง
ระดับโลกที่พระองค์เคยเสด็จเยี่ยมห้องทำงานและ
ทรงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วยคือศิลปินชาวออสเตรีย
ชื่อ ออสการ์ โคโคชกา (Oskar Kokoschka) ซึ่งเป็น
จิตรกรที่เขียนภาพด้วยการใช้สี และใช้ฝีแปรงที่ร้อน
แรงตามแบบลัทธิเอกซ์เพรสชันนิซึมที่ทรงโปรดอยู่

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสร้างสรรค์
งานจิตรกรรมอยู่เสมอเมื่อทรงว่างเว้นพระราชกรณียกิจ
ในตอนค่ำหรือตอนกลางวัน ช่วงเวลาที่พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเริ่มต้นเขียนภาพสีน้ำมัน
อย่างจริงจัง ระหว่างพุทธศักราช ๒๕๐๒-๒๕๑๐ นั้น
ทรงสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ไว้ถึง ๑๐๗ ภาพ
ทั้งภาพเหมือน ภาพนามธรรม ภาพธรรมชาติ
ภาพชีวิต และภาพจินตนาการ แต่ละภาพทรงใช้
พระนามย่อว่า “ภ.อ.”

ในคำประกาศราชสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชของ
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
(๒๕๓๘) ได้กล่าวถึง ผลงานจิตรกรรมฝีพระหัตถ์ว่า

ผลงานจิตรกรรมที่ทรงสร้างสรรค์ขึ้น
ทั้งหมดล้วนทรงคุณค่ายิ่ง ทั้งในเชิงสุนทรียะ
พลังการสร้างสรรค์ และพลังในกระบวนการ
ศึกษาค้นคว้า ซึ่งแสดงให้เห็นประจักษ์ชัดถึง

พระปรีชาสามารถด้านจิตรกรรมอันยากจะหา
ผู้เสมอเหมือนมิได้

ผลงานจิตรกรรมฝีพระหัตถ์เริ่มแพร่หลาย
มากขึ้น เมื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน
ภาพฝีพระหัตถ์เข้าร่วมแสดงในงานแสดงศิลปกรรม
ครั้งที่ ๑๔ พุทธศักราช ๒๕๐๖ และในงานนิทรรศการ
ศิลปะหลายครั้ง รวมทั้งในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์
ครบ ๒๐๐ ปี กรมศิลปากรได้รับพระราชทานพระบรม
ราชานุญาตให้จัดนิทรรศการจิตรกรรมฝีพระหัตถ์ของ
พระองค์ ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์
ระหว่างวันที่ ๑-๓๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๒๕
ผลงานจิตรกรรมที่โปรดเกล้าฯ ให้จัดนิทรรศการเพื่อ
ให้ประชาชนชาวไทย และชาวต่างประเทศได้ชม
มีจำนวน ๔๗ ภาพ

จิตรกรรมฝีพระหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ที่ปรากฏแบ่งออกเป็น ๓ ลักษณะใหญ่ๆ
คือ ภาพแบบเหมือนจริง (Realistic) ภาพคตินิยมแบบ
ลัทธิเอกซ์เพรสชันนิซึม (Expressionism) และศิลปะ
แบบนามธรรม (Abstractionism)

ในหนังสือ “อัครศิลปิน” ของกรมศิลปากร
(๒๕๓๐ : ๒๔) มีความว่า

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรับสั่ง
เกี่ยวกับการเขียนภาพของพระองค์ว่า ทรงวาดเอง
มิได้ทรงปล่อยให้แบบหรือแนวทางของผู้ใด
เข้ามามีอิทธิพลกับงานเขียนภาพ และในการ
วาดภาพนั้นก็ทรงวาดอย่างนักวาดภาพสมัครเล่น
คือ ทรงวาดตามที่พระราชหฤทัยนึกจะวาด
มิได้ทรงคำนึงถึงทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์อันใด
ผลงานของพระองค์ท่านออกมาจากพระ
จินตนาการของพระองค์เอง ฉะนั้นเมื่อชมภาพ
เขียนฝีพระหัตถ์ก็จะเห็นชัดแจ้งถึงลักษณะที่
เป็นอิสระเฉพาะตัว

หม่อมเจ้าการวิก จักรพันธุ์ ศิลปินสมัครเล่น
ที่ได้สร้างสรรค์จิตรกรรมสีน้ำอย่างงดงาม และทรง
ใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรง

ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับจิตรกรรมฝีพระหัตถ์ว่า

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเริ่มเขียนภาพเหมือน ซึ่งเหมือนจริง และละเอียดมาก แต่ต่อมาได้ทรงวิวัฒน์เข้ากับภาพของจิตรกรรมสมัยใหม่ และทรงค้นคว้าหาทางใหม่ๆ แปลกๆ ที่จะแสดงออกซึ่งความรู้สึกของพระองค์ โดยไม่ต้องกังวลกับความเหมือน อันจะมีอิทธิพลบีบบังคับไม่ให้ปล่อยความรู้สึกออกมาได้อย่างอิสระ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นศิลปินโดยแท้ ทรงชื่นชมในงานของศิลปินอื่นเสมอ และดูจะไม่เคยพอพระราชหฤทัยกับภาพเขียนของพระองค์ และวิธีการที่ทรงเคยใช้อยู่แล้ว และแม้ว่าโปรดที่จะค้นคว้าหาวิธีการใหม่ๆ อยู่เรื่อยๆ ภาพฝีพระหัตถ์ของพระองค์ก็ยังคงเค้าลักษณะอันเป็นแบบฉบับของพระองค์เองโดยเฉพาะ ขณะที่ทรงวาดภาพนามธรรมที่มองไม่เห็น และจับต้องไม่ได้ แต่เป็นสาระ ดังเช่น ภาพที่พระราชทานชื่อว่า “วิญญะ” “โลภะ” “โทสะ” “ยุหยา” “อ่อนโยน” “บุคลิกซ้อน” ก็ยังทรงเขียนรูปในลักษณะสวยงามน่ารักกระจุกกระจิกได้ดีอีกด้วย ทั้งที่ไม่สู้จะตรงกับพระราชอัธยาศัยเท่าใดนัก ในฐานะจิตรกร ขณะทรงงาน ทรงใส่อารมณ์และความรู้สึกของจิตรกรอย่างเต็มที่ ทรงมีความรู้สึกตรงและรุนแรง ทรงใช้สีสดและเส้นกล้า ส่วนมากโปรดเส้นโค้ง แต่ในบางครั้งบางครั้ง ก็มีข้อดลพระราชหฤทัยให้ทรงใช้เส้นตรง และเส้นแบบฟันเลื่อย

ภาพฝีพระหัตถ์จิตรกรรมสีน้ำมันแบบเหมือนจริงจำนวนไม่น้อยกว่า ๓๐ ภาพ เป็นผลงานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเขียนในช่วงแรก ส่วนใหญ่เป็นภาพสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และทูลกระหม่อมทุกพระองค์ นอกนั้นเป็นภาพเหมือนพระราชบิดา ภาพหม่อมหลวงบัว กิติยากร จิตรกรรมฝีพระหัตถ์ ประเภทภาพเหมือนจริงสะท้อน

ให้เห็นความประทับใจพระราชหฤทัยต่อบุคคลผู้เป็นแบบได้เป็นอย่างดี

ภาพฝีพระหัตถ์จิตรกรรมสีน้ำมันในแบบเอกซ์เพรสชันนิซึม เป็นผลงานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนำเสนอพฤติกรรมของคนในสังคม ทรงแสดงออกด้วยพระอารมณ์และความรู้สึกที่แสดงออกมาจากส่วนลึกของพระราชหฤทัยโดยตรง เช่น ภาพฝีพระหัตถ์ ชื่อ “ไปตลาด” ภาพ “บุคลิกซ้อน” เป็นต้น

ส่วนภาพฝีพระหัตถ์จิตรกรรมสีน้ำมัน ในแบบนามธรรม ที่เรียกว่า แอบสเตรกเอกซ์เพรสชันนิซึม นั้น เป็นผลงานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพัฒนามาจากงานเขียนในแบบเอกซ์เพรสชันนิซึม จนกลายเป็นการแสดงออกของอารมณ์ และความรู้สึกอย่างอิสระ ปราศจากรูปทรงและเรื่องราว เทคนิควิธีการที่ทรงใช้ทำให้ภาพเหล่านั้นส่งผลกระทบทางสายตาและจิตใจ ให้ผู้ชมภาพใช้ความคิดและจินตนาการตีความไปได้ต่างๆ กัน เช่น ภาพฝีพระหัตถ์ ชื่อ “ดิน น้ำ ลม ไฟ” เป็นต้น

ศาสตราจารย์ ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ ภาควิชาศิลปกรรม ราชบัณฑิตยสถาน ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับฝีพระหัตถ์จิตรกรรมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในบทความเรื่อง “อัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้านศิลปกรรม” (วารสารราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๕ : ๑๖๖) มีความว่า

ช่วงเวลาประมาณเกือบ ๑ ทศวรรษ (๒๕๐๒-๒๕๑๐) ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสร้างสรรค์จิตรกรรมไว้จำนวนนับร้อยชิ้น จะพบว่า พระองค์ทรงเป็นนักแสวงหาที่ศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง บูรณาการความคิดที่หลากหลาย ควรแก่การศึกษาเป็นอย่างยิ่ง มิได้ทรงติดยึดหรือหยุดนิ่งการศึกษาค้นคว้า ถ้าถามว่าการที่พระองค์ทรงศึกษาค้นคว้า และสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่องนั้น จะเป็นการสูญเสียปัจเจกภาพทางศิลปะของพระองค์หรือไม่ ตอบได้ว่า แม้พระองค์จะทรงเขียนภาพด้วย

บุคลิกลักษณะอย่างไรก็ตาม กระบวนแบบ (style) และปัจเจกภาพ (individuality) ทางศิลปะของพระองค์ ก็ยังคงอยู่ ไม่ว่าจะเป็นลีลา รอยพู่กัน สี กลวิธี ปัจเจกภาพทางศิลปะมิใช่การทำงานติดยึดอยู่เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง เมื่อฟินเซนต์ ฟาน ก็อก, ปาโบล ปิกัสโซ หรืออองรี มาติส เขียนภาพอะไรก็ตามย่อมบอกความเป็นศิลปิน หรือปัจเจกภาพของแต่ละบุคคลอย่างชัดเจน

ผลงานจิตรกรรมฝีพระหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ภาพ “สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ” เป็นภาพที่ใช้สีตามธรรมชาติ (Local colors) สีออกน้ำตาล หรือ เอิร์ทโทนให้ความรู้สึกเป็นธรรมชาติ ทรงระบายนับสิบเรียบ มีสีหน้าบริเวณแสงเด่น แสงดง แสงเงา กายวิภาค และมวลสารของรูปทรงอย่างสวยงาม

ที่มา : ภาพจากหนังสือเรื่อง อัครศิลปิน
(กรมศิลปากร, กรุงเทพฯ : ๒๕๓๐, ๓๔)

ภาพ “บุคลิกซ้อน” เป็นภาพที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงใช้ภาพคนเป็นสื่อแสดงออกถึงความเคลื่อนไหว การเปลี่ยนแปลงความเร็วบนพื้นภาพด้วยภาพที่ซ้ำๆ กัน เหมือนกับการถ่ายภาพซ้อนทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว

ที่มา : ภาพจากหนังสือเรื่อง อัครศิลปิน
(กรมศิลปากร, กรุงเทพฯ : ๒๕๓๔, ๗๘)

ภาพ “ดิน น้ำ ลม ไฟ” เป็นภาพที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้สะท้อนแนวคิดของแอบสแตรกซ์เพรสชันนิซึมอย่างเด่นชัด ทั้งพลังของสีและพลังในการระบายสี พระองค์ทรงระบายสีอย่างอิสระมาก การระบายสีอยู่เหนือการควบคุมรูปทรงภายนอก สีที่แสดงออกเป็นสีที่อยู่นอกเหนือทฤษฎี

ที่มา : ภาพจากหนังสือเรื่อง อัครศิลปิน
(กรมศิลปากร, กรุงเทพฯ : ๒๕๓๐, ๘๔)

ภาพ “ไม่ปรากฏชื่อ” เป็นภาพเครื่องดนตรีคลาสสิคนี้ทรมเปิดทรวงโบนีสันหลากสีตัดกันอย่างรุนแรงแดง, เขียว, เหลือง, ดำ มีสีแดงเด่นชัดบนฉากหน้า เฉพาะดวงตาลอยเด่นอยู่คู่หนึ่ง ซ้ายมือและเห็นไม้เด่นชัดนัก อีกคู่หนึ่ง มุมบนซ้ายมือเป็นการระบายสีเรียบผสมผสานแนวคิดทางด้านศิลปะ ในลักษณะอื่นๆ ไว้ด้วย สะท้อนให้รู้สึกถึงดนตรีที่กำลังบรรเลงใหม่กระหน้า และน่าจะเป็นดนตรีแจ๊ส ที่ทรงโปรดปรานนั่นเอง

ที่มา : ภาพจากหนังสือเรื่อง อัครศิลปิน
(กรมศิลปากร. กรุงเทพฯ : ๒๕๓๐, ๖๐)

ส่วนด้านประติมากรรม เป็นศิลปกรรมสาขาหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระปรีชาสามารถ แม้จะมีได้ทรงสร้างสรรค์ผลงานทางด้านประติมากรรมไว้มากนัก แต่ประติมากรรมที่สร้างสรรค์แสดงออกถึงความใฝ่พระราชหฤทัยยิ่ง พระองค์ทรงศึกษาจากหนังสือศิลปะด้านเทคนิควิธีการต่างๆ ในงานประติมากรรม และทรงลงมือปฏิบัติด้วยพระองค์เอง ทั้งการปั้น การหล่อ และการทำแม่พิมพ์

ผลงานประติมากรรมฝีพระหัตถ์ซึ่งเป็นประติมากรรมลอยตัว มี ๒ ชิ้น คือ พระรูปปั้นสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และรูปปั้นผู้หญิงเปลือยนั่งคุกเข่า ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงจัดทำทางและองค์ประกอบที่กลมกลืนอย่างงดงาม สะท้อนคุณค่าของความสง่างาม ทรงทั้งร่องรอยฝีพระหัตถ์ที่มีชีวิต มีการเคลื่อนไหวไวบนผิวน้ำมันที่ทรงปั้น (พระอัครศิลปิน. ๒๕๓๐ : ๘๗)

พระรูปปั้นสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ครึ่งพระองค์ทรงปั้นด้วยดินน้ำมัน ขนาดสูง ๑๒ นิ้ว ต่อมาได้มีพระบรมราชานุญาตให้ทำแม่พิมพ์ หล่อเป็นปูนปลาสเตอร์

ที่มา : ภาพจากหนังสือเรื่อง อัครศิลปิน
(กรมศิลปากร. กรุงเทพฯ : ๒๕๓๐, ๙๓)

รูปปั้นผู้หญิงเปลือยนั่งคุกเข่า ทรงปั้นด้วยดินน้ำมัน ขนาดสูง ๙ นิ้ว

ที่มา : ภาพจากหนังสือเรื่อง อัครศิลปิน
(กรมศิลปากร. กรุงเทพฯ : ๒๕๓๐, ๙๒)

ในระยะหลัง ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๑ เป็นต้นมา
เมื่อบ้านเมืองเริ่มประสบปัญหายุ่งยาก ทั้งทางด้าน
การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชภารกิจที่ยิ่งใหญ่ และ
หนักหนา ทรงอุทิศเวลาส่วนใหญ่เสด็จเยี่ยมราษฎร
และทรงเข้าร่วมแก้ไขความเดือดร้อนต่างๆ ของราษฎร
ด้วยทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งโครงการพัฒนาชีวิต
ของพสกนิกรจำนวนมาก พระองค์ทรงมีเวลาสำหรับ
งานศิลปะน้อยลงจึงไม่ได้ทรงสร้างสรรค์งานด้าน
จิตรกรรมและประติมากรรมให้เป็นที่ปรากฏอีก แต่
อย่างไรก็ตาม ผลงานฝีพระหัตถ์ที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นถึงพระราชอัธยาศัยที่ทรงเป็นศิลปินผู้สร้างสรรค์
งานเพื่ออารมณ์สุนทรีย์ พระอัจฉริยะ และพระปรีชา
สามารถด้านจิตรกรรมและประติมากรรมอย่างชัดเจน

บรรณานุกรม

กรมศิลปากร. **อัครศิลปิน**. กรุงเทพฯ : ป.สัมพันธ์พาณิชย์; ๒๕๓๐.

กุสุมา รัชชมณี. “ผลงานฝีพระหัตถ์ด้านศิลปะ และการออกแบบของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.”

วารสารราชบัณฑิตยสถาน; ๒๗ (ฉบับเฉลิมพระเกียรติ) ๘๙-๙๐.

วิรุณ ตั้งเจริญ. “พระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้านศิลปกรรม”. **วารสารราชบัณฑิตยสถาน**;

๒๗ (ฉบับเฉลิมพระเกียรติ) ๑๕๙-๑๗๕.

พระที่นั่งบรมราชสถิตยมโหฬาร

สายไหม จบกาศัก*

ก่อนงานพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี แห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ระหว่างวันที่ ๘-๑๓ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ ปรากฏว่า ในพระบรมมหาราชวังชั้นใน มีการประกอบพระราชพิธี เรียกชื่อว่า “พระราชพิธีสมโภชพระที่นั่งบรมราชสถิตยมโหฬาร” จัดขึ้น พระที่นั่งบรมราชสถิตยมโหฬาร ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ์ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ ทรงประกอบพระราชพิธี ในวันพฤหัสบดี ที่ ๑ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ เวลา ๑๗.๓๐ นาฬิกา ก่อนการจัดงานพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติอันยิ่งใหญ่ ๗ วัน

* ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา เอกสาร และหนังสือ กรมศิลปากร

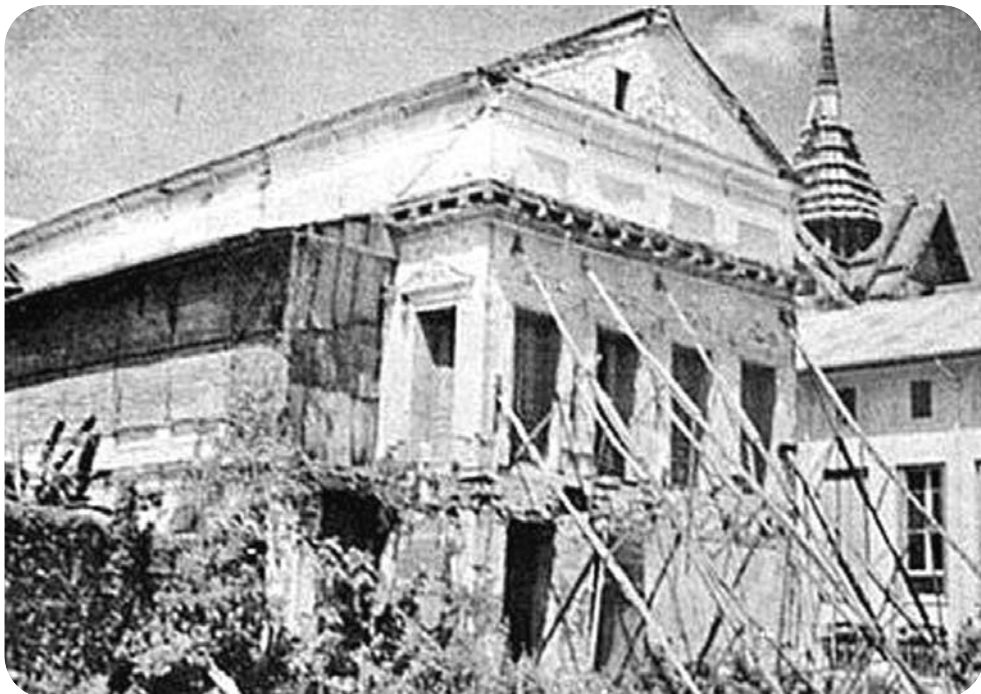
ทั้งงานพระราชพิธี และนามพระที่นั่งบรมราชสถิตยมโหฬาร เป็นสิ่งที่ประชาชนจำนวนมากประสงค์จะรับรู้ ดังนั้นโอกาสนี้ คณะอนุกรรมการจัดทำเอกสารและบทความสำคัญบุคคลสำคัญ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี จึงนำบทความนี้ออกเผยแพร่

พระที่นั่งบรมราชสถิตยมโหฬาร เป็นนามพระที่นั่งที่สร้างขึ้นใหม่และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามเมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นพระที่นั่งส่วนที่สร้างเชื่อมต่อจากพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ด้านทิศใต้ ออกมาอีกองค์หนึ่ง ซึ่งสำนักพระราชวังเร่งก่อสร้างเพื่อประกอบการพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี แห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

แท้จริงแล้ว นาม “บรมราชสถิตยมโหฬาร” มิใช่นามใหม่ หากแต่เป็นนามพระที่นั่งเดิมที่เคยมีอยู่แล้ว สร้างขึ้นตั้งแต่รัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรุดโทรมลงตามกาลเวลาจนไม่

สามารถจะรักษาไว้ได้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เรือ เมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๑ และมีพระราชดำริให้เตรียมการสร้างขึ้นมาแทน ตั้งแต่นั้น ภูมิหลังความเกี่ยวพันของพระที่นั่งบรมราชสถิตยมโหฬารในรัชกาลที่ ๕ และรัชกาลปัจจุบัน จึงมี ดังนี้

พระที่นั่งบรมราชสถิตยมโหฬาร เริ่มก่อสร้างเมื่อพุทธศักราช ๒๔๑๓ หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติแล้ว ๒ ปี เป็นหมู่พระราชมณเฑียรที่อยู่ด้านใต้พระที่นั่งมุลสถานบรมอาสน์ ทางทิศตะวันออก และพระที่นั่งสมมุติเทวราชอุปบัติ ทางทิศตะวันตก พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นมกุฎราชกุมาร เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ เสด็จขึ้นครองราชย์เป็นพระที่นั่ง ๒ ชั้น ทรงยุโรป สร้างสำเร็จเมื่อพุทธศักราช ๒๔๑๘ ประกอบพระราชพิธีเฉลิมพระราชมณเฑียรแล้วมีสรองมูรธาภิเษก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประทับ ระหว่างพุทธศักราช ๒๔๑๘-๒๔๒๕

พระที่นั่งองค์เดิมก่อนบูรณะ

ชั้นล่าง ลักษณะต่ำ เป็นที่สำหรับข้าทูล
ละอองธุลีพระบาท

ชั้นบนเป็นที่ประทับ มีห้อง ๓ ห้อง คือ
ห้องกลาง เป็นห้องใหญ่เรียกว่า “ห้องเหลียง” เป็นที่
รับรองแขกเมือง ได้รับแขกเมืองคือ เมื่อพุทธศักราช
๒๔๒๓ ดยุก ออฟ เยนัว พระอนุชาธิราชของ
พระราชินีอิตาลี ประมุขศาลาคาคว์แห่งฮาวาย (King
Kalakakua) และนายวิลเลียม อาร์มสตรอง (Villiam
Armstrong) นายกรัฐมนตรี นอกจากเป็นที่รับแขก
เมืองแล้ว ยังเป็นสถานที่ประกอบพระราชพิธี และ
การบำเพ็ญพระราชกุศลของฝ่ายในด้วย

ห้องด้านตะวันตก เรียกว่า “ห้องน้ำเงิน”
เป็นห้องเสด็จออกรับแขกเมืองของพระอัคมรเหลสี
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เชิญเครื่องราชกกุธภัณฑ์
เครื่องราชอิสริยาภรณ์ พระมาลา เครื่องราชูปโภค
พระแสง และสิ่งมีค่าอื่นๆ มาแต่งตั้งไว้

ห้องด้านตะวันออก เรียกว่า “ห้องเขียว”
เป็นห้องประทับทรงพระสำราญ

เมื่อพุทธศักราช ๒๔๔๑ สำนักพระราชวัง
เตรียมการซ่อมบูรณะพระที่นั่งในหมู่พระมหามณเฑียร
เพื่อการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวเมื่อเสด็จนิวติพระนคร ได้มีความเห็นว่า
ประเทศที่มีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุข ควรมีรั้ววัง
ให้สมพระเกียรติ เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เสด็จกลับมาประทับย่อมจะต้องมีสมาคมกับนานาประเทศ
แต่พระราชฐานล้วนชำรุดทรุดโทรม ห้องพระราชทาน
เลี้ยงก็ไม่มี ควรที่จะดัดแปลงพระที่นั่งในหมู่หลัง
พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ถวาย ดังนี้

๑. ดัดแปลงพระที่นั่งนิพัทธพงศ์ถาวรวิจิตร
และพระที่นั่งมูลสถานบรมอาสน์ สร้างเป็นพระที่นั่ง
เดียวเพื่อเป็นห้องพระราชทานเลี้ยง จุคนได้ ๘๐ คน

๒. ดัดแปลงพระที่นั่ง สมมุติเทวราชอุปบัติ
และพระที่นั่งดำรงสวัสดิ์อนัญวงศ์ เป็นพระที่นั่งเดียว
เพื่อเป็นห้องกาแฟและทรงพระสำราญ

๓. ดัดแปลงพระที่นั่งบรมราชสถิตยมโหฬาร
สร้างเป็นพระที่นั่งใหม่สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินี ประทับ

ครั้งนั้น รัฐบาลแจ้งว่าขาดแคลนงบประมาณ
จึงดำเนินการสร้างได้เพียงพระที่นั่งใหม่ ๒ องค์ คือ
พระที่นั่งมูลสถานบรมอาสน์ และพระที่นั่งสมมุติ
เทวราชอุปบัติ ต่อมาได้ตรวจสอบสภาพพระที่นั่ง
บรมราชสถิตยมโหฬาร เพื่อซ่อมแซมทำนุบำรุงไว้
ได้พิจารณาเห็นว่า องค์พระที่นั่งชำรุดทรุดโทรมมาก
เสาชั้นล่างซึ่งเป็นเสาก่ออิฐ แตกแยกและโป่งออก
ทางด้านข้าง แสดงว่าปูนก่ออิฐหมดกำลังยึดน้ำหนัก
ของพระที่นั่งมาก เสามีความมั่นคงแข็งแรงไม่พอที่จะ
ทานน้ำหนัก ทำให้ส่วนบนแตก แยกออก เป็นผลให้
พื้นชั้นบนทรุด ผนังร้าว ควรจะต้องรื้อลงโดยเร็ว
เพราะจะพังลงมาเป็นอันตราย สำนักพระราชวังจึงได้
กราบบังคมทูลขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตรื้อ
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รื้อในเดือนสิงหาคม
พุทธศักราช ๒๕๐๑

อย่างไรก็ตาม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
มีพระราชดำริถึงแบบพระที่นั่งบรมราชสถิตยมโหฬาร
ว่าจะต้องใช้ประโยชน์ประกอบการออกแบบ ซึ่ง
หม่อมราชวงศ์แสงสุรีย์ ลดาวัลย์ เล่าไว้ในหนังสือ
พระมหาปราสาท และพระราชมณเฑียรสถานใน
พระบรมมหาราชวังว่า

“การพระราชทานเลี้ยงเพื่อเป็นเกียรติแก่
ประมุขของนานาประเทศ ที่เข้ามาเยี่ยมประเทศไทย
เป็นทางราชการนั้น จำเป็นที่จะต้องเชิญพระราชวงศ์
องคมนตรี บุคคลในคณะรัฐบาล ข้าราชการผู้ใหญ่
ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน คณะทูตานุทูต ผู้แทนนานา
ประเทศในประเทศไทย และบรรดาผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
กับองค์ประมุขของประเทศที่มาเยือนโดยทั่วถึง
ในปัจจุบันทั้งที่ได้เชิญโดยจำกัด ก็มีจำนวนถึง ๑๗๐
กว่าคน ต่อไปอาจต้องเชิญมากขึ้น ห้องพระราชทาน
เลี้ยงที่พระที่นั่งมูลสถานบรมอาสน์จุคนได้อย่าง
ยัดเยียดเพียง ๑๐๐ คน ต้องจัดห้องพระโรงกลาง

เป็นห้องพระราชทานเลี้ยงอีกห้องหนึ่งจึงจะพอ แต่การจัดสถานที่แยกเลี้ยงดังนี้ ไม่เป็นการถูกต้องและเหมาะสม ฉะนั้น ในโอกาสที่จะสร้างพระที่นั่งบรมราชสถิตยมโหฬารขึ้นใหม่ ก็ควรจัดให้มีห้องพระราชทานเลี้ยงให้เหมาะสม ให้สามารถจัดเลี้ยงแบบ Dinner ได้ในระหว่าง ๒๐๐-๒๕๐ คน”

ตั้งแต่รัชพระที่นั่งบรมราชสถิตยมโหฬารเมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๑ แล้ว มิได้มีการคิดสร้างอีกเลย ตราบกระทั่ง พุทธศักราช ๒๕๓๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงมีพระราชดำริให้สำนักพระราชวังดำเนินงาน ด้วยงบประมาณที่ได้จากการนำชมพระบรมมหาราชวัง โดยมีได้รับกวบนงบประมาณของรัฐบาล ทั้งนี้ เพื่อขยายพื้นที่จัดเลี้ยงและรับรองพระราชอาคันตุกะและแขกของบ้านเมือง ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ซึ่งคับแคบแออัด โดยเชื่อมต่อพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ในพื้นที่เดิม ที่เคยสร้างมาแล้ว

สำนักพระราชวังได้กำหนดผังบนพื้นที่เดิมเป็น ๔ ชั้น ชั้นใต้ดิน ๒ ชั้น และชั้นบน ๒ ชั้น มีห้องเลี้ยงขนาดใหญ่ จุนได้ ๕๐๐ คน เมื่อเริ่มก่อสร้าง

ชั้นใต้ดินนั้น ครั้นพุทธศักราช ๒๕๔๑ ได้เกิดวิกฤติเศรษฐกิจ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ระงับการก่อสร้างไว้ระยะหนึ่ง การก่อสร้างจึงค้างต่อมาถึงพุทธศักราช ๒๕๔๕ สำนักพระราชวังจึงได้เริ่มงานต่อ แล้วเสร็จเตรียมใช้ในงานพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี แห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในเดือนมิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๔๙

ลักษณะสถาปัตยกรรม รักษาบุคลิกของศิลปกรรมพระที่นั่งจักรีมหาปราสาทคือ ตัวอาคารเป็นศิลปกรรมยุโรป หลังคาเป็นทรงไทย ผังอาคารเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดกว้างและสูงใหญ่ ทำหลังคาเป็นจั่วยื่นออกเป็นมุขต่อกัน ด้านใต้ ๓ มุข ด้านตะวันออกและด้านตะวันตกด้านละ ๒ มุข หลังคาแต่ละมุข เป็นชั้นลด ซ้อนมุขละ ๓ ชั้น ประดับช่อฟ้าปากครุฑ การทำหลังคาจั่วต่อกันเป็นมุขทำให้ลดความสูงเกิดความงาม และสามารถได้เนื้อที่สำหรับการใช้สอยมากเต็มพื้นที่ การประดับหน้าบันจั่วทั้ง ๗ จั่ว เป็นลวดลายจักร และตรี และตราพระราชลัญจกรรัชกาลที่ ๙ กระจหน้าด้วยตราราชสีห์และคชสีห์

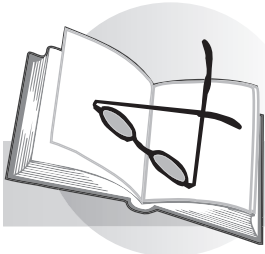
ส่วนท้ายพระที่นั่งบรมราชสถิตยมโหฬาร ได้สร้างพระที่นั่งทรงไทย จัตุรมุขเชื่อมต่อออกเป็น พระระเบียง มีสระล้อมรอบ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานนามว่า “พระที่นั่งเทวารัณยสถาน”

งานสร้างพระที่นั่งบรมราชสถิตยมโหฬาร และพระที่นั่งเทวารัณยสถาน สำเร็จเรียบร้อยในเดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ ประกอบพระราชพิธีสมโภช ตามโบราณราชประเพณี ในวันที่ ๑ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ ดังที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น ซึ่งหมายกำหนดการ มีพิธีสงฆ์ ได้

อาราธนาพระสงฆ์สวดมงคลคาถา ๑๐๐ รูป และพิธี พราหมณ์ได้มีการเบิกแว่นเวียนเทียนสมโภช ตาม โบราณราชประเพณีเพื่อความเป็นสิริมงคลก่อนที่ พระที่นั่งจะได้เป็นสถานที่จัดงานถวายพระกระยาหาร คำแต่พระประมุขและพระราชวงศ์ต่างประเทศ ๒๕ ประเทศ ที่ได้เสด็จมาร่วมถวายพระพรชัยมงคลแด่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในมหามงคลฉลอง สิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ อย่างสง่าโอฬารเฉลิมพระเกียรติยศ แฝ่ไพศาลไปทั่วโลก

งานเลี้ยงพระกระยาหารคำ แต่สมเด็จพระราชาธิบดีและสมเด็จพระราชินีต่างประเทศ เมื่อวันอังคารที่ ๑๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๙

รักการอ่าน...นำชีวิตสู่ความสำเร็จ

READING READING READING READING READING
READING READING READING READING READING

มีเดีย จุฬา

ปัญหา หนึ่งที่หลายต่อหลายคนมีความห่วงใยยิ่งอยู่ในขณะนี้ คือ **ปัญหาเด็กไทยไม่รักการอ่าน** ซึ่งบางคนอาจจะดูว่าเป็นปัญหาเล็กๆ แต่จริงๆ แล้วไม่ใช่ปัญหาเล็กอย่างที่คิด เป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วนในสังคมจะต้องประสานความร่วมมือช่วยกันแก้ไขอย่างจริงจังและจริงจัง เพราะการอ่านถือเป็นหัวใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมีความสำคัญยิ่งต่อการนำพาชีวิตไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้น เด็กทุกเพศทุกวัยจะต้องได้รับการฝึกฝนและปลูกฝังให้มินิรักการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะสำคัญที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ หากเด็กรักการอ่านสามารถอ่านได้อย่างแตกฉาน ก็จะเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ในชั้นเรียนและสร้างนิสัยถาวรให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพราะความสามารถในการอ่านจะมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำไปสู่การขยายความรู้ตลอดชีวิต

ในอดีต เราคิดว่าเด็กควรจะเริ่มเรียนรู้วิธีการอ่านก็ต่อเมื่อถึงวัยเข้าเรียนในโรงเรียน และการฝึกให้เด็กอ่านถือเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องจัดกิจกรรม

เพื่อเตรียมความพร้อมและสอนให้เด็กได้ฝึกอ่าน **แต่ปัจจุบัน** เราเชื่อว่าการอ่านเป็นกระบวนการที่จะต้องเริ่มให้เกิดพัฒนาการตั้งแต่เด็กอยู่ในครรภ์หรือในวัยทารก ดังนั้น เราจึงไม่แปลกใจเลยที่เห็นพ่อแม่บางคนได้อ่านหรือเล่านิทานให้ลูกฟังตั้งแต่ลูกยังอยู่ในท้องเรอียมา จนกระทั่งลูกสามารถอ่านได้ด้วยตนเอง นั่นถือเป็นสิ่งที่ดีมากที่จะเป็นการช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ให้แก่เด็กตั้งแต่เยาว์วัย

เมื่อถึงวัยเรียน ครูก็จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก แต่เราต้องยอมรับว่า เด็กแต่ละคนมาจาก ร้อยพ่อพันแม่นั้นย่อมมีความแตกต่างกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งทางด้านระดับสติปัญญา วุฒิภาวะ ความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย ดังนั้น การจัด การเรียนรู้หรือการสอนให้เด็กอ่านไม่ว่าจะอ่านคล่อง อ่านเก่ง อ่านเป็น จนกระทั่งการอ่านเชิงวิเคราะห์ได้นั้น เป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลา บางคนอาจจะต้องใช้ เวลาหลายปีเลยทีเดียว

การสอนให้เด็กอ่านเพียงเพื่อการสอบผ่านในวิชาที่เรียน หรือสูงกว่านั้นอีกหน่อย คือ เพื่อสอบเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยให้ได้ แต่นั่นคงไม่เพียงพอ เราคงต้องมาช่วยกันคิดร่วมกันทำเพื่อสรรค์สร้างเด็กให้มีนิสัยรักการอ่านให้ได้ **มีหลายคนในสังคมคาดหวัง** อยากจะเห็นเด็กไทยในบุคลิกใหม่ คือ เป็นเด็กที่ใฝ่รู้ รู้จักแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง มีนิสัยรักการอ่าน เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ไม่ว่า จะอยู่แห่งไหน ไหนหรือทำกิจกรรมใดก็ตามที ให้มีหนังสือเป็นเพื่อนข้างกายตลอดเวลา

การสร้างนิสัยรักการอ่านนั้น ไม่ใช่เรื่องที่จะทำกันง่ายๆ หรือถ้าจะพูดว่า เป็นเรื่องที่ทำได้ยากถึงยากมากที่สุดก็คงจะไม่มีใครปฏิเสธ เพราะการสร้าง **“นิสัย”** ไม่ใช่เรื่องที่จะสร้างกันได้สำเร็จภายในระยะเวลาสั้นๆ และความแตกต่างของเด็กแต่ละคนก็ย่อมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อระดับความสำเร็จด้วย

ถ้าเราศึกษาชีวิตของเด็กและบุคคลที่ประสบความสำเร็จ จะเห็นว่าส่วนใหญ่ล้วนแล้วแต่เป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านอยู่แล้ว แต่เด็กที่ไม่รักการอ่านที่มีอยู่เป็นจำนวนมากกว่านั้น เราจะทำอย่างไร **ใครหรือ**

องค์กรใดต้องรับผิดชอบในการสร้างเด็กให้มินิรักการอ่าน ก็คงจะตอบได้ว่า **ทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกัน** นับตั้งแต่องค์กรที่ใหญ่ที่สุด คือ รัฐบาล หรือกระทรวงศึกษาธิการ จนกระทั่งถึงสถาบันที่เล็กที่สุด คือ สถาบันครอบครัว ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องประกาศเจตนารมณ์ และกำหนดนโยบายการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่ชัดเจนและต่อเนื่อง สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ให้แก่สถานศึกษาในการจัดกิจกรรมต่างๆ สร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรภาครัฐและเอกชน กระทรวงสำคัญๆ รวมทั้งทำความตกลงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยให้ราคาหนังสือถูกลง และจัดให้มีตลาดนัดหนังสือในเขตพื้นที่การศึกษาเป็นประจำทุกปี เป็นต้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องเป็นผู้ประสานแหล่งการเรียนรู้ องค์กรความรู้ที่มีในชุมชน/ท้องถิ่น เป็นพี่เลี้ยง สนับสนุน ช่วยแก้ปัญหา ให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้บรรลุเป้าหมายไปสู่ความสำเร็จตามนโยบายที่วางไว้

สถานศึกษา เป็นหน่วยงานสำคัญที่จะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา ต้องร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ครูต้องตระหนักเสมอว่า การอ่านเป็นความจำเป็นที่จะต้องให้ติดตัวผู้เรียนไปตลอดชีวิต ครูต้องฝึกให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านและอ่านอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ในการสร้างนิสัยรักการอ่านนั้นไม่เฉพาะในการเรียนรู้กลุ่มสาระใดสาระหนึ่งเท่านั้น ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ล้วนแล้วแต่สามารถสร้างผู้เรียนให้มินิรักการอ่านได้ทั้งสิ้น

ครอบครัว เป็นสถาบันที่เล็กที่สุด แต่มีบทบาทที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เพราะเสียงที่ลูกได้ยิน กับอ้อมกอดที่อบอุ่นจากพ่อแม่เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ลูกพึงจะได้รับ ดังนั้นครอบครัวจึงเป็นสถาบันแรกที่จะก้าวเข้าไปถึงในเรื่องของการ

ปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กๆ บุคคลในครอบครัวไม่ว่าจะเป็น พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ล้วนมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้ลูกหลานรักการอ่าน โดยเริ่มต้นจากการอ่าน “หนังสือสำหรับเด็ก” หรือ “หนังสือนิทาน” ให้เด็กฟัง เพราะหนังสือเหล่านี้มีถ้อยคำและจังหวะที่ไพเราะ อ่อนหวาน นุ่มนวล และมีภาพประกอบสีสันสวยงามเป็นสิ่งกระตุ้นความสนใจเด็กได้เป็นอย่างดี และที่สำคัญครอบครัวจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้สัมผัสกับ “การอ่าน” อยู่เสมอๆ ในชีวิตประจำวัน พ่อแม่หรือบุคคลในครอบครัวต้องเป็นแบบอย่างการอ่านที่ดี แล้วเด็กก็จะซึมซับนิสัยรักการอ่านตั้งแต่เด็ก

ชุมชน อาจมีบทบาทในการช่วยให้เกิดการส่งเสริมการอ่านได้ด้วยการให้บริการต่างๆ สนับสนุนแหล่งความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์กรความรู้ ให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการอ่านได้สม่ำเสมอ

ชูชาติ บุญสม
โรงเรียนวัดอโศก อ่างทอง

“การอ่านเป็นปัจจัยสำคัญและเครื่องมือจำเป็นในการเรียนรู้ของคนทุกระดับ คาดหวังอยากจะให้เด็กไทยมีทักษะในการอ่านที่ดีพอ คือ **อ่านออก อ่านได้ อ่านคล่อง อ่านเป็น และชอบอ่าน** สนใจอ่านทุกที่ ทุกเวลา สามารถใช้ทักษะการอ่านในการสร้างการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ปัญหาสำคัญที่ทำให้เด็กไทยไม่รักการอ่านมาจากหลายปัจจัย เช่น การขาดความ

สามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล ซึ่งอ่านไม่ออก อ่านไม่ได้เป็นสำคัญ หนังสือหรือสื่อที่จะส่งเสริมการอ่านมีไม่เพียงพอ ขาดแรงจูงใจในการอ่าน เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ทุกภาคส่วนทั้งครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา องค์กรปกครองท้องถิ่น หน่วยงานระดับกระทรวง กรม กอง ต้องช่วยกันแก้ไข แม้ไม่ใช่หน้าที่โดยตรงก็ต้องให้ความร่วมมือเท่าที่โอกาสจะอำนวย โดยเฉพาะโรงเรียนต้องมีมาตรการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด จัดมุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิเศษ ใช้ ICT เพื่อส่งเสริมการอ่าน ในรูปแบบของอินเทอร์เน็ต คาราโอเกะ ส่งเสริมการอ่าน โรงเรียนต้องตรวจสอบและแยกกลุ่มนักเรียนเพื่อพัฒนาการอ่านของนักเรียนทุกระดับชั้นให้อ่านออก อ่านได้ อ่านคล่อง และทุกภาคส่วนในสังคมต้องให้การช่วยเหลือเกื้อกูล ส่งเสริมสนับสนุน การใช้การอ่านพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างแท้จริง”

วัฒนา บุญเสนอ

ข้าราชการบำนาญ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

“อยากเห็นเด็กไทยรักการอ่านและอ่านอย่างมีความสุข ไม่ว่าจะเห็นหนังสือประเภทใดก็สนใจอยากอ่าน หรือสนใจหนังสือประเภทใดก็อ่านอย่างนั้นเพื่อเกิดประโยชน์แก่ตนเอง อาจจะต้องใช้หนังสือเป็นสื่อในการแก้ปัญหาของตนเองได้ แต่ในสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันนี้ เด็กไทยยังไม่ได้รับ

การส่งเสริมให้อ่านอย่างต่อเนื่อง ไม่ได้ถูกฝึกให้อ่านอย่างถูกต้องตามวิธี ไม่ได้รับการกระตุ้นให้สนใจ การอ่าน บางพื้นที่ไม่มีหนังสือที่น่าสนใจให้เด็กอ่าน เหล่านี้คือปัญหาสำคัญที่ทำให้เด็กไทยไม่รักการอ่าน ดังนั้น **พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย** ต้องส่งเสริมให้ลูกหลานได้อ่านหนังสือตลอดเวลา จัดบรรยากาศในบ้านให้น่าอ่าน จัดหาหนังสือที่เหมาะสมกับวัยของลูกหลาน **โรงเรียน** ต้องมีแผนและเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อฝึกการอ่านของเด็ก ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้เด็กอย่างต่อเนื่อง ทั้งในลักษณะของการบังคับ และให้อ่านตามความสนใจที่สำคัญ คือ ครูต้องเป็นนักอ่านและสอนด้วยการให้นักเรียนได้อ่านเพื่อการค้นคว้าและอ่านอย่างมีความสุขด้วยตนเอง ส่วน**ชุมชน** ควรมีบริการที่อ่านหนังสือ จัดให้มีห้องสมุดประชาชนหรือห้องสมุดของชุมชน และร่วมกับบ้านและโรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้แก่ชุมชน **ที่สำคัญ คือรัฐบาลต้องให้ความสำคัญกับการอ่าน โดยอาจกำหนดเป็นนโยบายแห่งชาติในการส่งเสริมการอ่าน”**

กสิน สระทองเนียม

ศึกษานิเทศก์ สพท. กทม. เขต ๓

“คาดหวังอยากเห็นเด็กไทยได้รับการส่งเสริมให้อ่านจนเป็นนิสัย เป็นบุคคลที่แสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา อ่านแล้วสามารถคิด วิเคราะห์ และนำมาปรับใช้ในชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้ จนกระทั่งถึงขั้นที่อ่านแล้วเกิดจินตนาการ สามารถสร้างสรรค์

ผลงานใหม่ๆ ได้ แต่ปัจจุบัน ปัญหาสำคัญของการอ่านของเด็กไทยยังขึ้นอยู่กับหลายองค์ประกอบ แต่ที่สำคัญที่สุดคงจะเป็นเรื่องของ **เจตคติกับการอ่าน** ที่คิดว่า **การอ่านเป็นเรื่องการเรียนรู้เพื่อสอบผ่าน การเรียนวิชานั้นๆ เมื่อจบแล้วถือว่าหมดภาระการอ่าน** ซึ่งทำให้การอ่านเป็นไปในลักษณะการท่องจำเนื้อหา มากกว่าที่จะอ่านเพื่อให้เกิดจินตนาการ ได้อรรถรส เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ในการแก้ปัญหา นั้นทุกหน่วยงานจะต้องมีส่วนร่วมช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ตั้งแต่ระดับครอบครัว สถานศึกษาและสังคม โดยเฉพาะสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ที่มุ่งให้เด็กได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากกว่าจากการฟังการบอกเล่าจากครูผู้สอน ต้องจัดหาหนังสือ และสื่อที่ตรงกับความต้องการของเด็กแต่ละวัย ต้องมีความหลากหลาย ทันสมัย และเมื่ออ่านแล้วต้องฝึกให้เด็กได้นำเสนอหรือจดบันทึกสิ่งที่ได้รับหรือความประทับใจจากการอ่าน”

เรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป
กรรมการผู้จัดการ มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก

“ปัญหาสำคัญที่ทำให้เด็กไทยไม่รักการอ่าน คิดว่ามาจากหลายๆ ปัจจัย เช่น **ขาดตัวอย่างที่ดี** คือเมื่อผู้ใหญ่ไม่อ่าน เด็กก็ไม่อ่านตามไปด้วย **ไม่มีนิสัยรักการอ่าน** แม้จะมีหนังสือและสื่ออื่นๆ มากมายให้เรียนรู้ แต่นิสัยของคนไทยชอบฟังและพูดมากกว่าการอ่าน **เข้าไม่ถึงหนังสือ** เช่น เด็กในชนบท เด็ก

ด้อยโอกาส ไม่มีหนังสือที่จะอ่าน และ **ขี้เกียจ** ไม่ชอบ ไม่อยากอ่าน นี่คือประเด็นสำคัญที่จะแก้ไขได้ยากมากๆ สำหรับตัวเองแล้ว อยากเห็นเด็กไทยของเราอ่านหนังสือได้แตก คือ อ่านแล้วนำความคิดจากการอ่าน ผ่านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ มาปฏิบัติเพื่อการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กไทยนั้น ต้องสร้างรูปแบบทางสังคมที่ดี เช่น กรณีการคัดเลือกเยาวชนดีเด่น ก็จะต้องเปลี่ยนจากการคัดเลือกดารา มาเป็นเด็กและเยาวชนที่อ่านหนังสือ หรือคัดเลือกแม่ดีเด่นที่สามารถส่งเสริมให้ลูกรักการอ่านจนประสบความสำเร็จ ในส่วนของมูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก ได้กระตุ้นทุกภาคส่วนในสังคม ด้านครอบครัว กระตุ้นให้พ่อแม่และสมาชิกทุกคนอ่านหนังสือ เช่น โครงการมุมหนังสือในบ้าน โครงการหนังสือเล่มแรก ที่ให้พ่อแม่อ่านหนังสือให้ลูกฟังตั้งแต่อายุ 6 เดือน สำหรับโรงเรียนได้กระตุ้นให้มีห้องสมุดโรงเรียน มุมหนังสือ หนังสือเดินทาง หนังสือเคลื่อนที่สู่ชุมชน ซึ่งประสบความสำเร็จมากในส่วนตัว เชื่อว่า **ถ้าพ่อแม่อ่าน ครูอ่าน ผู้ใหญ่ในสังคมอ่าน เด็กและเยาวชนก็จะอ่านตาม”**

เกวลี พิชัยสวัสดิ์
บรรณารักษ์ โรงเรียนวัดพุทธบูชา กรุงเทพฯ

“คำกล่าวที่ว่า **“เด็กเปรียบเสมือนผ้าขาว จะแต่งแต้มสีอย่างไร ก็จะได้เช่นนั้น”** ถ้าต้องการให้เด็กไทยมีนิสัยรักการอ่าน หรือ รักการอ่านที่ยั่งยืน

ควรจะเริ่มที่ครอบครัวก่อน แม่เป็นผู้ใกล้ชิดกับลูกมากที่สุด กล่อมลูกให้หลับด้วยเพลง พอลูกโตขึ้นมาอีก อ่านหนังสือให้ลูกฟังก่อนนอน เวลาไปเที่ยวตามห้างสรรพสินค้า พาไปที่ร้านหนังสือ ซึ่งร้านหนังสือเดี๋ยวนี้น่าพัฒนาขึ้นมา มีมุมเครื่องดื่ม ขนม ไว้บริการ นั่งรับประทานไปด้วย อ่านหนังสือของร้านไปด้วย ถ้าชอบจึงซื้อกลับบ้าน ถือเป็นการสร้างบรรยากาศการอ่านอีกรูปแบบหนึ่ง ฉะนั้น การคาดหวังว่าเด็กไทยควรมีลักษณะด้านการอ่าน คงต้องเริ่มจากเด็กควรอ่านหนังสือออก ซึ่งมีเด็กจำนวนไม่น้อยที่ยังอ่านหนังสือไม่ออก เราคงต้องยอมรับความจริง เพื่อจะได้แก้ปัญหาให้ถูกจุด ถ้าอ่านไม่ออก เด็กคงจะไม่อยากอ่านอะไรแน่ เพราะเค้าจะไม่รู้ถึงความสนุก แต่จะเป็นความยากลำบากมากกว่า ถ้าเด็กอ่านหนังสือออกแล้ว ไม่อยากหรือที่เราจะจัดกิจกรรมการอ่านให้กับเขา เด็กอ่านออก อ่านได้ เลือกที่จะอ่าน และสุดท้ายความฝัน หรืออาชีพ ความคิดย่อมเกิดจากการอ่าน

ทั้งสิ้น เด็กทุกคนจะไม่เสเพลเสพติด ไม่ประพฤติในทางเสื่อมเสีย ถ้าเขาหันมาอ่านหนังสือ ที่โรงเรียน พุทธบูชา ได้จัดกิจกรรมมากมาย เช่น ตลาดหนังสือ ค่ายรักการอ่าน ยอดนักอ่าน อ่านหนังสือให้น้องฟัง น้องชวนพี่อ่าน พี่น้องชวนกันอ่าน ห้องสมุดเคลื่อนที่ トラไว้ในความทรงจำ อ่านหนังสือให้คุณตาคุณยาย ฟัง คลื่นพ.บ. เป็นต้น ในฐานะที่เป็นบรรณารักษ์ทำงานด้วยใจ ปรารถนาเรื่องการอ่านของเด็กด้วยตัวเองและพยายามชักชวนเพื่อนครู จนปัจจุบันเป็นค่ายรักการอ่าน ที่มีกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ ได้ถ่ายทอดประสบการณ์ให้เพื่อนบรรณารักษ์นำไปลองทำกิจกรรม ในส่วนตัวได้พัฒนาตัวเองเป็นเสมือนเซลล์ผู้แนะนำตลาดผู้อ่านในโรงเรียน จากการที่มีเด็กอ่านน้อย บางคนไม่ชอบอ่าน ใช้กลอุบายนานารูปแบบให้หันมาอ่านหนังสือ บางคนชอบอ่านมากขึ้น บางคนอ่านมากชนิดที่ต้องเชิญเป็นวิทยากรให้กับค่าย ถือว่าได้รับผลสำเร็จมาก”

การสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่วัยเด็ก จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยทุกภาคส่วนในสังคม เป็นพลังร่วมขับเคลื่อนไปพร้อมๆ กัน หากจะให้ใคร หรือองค์กรแห่งใดแห่งหนึ่งขับเคลื่อนไปโดยลำพัง ความสำเร็จก็ยากที่จะเกิดขึ้นได้ ดังนั้น จึงต้องร่วมด้วยช่วยกัน รวมพลังขับเคลื่อนไปพร้อมกัน เพื่อสร้างเด็กไทยยุคใหม่ให้รักการอ่าน เพราะการอ่านเป็นหัวใจสำคัญที่จะเป็นทางนำชีวิตไปสู่ความสำเร็จ.

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ปฐมวัยศึกษาด้วยสื่อของเล่น

วิภา ประชากุล*

ขอบเขต ของความรู้ในยุคปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงและแผ่ขยายออกไปอย่างรวดเร็ว การแข่งขันเชิงพัฒนาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอนาคต โดยเฉพาะศักยภาพในการคิดและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่แปลกใหม่ให้เกิดขึ้น ความท้าทายที่จะกระตุ้นให้มนุษย์ได้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในสิ่งแวดล้อมรอบตัว

ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการคิดที่เกี่ยวข้องกับการคิดสิ่งใหม่ๆ ซึ่งขัดแย้งกับความคิดเดิมๆ โดยดึงเอาประสบการณ์เก่าๆ ออกมาทั้งหมด และเลือกที่จะสร้างแบบแผนใหม่ๆ ออกมาให้ปรากฏ ซึ่งการจัดแบบแผนของการคิดใหม่นี้เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ ความคิดคล่องตัว (fluency) เป็นความสามารถที่ผลิตความคิดที่นุ่มนวลและรวดเร็วในการแก้ปัญหา และความคิดยืดหยุ่น (flexibility) เป็นความสามารถในการค้นพบลักษณะที่มีความหลากหลาย สมอมนุชย์สามารถคิดเชื่อมโยงประสานสัมพันธ์กันระหว่างความรู้และประสบการณ์ ทำให้เกิดการต่อยอดความรู้เดิมและการต่อเติมจินตนาการออกไป

การพัฒนาและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จึงจำเป็นต้องบ่มเพาะตั้งแต่เยาว์วัย เพื่อเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรบุคคลของชาติในอนาคต ความคิดสร้างสรรค์เป็นสมรรถภาพทางด้านสมองที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคน ซึ่งจะมีมากหรือมีน้อยนั้นขึ้นอยู่กับแต่ละตัวบุคคล เป็นพลังทางความคิดและพลังที่แสดงออกมาแล้วมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ผลผลิตของความคิดสร้างสรรค์เป็นผลงานที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาและใช้แก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

* โรงเรียนชุมชนบ้านแวงใหญ่ สพท. ขอนแก่น เขต ๓

ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นพฤติกรรมที่มีคุณค่า และมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพราะคนที่มีความคิดสร้างสรรค์มักจะเป็นผู้ที่มีความท้าทายที่จะนำความเจริญก้าวหน้ามาสู่ประเทศชาติ บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์มีความท้าทายที่สำคัญ และเป็นที่ต้องการของสังคมปัจจุบันอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นทำให้ขบคิด และแก้ปัญหาอยู่ตลอดเวลา ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะสามารถแก้ไขปัญหาและพร้อมที่จะกระทำการที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสังคมโดยรวม

คุณค่าของความคิดสร้างสรรค์ สามารถสรุปได้เป็นสองมิติ คือ มิติทางสังคม และมิติทางปัจเจกชน ซึ่งมิติทางสังคมนั้นเป็นสิ่งที่บุคคลได้คิดสร้างสรรค์สิ่งหนึ่งเพื่อประโยชน์สุขและความก้าวหน้าของสังคม หรือหาวิธีแก้ไขปัญหามาประสบความสำเร็จ มีประโยชน์ต่อสังคม ส่วนมิติทางปัจเจกชน เป็นความสามารถในการสร้างสรรค์ที่มีคุณค่าต่อผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์เอง เพราะการสร้างผลงานชิ้นใดชิ้นหนึ่งขึ้นมาทำให้ผู้ที่สร้างสรรค์มีความพึงพอใจ และมีความสุขในการสร้างสรรค์ ภาคภูมิใจและมั่นใจในความสามารถของตนเอง จะส่งผลไปถึงแบบแผนบุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสังคม

ความคิดสร้างสรรค์สามารถช่วยในการคิดแก้ไขปัญห สร้างความสนใจสิ่งต่างๆ รอบตัว ซึ่งแสดงออกโดยการศึกษาค้นคว้า ค้นหา ทดลอง และยังก่อให้เกิดจินตนาการ ความผิดแผกและท้าทายให้เกิดการสร้างมุมมองใหม่ๆ จึงเป็นทางเลือกที่สังคมต้องการ นั้นหมายความว่า ความคิดสร้างสรรค์จะต้องเกิดการสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ นำไปปรับประยุกต์ใช้ได้และมีความเหมาะสมสอดคล้องตามสถานการณ์

ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จึงกลายเป็นบุคคลที่สำคัญและสังคมต้องการ การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยจึงเป็นช่วงแห่งการสร้างเสริมรากฐานของ

การพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมกระบวนการคิดให้มีความจับใจ สามารถที่จะรับรู้ปัญหา เห็นปัญหา สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงความคิดใหม่ๆ ได้ง่าย สร้างหรือแสดงความคิดเห็นใหม่ๆ และปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ซึ่งเปรียบได้กับการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการเรียนรู้ สามารถค้นพบปัญหา วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น ตั้งสมมติฐานของปัญหา ทดสอบสมมติฐาน และค้นพบคำตอบ ค้นพบสิ่งใหม่ และนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ (Guilford, 1967)

พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

การเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัยเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยมีแบบแผนที่แตกต่างกันออกไปจากพัฒนาการด้านอื่นๆ Torrance (1962) ได้สรุปพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์เด็กทารก-ก่อนวัยเรียน (อายุ 0 - 5 ปี) ว่าเด็กมีความสามารถพัฒนาจินตนาการได้ตั้งแต่วัยแรก ด้วยการเรียนรู้จากสิ่งเร้ารอบตัว เช่น เสียง จังหวะ เมื่ออายุ 2 ขวบ ความกระตือรือร้นที่จะใช้ประสาทสัมผัสเริ่มมีมากขึ้นตามลำดับ ช่วงอายุ 2-4 ปี เด็กสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากประสบการณ์ตรง และประสาทสัมผัสที่พร้อมสำหรับสิ่งแปลกใหม่ตามธรรมชาติ เริ่มมีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง มักทำในสิ่งที่เกินความสามารถของตนเอง ชอบจินตนาการ จวบจนอายุช่วง 4-6 ปี เด็กเริ่มสนุกสนานกับการวางแผน การเล่น

และสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่างๆ แม้จะไม่เข้าใจในเหตุผลมากนัก เด็กชอบทดลองเล่นบทบาทสมมติต่างๆ โดยใช้จินตนาการของเด็กเอง

ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะของความคิดส่วนบุคคลที่สามารถคิดได้อย่างหลากหลายและคิดได้อย่างคล่องแคล่ว เพื่อใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น ลักษณะของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์เราสามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมการแสดงออก (อารี พันธมณี. ๒๕๓๔ : ๗๘; ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. ๒๕๔๓ : ๑๓๐-๑๓๑) สามารถสรุปได้ดังนี้

๑. มีความกระหายใคร่รู้อยู่เป็นนิจ กระตุ้นความคิดด้วยความอยากรู้อยากเห็น
๒. ชอบสืบเสาะแสวงหา สำรวจ ศึกษา ค้นคว้าและทดลอง
๓. ชอบซักถาม พุดคุยและตั้งคำถามที่แปลกๆ
๔. ช่างสงสัยและแปลกประหลาดใจในสิ่งที่พบเห็นอยู่เสมอ
๕. ช่างสังเกต จดจำ และค้นพบสิ่งที่ขาดหายไปได้อย่างง่ายดายและรวดเร็ว
๖. ชอบแสดงออกมากกว่าเก็บกด ถ้าเกิดข้อสงสัยจะต้องรีบหาคำตอบโดยมิรีรอ
๗. มีอารมณ์ขันเสมอ สร้างความสุขในโลกส่วนตัวด้วยมุมมองที่แปลก
๘. มีสมาธิในสิ่งที่ตนสนใจ
๙. พึงพอใจและสนุกสนานกับการใช้ความคิด
๑๐. สนใจสิ่งต่างๆ อย่างกว้างขวาง
๑๑. มีความเป็นตัวของตัวเองสูง มีความเชื่อมั่นทางความคิดและการกระทำ
๑๒. มีความมั่นใจในตัวเองอย่างสูง เปิดกว้างทางความคิดเพื่อพิจารณา
๑๓. มีความสามารถทางด้านการจินตนาการ ชอบคิดหาวิธีการที่หลากหลายเพื่อใช้แก้ปัญหา

เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีการแสดงออกทางพฤติกรรม ซึ่งเราสามารถสังเกตและส่งเสริมให้เด็กได้มีพัฒนาการทางความคิดให้เป็นบุคคลที่สร้างสรรค์

สังคมและตนเองได้เป็นอย่างดี การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้และฝึกฝนโดยเน้นกระบวนการ เทคนิควิธีเป็นสำคัญ มากกว่าการเรียนรู้ที่ตัวเนื้อหาสาระ เมื่อความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งดีที่แฝงเร้นภายในตัวตนของแต่ละบุคคล การส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่เยาว์วัยจึงสามารถที่จะกระทำได้ โดยอาศัยเทคนิควิธีการต่างๆ อย่างหลากหลาย

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยสื่อของเล่น

กิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์นั้น ต้องมีความต่อเนื่อง มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมต่างๆ ตลอดจนมีความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กตามระดับ และความสามารถในการแสดงออก เด็กควรได้รับการส่งเสริมให้แสดงออกได้อย่างอิสระเท่าที่โอกาสและสิ่งแวดล้อมจะอำนวย การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยต้องมาจากประสบการณ์การเล่น การได้สัมผัสต่างๆ ด้วยตัวเด็กเอง เป็นสื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของเด็ก ซึ่งการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลา โดยที่การเรียนรู้ของเด็กได้มาจากการเล่นเป็นสำคัญ การสร้างสถานการณ์ และจัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้

การส่งเสริมและการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สามารถทำได้ด้วยวิธีการต่างๆ หลายวิธีด้วยกัน อาทิ การระดมพลังสมอง การคิดให้ได้ปริมาณมากและมีคุณภาพในช่วงเวลาที่จำกัด การฝึกจินตนาการหรือการคิดฝัน คิดในสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น การฝึกแก้ปัญหาสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยและอิสระ ช่วงแรกของชีวิตจนถึง ๕ ขวบ เป็นช่วงที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจะค่อยๆ ลดลงเมื่อเป็นผู้ใหญ่

การส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้แก่ การส่งเสริมอิสรภาพในการทำงาน การหัดให้เด็กได้รู้จักชื่นชม และมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่างๆ ที่ควรได้รับการพัฒนา การจัดกิจกรรมให้เด็กได้กระทำตาม

ที่เด็กพึงพอใจ การพักผ่อนเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ การสร้างวินัยในการทำงานที่ดี การให้โอกาสเด็กได้มี การสำรวจ ตรวจสอบ ค้นคว้าและทดลองเพื่อค้นพบ คำตอบด้วยตนเอง และคำนึงถึงความสามารถในการ เรียนรู้ที่แตกต่างกันของเด็กแต่ละคน

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์นั้นต้องให้เด็ก ฝึกคิดแปลกไปจากคนอื่น ฝึกหัดให้เป็นคนช่างสังเกต ฝึกตนเองให้มีความคุ้นเคยกับสิ่งที่แปลกอยู่เป็นประจำ ให้อิสระภาพและเวลาในการคิด คิดเชิงสมมติอยู่เสมอ กระตุ้นให้เกิดการคิดอย่างคลุ้มคลั่ง ไม่ยึดติดกับ ความถูกต้องและความผิดพลาด และต้องมีทัศนคติที่ ดีต่อชีวิต แนวทางในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับเด็กนั้น (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. ๒๕๔๒ : ๑๖๒- ๑๖๓) ได้แก่

๑. สอนให้เด็กได้รู้จักคิด คิดเป็น คิดหลายๆ แง่ และสามารถคิดแก้ปัญหาได้สำเร็จ
๒. กระตุ้นให้เด็กกล้าแสดงความรู้สึกรักคิด ออกมาในวิถีทางที่สร้างสรรค์
๓. ส่งเสริมให้เด็กรู้จักใช้จินตนาการและ ความสามารถของตนเอง
๔. เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ ศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเอง
๕. ส่งเสริมให้เด็กได้รู้จักการถาม และสนใจ ต่อคำถามของเด็ก
๖. นำวิธีการสอนที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ อย่างต่อเนื่อง
๗. สนับสนุนให้เด็กแสดงออกทางความคิด ในเชิงสร้างสรรค์
๘. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างอิสระ
๙. จัดสภาพห้องเรียนให้ดูแปลกใหม่อยู่เสมอ
๑๐. ไม่ควรกำหนดรูปแบบความคิดและ บุคลิกภาพของเด็กมากเกินไป

เมื่อเด็กเล่นจะแสดงพฤติกรรมอันเป็นความ สามารถส่วนรวมในระดับที่มีอยู่ในตัวออกมา การคิด อย่างหลากหลายทิศทาง คิดริเริ่ม และคิดแก้ปัญหา

ต่างๆ จะเกิดขึ้นจากกิจกรรมการเล่นอย่างอิสระผ่าน ของเล่นเป็นเครื่องมือที่เด็กใช้ในการเล่น ซึ่งการเลือก ของเล่นต้องใช้อายุเด็กเป็นเกณฑ์ ไม่จำเป็นต้องเป็น อุปกรณ์ของเล่นสำเร็จรูปเพียงแต่อุปกรณ์ของเล่น ต้องเป็นอุปกรณ์ที่เปิดโอกาสให้เกิดการค้นพบตัวเอง ได้คิด ค้นหา พัฒนาและคิดสร้างสรรค์ เช่น แท่งไม้ เศษผ้า ซึ่งเด็กสามารถนำไปคิดเป็นของเล่นได้หลาย ทิศทาง (กุลยา ตันติผลาชีวะ. ๒๕๔๕ : ๓๙-๔๖) ภายหลังการเลือกของเล่นที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเล่น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์แล้ว ผู้ปกครองต้องพยายามทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์ มีใจกว้างที่จะยอมรับความคิดเห็น การกระทำและผลงานของเด็ก ส่งเสริมสนับสนุน ให้กำลังใจแก่เด็กผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์

เด็กปฐมวัยพัฒนาสติปัญญาของตนเพื่อการ เรียนรู้สิ่งที่อยู่รอบตัวจากการสังเกต การเล่น และ การซักถามสิ่งที่เด็กอยากรู้อยากเห็น พฤติกรรมทาง สติปัญญาของเด็กปฐมวัยครอบคลุมการรับรู้ การจำ การจำแนก การมองเห็น ความสัมพันธ์ และการเรียง ลำดับ โดยเด็กจะพยายามเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ รอบตัว การเรียนรู้สิ่งต่างๆ ของเด็กวัยนี้ต้องอาศัย ประสบการณ์ตรงที่ได้รับการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม ที่เป็นรูปธรรม (ประสาธ เนืองเฉลิม. ๒๕๔๖ : ๗๒) เด็กต้องเกิดความภูมิใจ และพอใจที่จะทำพฤติกรรม ตอบสนองต่อสิ่งนั้นๆ

การคัดเลือกสื่อของเล่นเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

การจัดหาและเลือกสื่อเพื่อพัฒนาสติปัญญา และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ควรคำนึงถึงลักษณะของสื่อดังต่อไปนี้

๑. ความเหมาะสมของสื่อตามวัยของเด็ก สื่อที่มีความเหมาะสมกับเด็กปฐมวัยนั้น ควรเป็นสื่อที่ช่วยสร้างความสนใจของเด็กให้มีความอยากรู้อยากเห็น กระตุ้นให้เกิดพัฒนาการการรับรู้ การจำ การจำแนก การเปรียบเทียบ การเรียงลำดับ การมองเห็นความสัมพันธ์ และช่วยส่งเสริมให้เด็กใช้ความคิดและจินตนาการ มีการแก้ปัญหาและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

๒. คุณภาพในแง่ความปลอดภัย ความคงทน และการออกแบบ สื่อที่ดีสำหรับเด็กปฐมวัย จะต้องทำด้วยวัสดุที่ไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อเด็ก สีที่ใช้ต้องไม่เป็นสีที่มีสารตะกั่วปนอยู่ ขนาดต้องไม่เล็กเกินไป ไม่มีมุมเหลี่ยมแหลมคม ที่เป็นอันตรายแก่เด็ก

๓. ประโยชน์ใช้สอย สื่อที่มีคุณภาพ ควรคำนึงถึงการใช้ประโยชน์ได้หลายๆ อย่าง หรือนำมาดัดแปลงใช้ได้หลายโอกาส เล่นได้หลายคน และหลายวัตถุประสงค์

๔. ประหยัด สะดวกในการจัดหาให้มีความหลากหลายและจำนวนที่พอเพียง สื่อที่จะให้ประสบการณ์ตรงกับเด็กนั้นควรจะหาซื้อได้ง่าย หรืออาจทำขึ้นมาได้เอง ด้วยราคาประหยัดเพื่อที่จะสามารถจัดหาสื่อไว้ได้หลายๆ ชนิด ชนิดละหลายๆ ชิ้น เพื่อให้เด็กได้พัฒนาหลายๆ ด้าน

การจัดประสบการณ์เพื่อการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ด้วยสื่อของเล่นจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของตน การขีดเขียนด้วยเครื่องมือต่างๆ การสร้างด้วยวัสดุต่างๆ ให้เด็กมีโอกาสดำเนินปฏิสัมพันธ์ด้วย ดังนั้น เราจึงต้องรู้จักจัดหาและเลือกสื่อที่มีประโยชน์ มีประสิทธิภาพและประหยัดมาจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กด้วย

การสร้างบรรยากาศในการเล่นเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อกระบวนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ระหว่างที่เด็กเกิดปฏิสัมพันธ์กับสื่อของเล่นต่างๆ เป็นสิ่งที่ครูและผู้ปกครองควรคำนึงถึงว่าจะขาดเสียไม่ได้ การสร้างบรรยากาศในการเล่น เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สามารถจัดกระทำได้ ดังนี้

๑. สร้างความรู้สึกปลอดภัยทางจิต บรรยากาศแห่งความไว้วางใจและการสนับสนุนซึ่งกันและกัน ทำให้เด็กมีอิสระในการคิดสร้างสรรค์ได้อย่างเต็มที่ การแสดงความยอมรับในความสามารถและให้ความเชื่อมั่นซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย

๒. เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีบุคคลอื่น หรือสิ่งใดมารบกวนการเล่น

๓. เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ ค้นคว้า และสร้างสรรค์งานจากสื่อของเล่นด้วยตนเอง

๔. ให้ความสนใจ และส่งเสริมให้เด็กใช้จินตนาการของตนอย่างเต็มที่ โดยพยายามขจัดอุปสรรค หรือข้อจำกัดต่างๆ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กให้น้อยลงไป

๕. สร้างบรรยากาศที่เต็มไปด้วยการยอมรับ อีกทั้งกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระด้วยสถานการณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือกันโดยไม่มีการแข่งขัน

๖. จัดห้องเรียนแบบยืดหยุ่น ให้มีพื้นที่กว้างๆ

เพื่อสามารถทำกิจกรรมบนพื้น และสามารถดัดแปลงให้ทำงานเป็นกลุ่ม จับคู่ หรือทำงานเดี่ยวได้อย่างคล่องตัว

๗. ให้ความสนใจและเห็นความสำคัญของความคิดเห็น และคำถามของเด็ก อีกทั้งพยายามตอบคำถามอย่างจริงจังเพื่อแสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นและคำถามนั้นมีคุณค่า

บรรยากาศการเล่นเป็นปัจจัยที่เอื้อให้เด็กได้นำเสนอ และดึงความคิดสร้างสรรค์ที่แฝงเร้นภายในตัวเองออกมา เมื่อการเล่นไม่ใช่อุปสรรคที่ขวางกั้นการเกิดและปรับขยายให้กลายเป็นความคิดสร้างสรรค์ โอกาสที่พัฒนาการทางความคิดจะงอกงามก็จะเป็นไปได้

ผู้ปกครองและนักการศึกษาควรเปิดโอกาสให้เด็กได้แสวงหาจินตนาการ กระตุ้นเพื่อส่งเสริมศักยภาพที่แท้จริงด้วยสื่อของเล่น การสร้างสภาวะไร้ขอบเขตจะช่วยให้เด็กไม่ติดตันทางความคิด ผลผลิตแห่งการคิดอย่างอิสระก็คือ ความคิดสร้างสรรค์ที่

แปลกใหม่และเหมาะสมต่อการพัฒนาตนเองและสังคม เด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้มากกว่าผู้ใหญ่ ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมทรัพยากรบุคคลของชาติให้เป็นบุคคลที่สร้างสรรค์ การส่งเสริมความงอกงามของความคิดสร้างสรรค์จึงต้องกระตุ้นและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นทักษะตั้งแต่ขวบปีแรก

บรรณานุกรม

กุลยา ตันติผลลาชีวะ. (๒๕๕๕). ศูนย์หรือมุมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. **วารสารการศึกษาปฐมวัย**. ๖(๓) : ๓๙-๔๗.

ประสาธ เนืองเฉลิม. (๒๕๕๖). ของเล่นระดับปฐมวัยกับการเรียนรู้วิทยาศาสตร์. **วารสารวิชาการ**. ๖(๓) : ๖๖-๗๒.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (๒๕๕๓). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

พงษ์พันธ์ พงษ์ไสยา. (๒๕๕๒). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : วิสิทธิ์พัฒนา.

อารี พันธมณี. เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์. ภัทรา นิคมานนท์ (บรรณาธิการ) (๒๕๓๔). **ความคิดสร้างสรรค์กับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: สหพัฒนการพิมพ์. หน้า ๓๘-๔๑.

Guilford J.P. (1967). **The nature of human intelligence**. New York : McGraw-Hill.

Torrance E.P. (1962). **Guiding creative talent**. New Jersey : Englewood Cliffs.

ภาษาที่ใช้คือหัวใจของการสื่อสาร

การุณันท์ รัตนแสนวงษ์ *

นาง อยู่ร่วมกันในสังคมเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ เช่น การอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว หมู่เพื่อน หรือในระดับใหญ่ขึ้น เช่น ระดับหมู่บ้าน ระดับชุมชน และระดับประเทศ เมื่อเราอยู่รวมกันเป็นกลุ่มแล้ว พฤติกรรมสำคัญที่ขาดไม่ได้ก็คือ พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างกัน การติดต่อสื่อสารจึงเป็นปฏิกริยาสัมพันธ์ทางสังคมที่สื่อความหมายผ่านระบบสัญลักษณ์และระบบข่าวสาร (วิรัช ลภีรัตนกุล. ๒๕๕๓ : ๑๐) การสื่อสารระหว่างมนุษย์ในยุคปัจจุบันนี้จึงสามารถรับและส่งข่าวสารข้อมูลผ่านสื่อต่างๆ จากทั่วทุกมุมโลกได้ในเวลาอันรวดเร็ว เพราะเรามีอุปกรณ์มีเครื่องมือ มีเทคโนโลยีในการสื่อสารที่ทันสมัย เช่น

โทรศัพท์ โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ แต่สิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งมากกว่าอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีที่แสนทันสมัยก็คือ “เราจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการใช้ภาษา”

● ภาษาเพื่อการสื่อสาร

ภาษา (Language) เกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ โดยมนุษย์เป็นผู้สร้างและใช้ภาษาเพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของตน ภาษาหมายถึงเสียง หรือกิริยาอาการตลอดจนระบบสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยตกลง รับรู้ และเข้าใจความหมายร่วมกันในการติดต่อ สื่อสาร ถ่ายทอด ตลอดจน

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสำนักวิชาการศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยศรีปทุม

แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ จากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่งไม่ว่าจะวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือหลายวิธีก็ตาม ส่วนการสื่อสาร (Communication) ใน Columbia Encyclopedia ให้นิยามคำนี้ไว้ว่าเป็น พฤติกรรมการติดต่อสื่อสารระหว่างมนุษย์โดยอาศัย กระบวนการแลกเปลี่ยนถ่ายทอดความรู้สึคนึกคิด เจตนาตลอดจนประสบการณ์ระหว่างกัน” จึงอาจกล่าวได้ว่า “ภาษาเพื่อการสื่อสาร” (Language for Communication) นั้นหมายถึง “การที่มนุษย์ใช้ภาษา ในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเสียง กิริยาอาการ ระบบ สัญลักษณ์อื่นๆ ฯลฯ ที่ตกลงรับรู้ร่วมกันในการติดต่อ สื่อสาร ซึ่งเป็นการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ทักษะ ทักษะระหว่างกันและกันเพื่อให้เกิดผลตอบสนอง ที่ตกลงกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้”

● องค์ประกอบของการสื่อสาร

การสื่อสารจะเกิดขึ้นได้ต้องมีปัจจัยหรือมี องค์ประกอบหลายอย่างด้วยกัน นักวิชาการบางท่าน อธิบายองค์ประกอบที่สำคัญว่ามี ผู้ส่งสาร สาร ผู้รับสาร (อรุณประภา หอมเศรษฐี. ๒๕๓๕ : ๗) แต่ก็มีนักวิชาการหลายท่านหรือในตำราหลายเล่มกล่าวว่า องค์ประกอบของการสื่อสาร มี ๔ ประการ คือ ผู้ส่งสาร สาร สื่อหรือช่องทาง และผู้รับสาร (ศศิธร ธีบุญลักษณ์ นนท. ๒๕๔๒ : ๖-๙) ในที่นี้จะขอเสนอ อ้างอิงตามหลักของนักวิชาการดังกล่าว โดยจำแนก เป็น ๕ ประการ ดังต่อไปนี้คือ

๑. ผู้ส่งสาร

หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งเป็น ผู้สร้างสาร หรือเป็นแหล่งกำเนิดของสาร แล้วส่งสาร ไปยังผู้อื่นด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง หรือหลายวิธี เช่น การพูด การเขียน การแสดงท่าทาง การใช้สัญลักษณ์ การใช้เครื่องหมายหรือรหัสต่างๆ ฯลฯ ซึ่งผู้ส่งสาร ถือเป็นองค์ประกอบแรกที่ทำให้การสื่อสารเกิดขึ้น ใน ขณะเดียวกันสิ่งที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับผู้ส่งสารก็คือ ทักษะ ค่านิยม ความสนใจ ประสบการณ์ อาชีพ

และวัฒนธรรม ทั้งของผู้ส่งสารและผู้รับสาร ทั้งนี้ เพราะทัศนคติ ค่านิยม และความสนใจจะสะท้อน บุคลิกภายในที่แสดงความรู้สึคนึกคิด ความเชื่อและความคาดหวังอันเป็นตัวกำหนดรูปแบบ ตลอดจนวิธีการของการสื่อสาร นั่นคือ ถ้าผู้ส่งสารมีความรู้สึคนึกคิดไปในเรื่องที่เป็นวิชาการ การสื่อความหมายก็จะมีแนวโน้มไปทางด้านเนื้อหาวิชาการ

๒. สาร

หมายถึง เรื่องราวหรือสิ่งต่างๆ ที่เป็น ข้อมูล ความรู้ ความคิด อารมณ์ ฯลฯ ที่ผู้ส่งสาร ต้องการจะส่งออกไปให้ผู้อื่นได้รับรู้แล้วเกิดปฏิกิริยาตอบสนอง สารต่างๆ จะปรากฏขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้ส่งสาร เกิดความคิด และกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้ปรากฏแทนความคิดที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นกระทำด้วย วิธีใดก็ตาม ต้องอาศัยทักษะของผู้กระทำทั้งสิ้น เนื้อหาของสารที่มนุษย์สื่อสารกันนั้นมีขอบเขตที่กว้างขวาง ซับซ้อน แต่โดยปกติแล้วเนื้อหาของสารแบ่งออกได้ ๒ ประเภทกว้างๆ คือ

๑. เนื้อหาของสารที่เป็นข้อเท็จจริง คือ สารประเภทที่รายงานให้ทราบถึงความจริงต่างๆ ที่สามารถจะพิสูจน์ตรวจสอบได้ ได้แก่ องค์ความรู้ ต่างๆ ทฤษฎี หลักเกณฑ์ ข้อสรุปที่ผ่านการพิสูจน์ หรือทดลอง หรือสามารถหาข้อมูลหาเหตุผลมาแสดง ได้ว่าเป็นจริง เป็นที่น่าเชื่อถือและอ้างอิงได้

๒. ข้อคิดเห็น คือ สารที่เกิดขึ้นในจิตใจ ผู้ส่งสาร อาจเป็นความรู้สึก ความเชื่อ หรือแนวคิด ที่ผู้ส่งสารมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งข้อคิดเห็นต่างๆ ที่ผู้ส่งสารแสดงออกมานั้นไม่สามารถที่จะตรวจสอบ ได้ว่าเป็นความจริงหรือไม่ อาจจะกล่าวได้เพียงว่า ข้อคิดเห็นนั้นน่ารับฟัง น่ายอมรับหรือไม่ด้วยเหตุใด

๓. สื่อหรือช่องทาง

คือตัวกลางที่เชื่อมโยงผู้ส่งสารกับผู้รับ สารให้ติดต่อกันได้ หากขาดสื่อก็ไม่สามารถถ่ายทอด สารจากผู้ส่งไปถึงผู้รับได้ การถ่ายทอดสารจากผู้ส่ง ไปยังผู้รับโดยผ่านสื่อใดสื่อหนึ่งนั้นจะต้องผ่านสู่ระบบ

การรับรู้ทางประสาทสัมผัสของผู้รับในทางใดทางหนึ่ง เช่น เสียงพูดต้องอาศัยคลื่นเสียงอากาศที่อยู่รอบตัว เข้าสู่ผู้รับสารโดยผ่านประสาทหู ในการสื่อสารทางวิทยุ โทรศัพท์ ภาพและแสงจะผ่านระบบวิทยุ โทรศัพท์ที่ผู้ส่งและผู้รับปรับตรงกันเข้าสู่ประสาทตา และประสาทหูในเวลาเดียวกัน

สื่อที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสารอาจแบ่งได้ ๕ ประเภท คือ

๑. สื่อธรรมชาติ ได้แก่ บรรยากาศที่อยู่รอบตัวมนุษย์ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

๒. สื่อมนุษย์ ได้แก่ คนนำสาร ไชยภัก พอสื่อ แม่สื่อ นักเล่นนิทาน เป็นต้น

๓. สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร แผ่นปลิว แผ่นพับ เป็นต้น

๔. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ วิทยุ โทรศัพท์ โทรทัศน์ เครื่องบันทึกเสียง เป็นต้น

๕. สื่อระคน ได้แก่ สื่อที่ไม่สามารถจัดเข้าประเภททั้ง ๔ ข้างต้นได้ แต่สามารถทำหน้าที่นำสารได้ เช่น ป้ายโฆษณาตามสถานที่สาธารณะทั้งในร่มและกลางแจ้ง หนังสือพิมพ์กำแพง วัดตุจจาริกรวมทั้งสื่อพื้นบ้านนานาชนิด

๔. ผู้รับสาร

คือ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นจุดหมายปลายทางของสารที่ผู้ส่งสารส่งมา ซึ่งผู้รับสารมีบทบาทขั้นพื้นฐาน ๒ ประการที่สำคัญ คือ การกำหนดรู้ความหมายของเรื่องราวที่ส่งสาร ส่งผ่านสื่อ และการมีปฏิริยาสนองตอบต่อผู้ส่งสาร ซึ่งผู้รับสารจะสามารถทำหน้าที่ตามบทบาทได้อย่างมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อได้พัฒนาตนเองให้เป็นผู้รับรู้เรื่องราวข่าวสารต่างๆ อยู่เสมอ มีความรู้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง สามารถบังคับความสนใจของตนให้อยู่ที่สารที่ผู้ส่งสารกำลังนำเสนออยู่ได้

๕. ปฏิริยาตอบสนอง

ในกระบวนการของการสื่อสารจะครบองค์ประกอบได้ก็ต่อเมื่อมีการตอบสนองเกิดขึ้นใน

ลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ซึ่งการตอบสนองในที่นี้หมายถึง การเปลี่ยนแปลงท่าทีและพฤติกรรมของผู้รับสารที่แสดงออกมาให้ผู้ส่งสารได้รับทราบ อันเป็นผลมาจากได้รับสารแล้วซึ่งจะทำให้ผู้ส่งสารได้ทราบว่า สารที่ส่งไปนั้นตรงตามจุดประสงค์หรือไม่ อย่างไร

● ความสำคัญของการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

มีผู้กล่าวว่า “ภาษาที่ใช้คือหัวใจของการสื่อสาร” หมายความว่า ผู้ใช้ภาษาควรตระหนักในบทบาทและความสำคัญของภาษาที่มีต่อการสื่อสารของมนุษย์ ซึ่งเป็นส่วนช่วยให้เนื้อหาที่จะสื่อสารเป็นที่รับรู้และเข้าใจร่วมกันได้ (สวณิต ยมาภัก. ๒๕๒๖ : ๒๖) ภาษาไทยจึงมีความสำคัญหลายประการดังนี้

๑. ภาษาไทยเป็นภาษาของชาติ ภาษาไทยแสดงถึงเอกราชและเอกลักษณ์ของชาติที่คนไทยควรภาคภูมิใจ

๒. ภาษาเป็นเครื่องมือสร้างความสามัคคีของชนในชาติ ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นพวกพ้องเดียวกัน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๓. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนไทย ภาษาไทยเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร ทำให้เกิดความเข้าใจทั้งตนเองและผู้อื่นด้วย

๔. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือศึกษาวิชาการและประกอบอาชีพ เพราะการศึกษาไม่ว่าจะเป็นแขนงใดย่อมอาศัยภาษาเป็นเครื่องมือทั้งสิ้น

๕. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรมไทย การถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรมให้แก่ชนรุ่นหลังย่อมอาศัยภาษา เช่น หลักศิลาจารึกซึ่งเป็นหลักฐานสำคัญในอดีตของไทย

๖. ภาษาไทยเป็นสื่อสร้างความจรรโลงใจคนไทยใช้ภาษาไทยสร้างสรรค์วรรณกรรมอันมีค่ามากมาย เช่น นวนิยาย บทกวี เพลง ละคร ภาพยนตร์ ฯลฯ

● องค์ประกอบที่ทำให้คนไทยใช้ภาษาแตกต่างกัน

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน (๒๕๑๙ : ๒๖) กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า มีองค์ประกอบอยู่ ๘ ประการ ที่ทำให้คนไทยใช้ภาษาแตกต่างกัน ได้แก่

๑. อายุและประสบการณ์

ผู้มีอายุต่างกันย่อมใช้ภาษาไม่เหมือนกัน เช่น ภาษาของเด็กย่อมต่างจากภาษาผู้ใหญ่ เด็กรู้จักศัพท์น้อยกว่า และพูดตรงๆ มากกว่าผู้ใหญ่ อีกทั้งสังคมไทยให้ความสำคัญกับอาวุโส ทำให้เราต้องใช้ภาษาที่สุภาพกับผู้ใหญ่มากกว่าพูดกับเด็กวัยเดียวกัน

๒. ความใกล้ชิด

ผู้ที่ใกล้ชิดกันย่อมใช้ภาษาเป็นกันเองมากกว่าผู้ที่ใกล้ชิดน้อย เช่น สรรพนาม กู มึง อ้าว ล้อ เอ็ง ข้า ย่อมใช้ในหมู่เพื่อนสนิทและเป็นการส่วนตัว ส่วนผู้ที่ไม่สนิทสนมจะใช้ ผม คุณ กระผม ดิฉัน ท่าน เป็นต้น

๓. เพศ

เพศหญิงและเพศชาย จะมีสรรพนามและคำลงท้ายที่ต่างกัน สำหรับเพศชายใช้ กระผม ครับ ขอรับ ขอรับกระผม ฯลฯ เพศหญิงใช้ ดิฉัน เตียน-คะ ขา เจ้าคะ ฯลฯ คำบางคำใช้ประกอบเฉพาะเพศ เช่น สวยงาม อ่อนช้อย ใช้กับเพศหญิง และ หล่อ บึกบึน ล่ำ ใช้กับเพศชาย เป็นต้น

๔. โอกาส

ในโอกาสที่ต่างกันย่อมทำให้ภาษาผันแปรต่างกันออกไป เช่น การพูดในห้องประชุม

ต้องใช้ภาษาพิธีการ แต่เมื่ออยู่ในที่ส่วนตัว อาจใช้ภาษาตนเองได้

ในที่นี้ขอตีความเพิ่มเติมคำว่า โอกาส รวมไปถึงสื่อชนิดต่างๆ ด้วย การพูดทางวิทยุกระจายเสียงแม้จะใช้ภาษาสนทนา แต่ก็ต้องเป็นภาษาสนทนาที่สุภาพ หรือการพูดหน้าที่ประชุมย่อมต่างจากการพูดระหว่างเพื่อนสนิท การเขียนในหน้าหนังสือพิมพ์ย่อมต่างจากการเขียนจดหมายส่วนตัว เป็นต้น

๕. อาชีพ

บุคคลในวงอาชีพต่างๆ มักมีศัพท์เฉพาะในวงการนั้นๆ เช่น ศัพท์ของพวกแพทย์ ศัพท์วงการสื่อสารมวลชน ศัพท์ของนักคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

๖. การอบรมเลี้ยงดูและการศึกษา

ผู้ที่ได้รับการอบรมและการศึกษาไม่เหมือนกันย่อมใช้ภาษาได้ไม่เหมือนกันทั้งในแง่ความกว้างของวงศัพท์ ความเหมาะสมในการเลือกใช้ศัพท์

๗. ตำแหน่งและฐานะทางสังคม

ตำแหน่งหน้าที่การงาน การปกครอง ย่อมทำให้การใช้ภาษาผิดระดับไป เช่น ผู้บังคับบัญชาพูดกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาย่อมต่างจากที่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาพูดกับผู้บังคับบัญชา ครูพูดกับศิษย์ย่อมต่างจากศิษย์พูดกับครู เป็นต้น

ปัจจุบันช่องว่างด้านภาษาในประเด็นนี้มีลดน้อยลง ผู้ส่งสาร ผู้รับสารมักอาศัยความเข้าใจเจตนาในการสื่อสารและความจริงใจเป็นหลักมากกว่าระดับชนชั้นดังเช่นสมัยก่อน

๘. สภาพทางภูมิศาสตร์

สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์เป็นตัวกำหนดภาษา ทำให้ภาษาไทยจำแนกเป็นภาษาถิ่นต่างๆ เช่น ภาษาเหนือ ภาษาอีสาน ภาษาใต้ ภาษากลาง เป็นต้น นอกจากนั้นยังแยกย่อยตามเชื้อชาติของชนถิ่นในภาคต่างๆ อีก แต่ในปัจจุบันภาษากลางหรือภาษากรุงเทพฯ ก็เป็นภาษาที่ยอมรับและเป็นที่เข้าใจได้โดยทั่วไป สำหรับประชาชนในแต่ละภาคที่มีการศึกษาพอสมควร

● มาตรฐานการเรียนรู้เรื่องภาษาและการสื่อสาร

นอกจากในชีวิตประจำวันที่ทุกคนสามารถแสวงหาการเรียนรู้เพื่อสื่อสารได้โดยทั่วไปจากสื่อต่างๆ แล้ว การเรียนการสอนในสถานศึกษาทุกระดับก็ควรคำนึงถึงมาตรฐานในการศึกษาด้วย เพราะจะทำให้ผู้เรียนสามารถก้าวไปตามลำดับอย่างมีขั้นตอนและไปให้ถึงจุดที่เรียกว่าบรรลุวัตถุประสงค์อย่างได้มาตรฐาน ซึ่งมาตรฐานในการเรียนรู้เรื่องภาษาและการสื่อสารนั้นอาจส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีพัฒนาการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

○ มาตรฐาน ขั้นที่ ๑

- เข้าใจกระบวนการฟังและการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ และนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

○ มาตรฐาน ขั้นที่ ๒

- มีทักษะในการสื่อสารทางภาษา แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึก และความคิดเห็น โดยใช้เทคโนโลยีและการจัดการ

ที่เหมาะสม เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

○ มาตรฐาน ขั้นที่ ๓

- เข้าใจกระบวนการพูด การเขียน และสื่อสารข้อมูล ความคิดเห็น และความคิดรวบยอดในเรื่องต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพและมีสุนทรียภาพ

การที่จะให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในด้านใดก็ตาม จำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาให้ถูกต้อง พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามที่พึงประสงค์ เพื่อเสริมสร้างพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เมื่อเราสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและได้มาตรฐานแล้ว ก็จะส่งผลต่อศักยภาพในการคิดและการทำงานต่อไปได้อย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนเกิดเจตคติที่ดีต่อภาษา ซึ่งนับเป็นหัวใจสำคัญยิ่งของการสื่อสารตลอดมาทุกยุคทุกสมัยจนกระทั่งถึงยุคแห่งการสื่อสารไร้พรมแดนในปัจจุบัน...

บรรณานุกรม

- คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์. **การใช้ภาษาไทย ๑**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๙.
- ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. **การศึกษาภาษาไทยตามแนวภาษาศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๙.
- วิรัช ลภีรัตนกุล, **วาทนิเทศและวาทศิลป์ หลักทฤษฎีและวิธีปฏิบัติยุคสหสวรรษใหม่**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- ศศิธร ธัญญลักษณ์นันท์. **ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและการสืบค้น**. กรุงเทพฯ : เอิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๔๒.
- สวณิต ยมภักย์. **การสื่อสารของมนุษย์**. กรุงเทพฯ : ๖๘ การพิมพ์, ๒๕๒๖.
- อรุณีประภา หอมเศรษฐี. **การสื่อสารมวลชนเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๕.

ผลของการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลยุทธ์ STAR

บุตรียา จิตดารมย์*

NIS จัดกระบวนการเรียนรู้เป็นเรื่องสำคัญ และต้องมีความหลากหลาย เพื่อให้ นักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของตนเอง ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาในส่วนของการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยระบุให้นักเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหามา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

แนวทางการจัดการศึกษาดังกล่าวนี้นี้ให้ความสำคัญกับกระบวนการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ซึ่งเป็นทักษะหนึ่งในทักษะ/กระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่จำเป็นตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔

กำหนดมาตรฐานให้นักเรียนทุกช่วงชั้นมีความสามารถในการแก้ปัญหามา ใช้วิธีการที่หลากหลายแก้ปัญหามา สามารถแก้ปัญหามาในสถานการณ์จริงโดยใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ แต่การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ผ่านมานั้นยังคงประสบปัญหา พบว่านักเรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหามาได้เฉพาะโจทย์ปัญหาที่คุ้นเคยที่ใช้การดำเนินการเพียงขั้นตอนเดียวในการแก้ปัญหามา เมื่อเจอโจทย์ปัญหาที่ซับซ้อนต้องวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของโจทย์เพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการหาคำตอบ นักเรียนไม่สามารถทำได้ อ่านโจทย์ปัญหามาแล้วไม่ทราบว่าจะหาคำตอบของปัญหามาอย่างไร สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะการแก้โจทย์ปัญหามาเป็นการนำความรู้และประสบการณ์ที่นักเรียนเรียนมาไปใช้วิเคราะห์หาคำตอบของโจทย์ปัญหามา นักเรียนแต่ละคนมีกระบวนการเรียนรู้และ

* ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนบ้านนาสาร อ.บ้านนาสาร จ.สุราษฎร์ธานี

สร้างความรู้ความเข้าใจในความคิดรวบยอดและหลักการได้แตกต่างกัน บางคนเรียนรู้ได้ดีจากสื่อที่เป็นรูปธรรม บางคนเรียนรู้ได้ในลักษณะนามธรรม บางคนเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว เพราะว่าวิธีการเรียนรู้ของแต่ละคนมีกระบวนการ และพลังความสามารถของสมองมีประสิทธิภาพแตกต่างกัน (สุร กาญจนมยุร, ๒๕๔๕: ๕๐) การฝึกการแก้โจทย์ปัญหานับว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก การสอนให้ผู้เรียนได้เรียนและรู้จักใช้กลวิธีหรือยุทธวิธีในการแก้ปัญหา เป็นแนวทางให้สามารถพัฒนากลวิธีเหล่านั้นไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้

การสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR (STAR strategy steps) เป็นกลวิธีการสอนให้นักเรียนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธีกำตัวอักษรตัวแรกของชื่อลำดับขั้น (First letter mnemonic strategy) ของการแก้ปัญหา Maccini (1998 cited in Maccini and Gagnon, 2006) ได้พัฒนาการสอนแก้ปัญหโดยใช้กลวิธี STAR ขึ้นเพื่อชี้แนะนักเรียนสามารถใช้กระบวนการแก้ปัญหาและลำดับขั้นตอนย่อยครบทั้งกระบวนการ ในการแสดงความหมายและหาคำตอบของปัญหา เพื่อเป็นพื้นฐานสู่การเป็นนักแก้ปัญหาที่ดี

กลวิธีนี้แนะนำให้นักเรียนแก้ปัญหโดยมีขั้นตอนหลักของการแก้ปัญหา ๔ ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ ๑ S (Search the word problem) ศึกษาโจทย์ปัญหา

ขั้นที่ ๒ T (Translate the problem) แปลงข้อมูลที่มีอยู่ในโจทย์ปัญหาไปสู่รูปภาพหรือสมการทางคณิตศาสตร์ โดยอาจเลือกใช้สื่อที่เป็นรูปธรรม วัตถุจริง (Concrete: C) สื่อที่เป็นตัวแทนวัตถุจริง (Semiconcrete: S) หรือสัญลักษณ์ที่เป็นนามธรรม (Abstract: A) หรือที่เรียกโดยใช้อักษร CSA ตามลำดับ

ขั้นที่ ๓ A (Answer the problem) หาคำตอบของโจทย์ปัญหา

ขั้นที่ ๔ R (Review the solution) ทบทวนคำตอบว่าสอดคล้องกับข้อมูลและเงื่อนไขที่กำหนดในโจทย์ปัญหาหรือไม่

การสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR นำมาซึ่งการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา หาสาเหตุของปัญหา วิเคราะห์ปัญหาโดยอาศัยข้อมูลที่มีอยู่ เลือกตัดสินใจและเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด ขั้นตอนทั้ง ๔ ขั้น ของกลวิธี STAR สอดคล้องกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ทั้ง ๔ ขั้นคือ การทำความเข้าใจปัญหา (Understanding the problem) การวางแผน (Devising a plan) การดำเนินการตามแผน (Carrying out the plan) การตรวจย้อนกลับ (Looking back) นอกจากนี้ในขั้นที่ ๒ ของกลวิธี STAR แปลงข้อมูลที่มีอยู่ในโจทย์ปัญหาไปสู่รูปภาพหรือสมการทางคณิตศาสตร์ ซึ่งเลือกใช้สื่อที่เป็นรูปธรรม สื่อที่เป็นตัวแทนวัตถุจริง และสัญลักษณ์ที่เป็นนามธรรม สอดคล้องกับขั้นตอนการเรียนรู้ของทฤษฎีบูเนอร์ คือ ขั้นการกระทำ (Enactive mode) ขั้นจินตนาการ (Iconic mode) และขั้นสัญลักษณ์ (Symbolic mode) ตามลำดับ (Gagnon and Krezmien, 2005) การจัดกิจกรรมให้นักเรียนเรียนรู้จากอุปกรณ์ที่เป็นจริง ของจำลองหรือรูปภาพตามความเหมาะสมกับวัยช่วยให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นมากขึ้น

ดังนั้นการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR เป็นกลวิธีสอนอีกแบบหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนสามารถใช้กระบวนการแก้ปัญหาในการหาคำตอบได้อย่างดียิ่ง ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น และส่งผลต่อความคงทนในการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน ซึ่งความคงทนทางคณิตศาสตร์เป็นการคงไว้ซึ่งผลทางการเรียนหรือความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่เคยเรียนมาหรือมีประสบการณ์มาก่อนหลังจากที่ทั้งช่วงไประยะหนึ่ง (Adam, 1967 : 9)

การเรียนรู้ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติตาม กระบวนการช่วยให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ นำวิธีการ ไปปรับใช้ในชีวิตจริงได้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR ที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ และความคงทนในการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

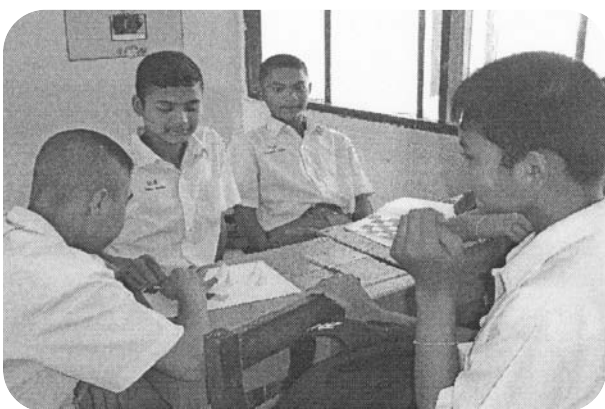
๑. เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่ได้รับการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR

๒. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR และกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ

๓. เพื่อเปรียบเทียบความคงทนในการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR และกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์

ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่นักเรียนไม่สามารถหาคำตอบได้ทันที ซึ่งวัดได้จากแบบวัดความสามารถ ในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว

ความคงทนในการเรียนคณิตศาสตร์ หมายถึง ความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่ได้จากการเรียน หรือประสบการณ์ที่เคยได้รับมาก่อน ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว หลังจากทิ้งช่วง เวลา ๒ สัปดาห์

การสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR หมายถึง การสอนให้นักเรียนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยใช้กลวิธีการจำตัวอักษรตัวแรกของชื่อลำดับขั้นของการแก้ปัญหา ซึ่งพัฒนาจากแนวคิดของ Maccini and Gagnon โดยมีขั้นตอนของการแก้ปัญหาเป็นดังนี้

ขั้นที่ ๑ S (Search the word problem) ศึกษาโจทย์ปัญหา

ขั้นที่ ๒ T (Translate the problem) แปลงข้อมูลที่มีอยู่ในโจทย์ปัญหาไปสู่รูปภาพ หรือสมการทางคณิตศาสตร์ โดยอาจเลือกใช้สื่อหรือสัญลักษณ์ ดังนี้

- สื่อที่เป็นรูปธรรม ใช้วัตถุจริง หรือสื่อเสมือนจริง

- สื่อที่เป็นตัวแทนวัตถุจริง วาดรูปภาพ แผนภาพ หรือเขียนตารางแสดงความหมาย

- สัญลักษณ์ที่เป็นนามธรรม หานัยทั่วไป นำเสนอให้อยู่ในรูปนิพจน์ของพีชคณิต หรือเขียนสมการเชิงพีชคณิต

ทั้งนี้จะใช้ครบทั้ง ๓ ประเภทหรือไม่ก็ได้ แต่ต้องสามารถเขียนสัญลักษณ์ที่เป็นนามธรรมได้

ขั้นที่ ๓ A (Answer the problem) หาคำตอบของโจทย์ปัญหา

ขั้นที่ ๔ R (Review the solution) ทบทวนคำตอบว่าสอดคล้องกับข้อมูลและเงื่อนไขที่กำหนดในโจทย์ปัญหาหรือไม่

การสอนแบบปกติ การจัดการเรียนการสอนตามแนวคู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. การออกแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Study) โดยแบบแผนการทดลองมีลักษณะดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง	การทดลอง	ทดสอบทันทีหลังการทดลอง	ทดสอบหลังการทดลองแล้ว ๒ สัปดาห์
E	X	- ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์	- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์
C	~X	- ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์	- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

สัญลักษณ์ที่ใช้ในรูปแบบการทดลอง

E แทน กลุ่มทดลอง

C แทน กลุ่มควบคุม

X แทน การสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR

~X แทน การสอนแบบปกติ

๒. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรของการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน ๘๖ คน ซึ่งแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ

กลุ่มทดลองได้รับการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR จำนวน ๔๕ คน และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ จำนวน ๔๑ คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

๓. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR ใช้กับกลุ่มทดลองและแผนการจัดการเรียนรู้ปกติใช้กับกลุ่มควบคุม ในสาระการเรียนรู้เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว จำนวน ๑๔ แผน ใช้เวลาในการทดลอง ๑๕ ชั่วโมง ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง ๒ แบบ โดยแต่ละแผนประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระสำคัญ กิจกรรมการเรียนรู้ (แบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป) สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

๔. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๔.๑ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว จำนวน ๓๐ ข้อ เป็นชนิดเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งมีค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson Formula - ๒๐: KR-๒๐) เท่ากับ ๐.๙๓ ค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง ๐.๔๓-๐.๗๕ และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง ๐.๒๕-๐.๙๖

๔.๒ แบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว จำนวน ๖ ข้อ เป็นแบบสอบชนิดอัตนัย ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งมีค่าความเที่ยง(Reliability) โดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค เท่ากับ ๐.๗๗ ค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง ๐.๔๒-๐.๖๐ และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง ๐.๒๖-๐.๔๖

๕. การเก็บรวบรวมข้อมูล

๕.๑ ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น กลุ่มทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR ส่วนกลุ่มควบคุมใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ใช้เวลาสอนสัปดาห์ละ ๕ ชั่วโมง เป็นเวลา ๓ สัปดาห์ รวม ๑๕ ชั่วโมง

๕.๒ เมื่อดำเนินการทดลองสอนครบตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดแล้ว ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และแบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ทดสอบหลังเรียน นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยแต่ละฉบับใช้เวลาในการทดสอบ ๙๐ นาที

๕.๓ เมื่อเวลาผ่านไป ๒ สัปดาห์ ทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ฉบับเดิมเพื่อทดสอบความคงทนในการเรียนคณิตศาสตร์ หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลการวิจัย

๖. การวิเคราะห์ข้อมูล

๖.๑ นำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ครั้งที่ ๒ มาหาค่ามัชฌิมเลขคณิตเพื่อเปรียบเทียบความคงทนในการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนทั้ง ๒ กลุ่ม ด้วยสถิติการทดสอบค่าที (t-independent)

๖.๒ นำคะแนนที่ได้จากแบบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์มาหาค่ามัชฌิมเลขคณิตและค่ามัชฌิมเลขคณิตร้อยละ เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง และเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยการทดสอบค่าที (t-independent)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

๑. จากการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่ได้รับการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR มีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการคือสูงกว่าร้อยละ ๕๐ ของคะแนนสอบ โดยมีค่ามัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ ๓๙.๐๙ จากคะแนนเต็ม ๖๐ คะแนน คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๑๕ การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR มีกระบวนการและขั้นตอนในการสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญห นักเรียนจดจำขั้นตอน และสามารถควบคุมตนเอง ใช้กระบวนการแก้ปัญหาลำดับขั้นตอนย่อยครบทั้งกระบวนการ นักเรียนได้ทำความเข้าใจโจทย์ปัญหา ตัดสินใจเลือกวิธีการแล้วสามารถแก้โจทย์ปัญหาได้ถูกต้อง เมื่อนักเรียนแก้โจทย์ปัญหาสำเร็จแล้ว นักเรียนได้พิจารณาตรวจสอบคำตอบที่ได้ว่าถูกต้องหรือไม่ ประเมินความเหมาะสมถูกต้องของวิธีการที่ใช้ ทำให้คำตอบที่ได้มีความถูกต้องแน่นอน การที่นักเรียนได้ฝึกแก้ปัญหานั้นเป็นประจักษ์ผลให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาดีขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Huntington (1995 : 512-A) ได้ศึกษาผลของการสอนโดยใช้สื่อที่เป็นรูปธรรม สื่อที่เป็นตัวแทนวัตถุจริง และสัญลักษณ์ที่เป็นนามธรรม ที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาเชิงพีชคณิต พบว่า การสอนโดยใช้สื่อหรือสัญลักษณ์ทั้งสามประเภทช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา ๑๐๐%

และจากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า นักเรียนที่มีระดับความสามารถในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงปานกลาง และต่ำที่ได้รับการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR มีคะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สูงกว่าร้อยละ ๕๐ แสดงว่าการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR ใช้พัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาได้ในทุกระดับ

ความสามารถ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลวิธีนี้เน้นให้นักเรียนได้หาแนวทางในการหาคำตอบของปัญหาหลายวิธี นักเรียนแต่ละคนได้ตั้งหรือเลือกวิธีการที่ตัวเองถนัดออกมาใช้ในการแก้ปัญหา นักเรียนมีโอกาที่จะใช้วัตถุจริงหรือสื่อเสมือนจริง ใช้การวาดรูป เขียนแผนภาพ ตาราง หรือใช้การแก้สมการในการหาคำตอบ อีกทั้งในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนจับคู่หรือจับกลุ่มที่มีทั้งนักเรียนกลุ่มสูง ปานกลาง และต่ำ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยน และเปรียบเทียบคำตอบของตนเองกับเพื่อน เป็นการเรียนรู้ร่วมกันและเกิดการอภิปรายในชั้นเรียน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ได้แนวคิดวิธีการหาคำตอบที่แตกต่างไปจากที่ตนเองคิดได้ ดังที่บรูเนอร์กล่าวว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อเกิดความเข้าใจค้นพบความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันแทนที่จะท่องจำรายละเอียดของสิ่งที่เรียน ดังนั้นการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR จึงมีความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนคณิตศาสตร์ทุกระดับ

๒. จากการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่ได้รับการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR มีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบ

ปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR ทั้ง ๔ ขั้น มีประสิทธิภาพในการเพิ่มความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนดังนี้

ขั้นที่ ๑ ศึกษาโจทย์ปัญหา นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์โจทย์ปัญหา สามารถตีความและแปลความจากข้อมูลทั้งหมดของโจทย์ บอกได้ว่าโจทย์บอกอะไรและโจทย์ถามอะไร นอกจากนี้ยังลำดับขั้นตอนวิเคราะห์ว่าต้องหาสิ่งใดก่อนเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่โจทย์ต้องการ ผู้วิจัยพบว่านักเรียนแต่ละคนมีเทคนิคในการทำความเข้าใจโจทย์ตามความถนัดของตนเอง เช่น ใช้วิธีการขีดเส้นใต้ข้อความที่สำคัญ บางคนใช้วิธีการอ่านออกเสียงแล้วเขียนจำแนกสิ่งที่โจทย์กำหนดให้และสิ่งที่โจทย์ต้องการ หลังจากนักเรียนวิเคราะห์โจทย์แล้ว ขั้นที่ ๒ แปลงโจทย์ปัญหา ผู้วิจัยพบว่าในช่วงแรกที่ทดลองนักเรียนส่วนใหญ่จะเริ่มจากการกำหนดสิ่งที่ไม่ทราบค่าแทนด้วยตัวแปร ซึ่งเมื่อนักเรียนหาความสัมพันธ์ของโจทย์ไม่ได้ทำให้นักเรียนไม่สามารถแก้โจทย์ได้ แต่หลังจากทำการทดลองได้ให้นักเรียนใช้วัตถุจริงหรือสื่อเสมือนจริง วาดรูปภาพ เขียนตาราง แสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลในโจทย์ ทำให้นักเรียนสามารถแก้โจทย์ได้และมีวิธีการในการหาคำตอบที่

หลากหลายชั้น แล้วค่อยเชื่อมโยงไปสู่การใช้สมการในการหาคำตอบในชั้นที่ ๓ หาคำตอบของโจทย์ปัญหา สำหรับชั้นนี้นักเรียนมีพื้นฐานในการแก้สมการที่ดี เนื่องจากผู้วิจัยใช้สื่อหรือสัญลักษณ์แบบ CSA ในการแก้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวซึ่งนักเรียนเกิดความเข้าใจสามารถแก้สมการได้นำไปสู่การหาคำตอบของโจทย์ปัญหาได้ถูกต้อง และขั้นสุดท้าย ทบทวนคำตอบ ในชั้นนี้นักเรียนได้ทบทวนคำตอบของตัวเอง และแลกเปลี่ยนวิธีการหาคำตอบโดยการอภิปรายกับเพื่อนๆ เพื่อหาแนวทางที่ดีที่สุดสำหรับการแก้โจทย์ปัญหาข้ออื่นๆ ผู้วิจัยได้ให้ปัญหาใหม่บนพื้นฐานปัญหาเดิมเพื่อให้นักเรียนได้ขยายไปถึงปัญหาในสถานการณ์อื่นๆ ได้ นักเรียนจึงเกิดทักษะในการแก้ปัญห

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Maccini และ Hughes (2000 : 10-21) ได้ศึกษาผลของการใช้กลวิธี STAR สำหรับการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ขั้นต้นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า ทักษะการแก้ปัญหามีเกี่ยวข้องกับจำนวนเต็มของนักเรียนสูงขึ้น การสอนโดยใช้กลวิธี STAR จึงทำให้นักเรียนได้ฝึกกลวิธีแก้โจทย์ปัญหาดังนี้ ๑) ศึกษาทำความเข้าใจโจทย์ ๒) แปลงข้อมูลจากโจทย์ภาษาไปสู่สมการ ๓) ระบุการดำเนินการทางคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง ๔) วาดรูปภาพแสดงความหมายของโจทย์ปัญหาได้ ๕) เขียนสมการได้อย่างถูกต้อง และ ๖) ตอบคำตอบของโจทย์ปัญหาได้ นอกจากนี้นักเรียนยังสามารถแก้โจทย์ปัญหาที่ไม่ใกล้เคียงกับของเดิมอีกด้วย และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Maccini และ Ruhl (2000 : 465 - 489) ที่ได้ศึกษาผลการใช้กลวิธี STAR ในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์จำนวนเต็มสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งพบว่า หลังการทดลองนักเรียนสามารถแก้ปัญหได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๓. จากการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่ได้รับการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR มีความคงทนในการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR เป็นกลวิธีการสอนให้นักเรียนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้ตัวอักษรตัวแรกของข้อลำดับชั้นช่วยในการจำขั้นตอนการแก้โจทย์ปัญหาทำให้นักเรียนจำขั้นตอนการแก้ปัญหและสามารถระลึกนำไปใช้แก้ปัญหได้ ขั้นตอนทั้ง ๔ ขั้นตอนของกลวิธี STAR ช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการแก้โจทย์ปัญหา สามารถขยายความคำตอบหรือวิธีการไปยังสถานการณ์ที่ซับซ้อนกว่าได้ เมื่อนักเรียนใช้กลวิธี STAR แก้ปัญหเป็นระบบอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดความเข้าใจ สามารถเรียกสิ่งที่เรียนรู้แล้วมาใช้ในสถานการณ์ใหม่กับปัญหาใดและเมื่อใดก็ได้ ก่อให้เกิดความคงทนในการเรียนรู้ การสอนกลวิธีการช่วยจำให้แก่ นักเรียน ทำให้นักเรียนสามารถที่จะระลึกสิ่งที่เรียนรู้ได้อย่างมีความหมาย และเก็บสิ่งที่เรียนรู้ไว้ในความทรงจำได้นานๆ (สุรางค์ ใคว์ตระกูล, ๒๕๕๔: ๒๕๓) ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Maccini และ Hughes (2000 : 10 - 21) ได้ศึกษาผลของการใช้กลวิธี STAR สำหรับการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ขั้นต้นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า หลังจากสอนเสร็จแล้ว ๑๐ สัปดาห์ได้ทำการวัดความคงทนในการเรียน ปรากฏว่า นักเรียนยังสามารถแสดงความหมายโจทย์และหาคำตอบได้อย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Maccini และ Ruhl (2000 : 465 - 489) ได้ศึกษาผลของการใช้กลวิธี STAR ในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์จำนวนเต็มสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า หลังจากสอนเสร็จแล้ว ๒ สัปดาห์ ทำการทดสอบความคงทนของการตอบปัญหา ผลปรากฏว่า นักเรียนยังคงหาคำตอบของปัญหาได้อย่างถูกต้อง และต่อจากนั้น ๑ สัปดาห์ ทำการทดสอบความคงทนของการแสดงความหมายของปัญหา ซึ่งนักเรียนก็ยังคงแสดงความหมายของปัญหาได้อย่างถูกต้องเช่นกัน

ตัวอย่าง การแก้โจทย์ปัญหาโดยใช้กลวิธี STAR

โจทย์ปัญหา: อีก ๗ ปีข้างหน้า ดาวเรืองจะมีอายุครบ ๒๕ ปี ปัจจุบันดาวเรืองอายุกี่ปี

คำถามในแต่ละขั้น

S : ศึกษาโจทย์ปัญหา

- อ่านโจทย์ปัญหาอย่างละเอียดถี่ถ้วน
- ถามคำถามกับตนเองว่า “รู้อะไรบ้าง”
“ต้องการหาอะไร”
- เขียนข้อเท็จจริงที่ได้จากโจทย์

T : แปลงข้อมูลที่มีอยู่ในโจทย์ปัญหาไปสู่รูปภาพ หรือสมการทางคณิตศาสตร์โดยเลือกใช้ Concrete, Semiconcrete หรือ Abstract

A : หาคำตอบของโจทย์ปัญหา

R : ทบทวนคำตอบ

- อ่านโจทย์ซ้ำอีกครั้ง
- ถามตัวเองว่าคำตอบที่ได้สอดคล้องกับโจทย์หรือไม่
- **ตรวจสอบคำตอบ**

ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องว่างเมื่อนักเรียนปฏิบัติงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว

(✓)

(✓)

โจทย์กำหนดว่า “อีก ๗ ปีข้างหน้าดาวเรืองจะมีอายุครบ ๒๕ ปี” และโจทย์ต้องการให้หา “อายุปัจจุบันของดาวเรือง”

Concrete: สมมติเพื่อนในห้องคนใดคนหนึ่ง เป็นดาวเรือง แล้วหาคำตอบของโจทย์ปัญหา

Semiconcrete: วาดภาพคนแล้วกำหนดอายุตามเงื่อนไขของโจทย์ เพื่อหาคำตอบ จะได้

๗ ปีข้างหน้า

อายุปัจจุบัน

อายุ ๒๕ ปี

$$= ๒๕ - ๗ = ๑๘ \text{ ปี}$$

Abstract : สร้างสมการจากสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ช่วยในการหาคำตอบ จะได้

ให้ x แทนอายุปัจจุบันของดาวเรือง

อีก ๗ ปีข้างหน้า ดาวเรืองจะมีอายุ $x + ๗$ ปี

เนื่องจากอีก ๗ ปีข้างหน้า จะมีอายุครบ ๒๕ ปี

จะได้สมการคือ $x + ๗ = ๒๕$

สมการคือ $x + ๗ = ๒๕$

นำ ๗ มาลบทั้งสองข้างของสมการ

จะได้ $x + ๗ - ๗ = ๒๕ - ๗$

หรือ $x = ๑๘$

ตรวจสอบ อีก ๗ ปีข้างหน้า ดาวเรืองจะมีอายุ $๑๘ + ๗ = ๒๕$ ปี ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขในโจทย์ ดังนั้น ปัจจุบันดาวเรืองอายุ ๑๘ ปี

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

๑. ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องอาจนำกลวิธี STAR ไปใช้ในการสอนแก้โจทย์ปัญหาเพื่อพัฒนาระบวนการแก้ปัญหานักเรียน ใช้เทคนิคการสอนควบคู่ไปกับกลวิธี STAR เช่น การทบทวน การใช้ครูเป็นตัวแบบ การชี้แนะแบบฝึกหัด การทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง ให้ผลย้อนกลับและทบทวนเป็นระยะๆ ก็จะช่วยให้ นักเรียนประสบความสำเร็จในการแก้ปัญห

๒. ครูผู้สอนควรใช้กลวิธี STAR ในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมกับเนื้อหา เพราะนักเรียนจะประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาหรือไม่ขึ้นอยู่กับกลวิธีที่ใช้ในการสอน และเงื่อนไขในชั้นเรียน เพื่อให้ นักเรียนเป็นผู้แก้ปัญหาที่ดี

บรรณานุกรม

- สุวรรณ กัญจนมยุร. ๒๕๕๕. การแก้โจทย์ปัญหา. วารสารการศึกษาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี ๓๐ (๑๑๖ มกราคม-กุมภาพันธ์): ๕๐-๕๒.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. ๒๕๕๔. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Adam, A. 1967. **Human memory**. New York: McGraw-Hill Book.
- Gagnon, J. C., and Krezmien, M. 2005. Effective instructional strategies for correctional education programs[online]. Available from:[http://www.edjj.org/conf/cdEDJJ%20Conference%20\(D\)/Effective%20Instruction.ppt](http://www.edjj.org/conf/cdEDJJ%20Conference%20(D)/Effective%20Instruction.ppt)[2005, September 20]
- Huntington, D. J. 1995. Instruction in concrete, semi-concrete, and abstract representation as an aid to the solution of relational problems by adolescents with learning disabilities. Doctoral dissertation, University of Georgia, 1994. **Dissertation Abstracts International** 56 (2) : 512 A.
- Maccini, P., and Gagnon, J. 2006. Mathematics strategy instruction (SI) for middle school students with learning disabilities[online]. Available from:http://www.k8accesscenter.org/training_resources/massini.asp [2006, March 26]
- Maccini, P., and Ruhl, K. L. 2000. Effects of a graduated instructional sequence on the algebraic subtraction of integers by secondary students with learning disabilities. **Education and treatment of children** 23 (4): 465 - 489.
- Maccini, P., and Hughes, C. A. 2000. Effects of a problem solving strategy on the introductory algebra performance of secondary students with learning disabilities. **Learning disabilities research & practice** 15 (1) : 10-21.

การสอนอ่านจับใจความเพื่อพัฒนาความสามารถ ในการคิดของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์

ชอนกลีน วรรณโยสินทร์*

ภาษาไทย จัดอยู่ในกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ เพราะการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นทักษะความเข้าใจในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยใช้ภาษาเป็นสื่อของความคิด ความเข้าใจและแสวงหาความรู้เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การอ่านเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญ สืบเนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้มนุษย์รู้จักค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์

ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ดังนั้นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านย่อมเป็นผู้ที่มีความรู้กว้างขวาง และสามารถนำความรู้ไปพัฒนาทางด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคมให้ดีขึ้น การอ่านจึงมีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการอ่านที่ปรากฏในหลักสูตรประถมศึกษา ได้กำหนดไว้ว่า ให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่าน และใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ สื่อมวลชน

* อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

และแหล่งความรู้อื่นๆ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนภาษาไทย การเน้นผลสัมฤทธิ์ของทักษะความเข้าใจของการฟังและการอ่านจนสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและมีเหตุผล เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน อันจะนำไปสู่ชีวิตที่ผาสุกในสังคมได้

จากประสบการณ์ของผู้เขียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ จึงจำเป็นต้องหาวิธีที่จะต้องพัฒนาการสอนอ่าน โดยเฉพาะการสรุปแนวคิดของเรื่องที่อ่าน

ผู้เขียนจึงขอเสนอแนวทางในการจัดการแก้ปัญหาโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning) ตามแนวคิดของ Kolb (1984) อ้างถึงใน สุริน คล้ายรามัญ (๒๕๕๓) ซึ่งเป็นแนวคิดที่เลียนแบบธรรมชาติ แต่นำมาจัดให้เป็นระเบียบขึ้นประกอบด้วย ๔ ขั้นตอนหลักดังนี้

ขั้นที่ ๑ การรับประสบการณ์จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม (Concrete Experiential - CE)

เป็นขั้นที่ผู้สอนจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน และให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เองโดยตรง ซึ่งประสบการณ์ที่จัดให้ต้องมีลักษณะเป็นรูปธรรม (concrete) เช่น การแสดงบทบาทสมมติ เชิญวิทยากรมาบรรยาย/สาธิต การเล่าประสบการณ์ของครู การเล่านิทาน การเล่นเกม ทายปัญหา เป็นต้น ในขั้นที่ ๑ นี้ จะทำให้นักเรียนได้ฝึกการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการสังเกต การได้ใช้ความคิด - การเปรียบเทียบ การจำแนก การอ้างอิงสิ่งที่สังเกตได้ไปสู่สิ่งอื่น และนำสิ่งอื่นมาอ้างอิงกับสิ่งที่สังเกตได้

ขั้นที่ ๒ การสังเกตอย่างไตร่ตรอง (Reflective Observation - RO)

เป็นขั้นที่ให้นักเรียนสะท้อน (Reflect) สิ่งที่ได้รับประสบการณ์มา ในขั้นนี้นักเรียนจะได้ทักษะการคิดสะท้อน การคิดไตร่ตรอง การคิดวิเคราะห์

ขั้นที่ ๓ การสร้างแบบคิดเชิงนามธรรม และสรุปเป็นหลักการ (Abstract Conceptualization - AC)

เป็นขั้นที่ให้นักเรียนสรุปความคิดรวบยอด ในขั้นนี้นักเรียนจะได้ทักษะการคิดรวบยอด

ขั้นที่ ๔ การทดลองประยุกต์หลักการนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ (Active Experiential - AE)

เป็นขั้นที่ผู้สอนส่งเสริมให้นักเรียนนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ซึ่งทำให้นักเรียนได้ทักษะการคิดประยุกต์ใช้

แนวทางการสอนแบบการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning) นี้ เป็นแบบ Inductive คือให้ผู้เรียนสรุปจากตัวอย่างออกมาเป็นหลักการ ดังนั้นเมื่อผู้สอนต้องการจะสอน concept อะไรให้นักเรียน ประสบการณ์ (ขั้นที่ ๑ - CE) ที่ผู้สอนจัดให้กับผู้เรียนจะต้องเป็นตัวอย่างของ concept (ขั้นที่ ๓ - AC) นั้น

จากแนวคิดดังกล่าวผู้เขียนได้นำมาทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จำนวน ๓๕ คน ในวิชาอ่านจับใจความ สัปดาห์ละ ๒ คาบๆ ละ ๖๐ นาที เป็นเวลา ๘ สัปดาห์ ในภาคปลาย ปีการศึกษา ๒๕๕๖ เพื่อแก้ปัญหการอ่านจับใจความเรื่องการสรุปแนวคิดของเรื่องที่อ่าน โดยมีเกณฑ์ว่านักเรียนตั้งแต่ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป จะสามารถคิดวิเคราะห์ได้ว่า แนวคิดของเรื่องที่อ่านคืออะไร

ผลการทดลองพบว่า

นักเรียนพัฒนาตามเกณฑ์ที่ครูกำหนด ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๔๒

นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่ครูกำหนดไว้ ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๕๘

แผนการสอนที่ได้ดำเนินการนี้ ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จ คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๔๒ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดีมาก เพราะ

๑. ครูใช้การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ คือ การรับประสบการณ์จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม การสังเกต อย่างไตร่ตรอง การสร้างแบบคิดเชิงนามธรรม และสรุปหลักการและการทดลอง ประยุกต์หลักการนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่

๒. ครูให้การบ้านนักเรียนโดยให้อ่านบทเรียน นั้นๆ มาล่วงหน้าก่อน และกำหนดข้อตกลงว่า ถ้านักเรียนไม่อ่านมาจะจดบันทึกลงในใบบันทึกเด็กดี โดยครูจะชมเชยนักเรียนที่ซื่อสัตย์ กล้ายอมรับว่า ไม่ได้อ่านมา ทำเช่นนี้ทุกสัปดาห์และช่วยให้การสอน เร็วขึ้นด้วย

๓. กิจกรรมที่ครูใช้จะเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ (Pupil - Centered Method) ได้แก่ วิธีสอนที่ให้นักเรียนได้มีโอกาสเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงผู้แนะแนวจะให้นักเรียนมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (๒๕๓๙) ได้กล่าวว่า การสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๔. การทำงานเป็นกลุ่มโดยทุกคนต้องมีส่วนร่วม มีการติดต่อกัน และตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (๒๕๓๗) ให้ความหมายของความร่วมมือในการทำงานกลุ่มว่าหมายถึง การที่กลุ่มบุคคล เข้ามาร่วมกันปฏิบัติงานกลุ่ม มีการติดต่อสื่อสาร ประสานงานและตัดสินใจร่วมกัน เพื่อให้งานบรรลุผล สำเร็จตามเป้าหมายเพื่อประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

๕. การที่ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนคิดเป็น พูดเป็น และยังเป็น การส่งเสริมให้มีการอยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับ จำเริญ ศิลปวานิช (๒๕๓๘) กล่าวว่า การอภิปรายเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกัน และกัน เพื่อช่วยแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งระหว่าง ครูกับนักเรียน หรือระหว่างนักเรียนด้วยกัน โดยมีครู เป็นผู้ประสานงาน วิธีการนี้จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียน คิดเป็น พูดเป็น และยังเป็น การส่งเสริมให้มีการอยู่ ร่วมกันแบบประชาธิปไตยด้วย

๖. มีการแข่งขันระหว่างกลุ่มจะช่วยให้การ เรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ กิ่งดาว กลิ่นจันทร์ (๒๕๓๖) ซึ่งศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมที่มีต่อ ความสามารถในการอ่านเข้าใจภาษาไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนเมืองทหารอากาศบำรุง กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนในกลุ่มที่เรียนแบบ ร่วมมือ โดยใช้เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วย เกมจะมีความสามารถในการอ่านเข้าใจภาษาไทยสูง กว่านักเรียนในกลุ่มที่เรียนตามคู่มือครู อย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๗. จัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้นักเรียนเกิด ความอบอุ่น อยากเรียน จะทำให้มีผลดีต่อการเรียน การสอน ซึ่งสอดคล้องกับ ขวลิท ดาบแก้ว และสุดาวดี เหมทานนท์ (๒๕๒๕) ได้กล่าวว่าในการจัดห้องเรียน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงสภาพแวดล้อม ให้มีส่วนเอื้อต่อการเรียนการสอน ทำให้เด็กเกิดความ อบอุ่น ไม่คิดว่าเป็นการบังคับ เกิดความกระตือรือร้น อยากเรียนรู้ ไม่อยากขาดโรงเรียน ทำให้เกิดผลดีต่อ การเรียนการสอน

๘. ครูสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียน โดยใช้ แนวคิดจากหนังสือพลังแห่งความเชื่อมั่นของอาจารย์ เกียรติวรรณ อมาตยกุล คือให้นักเรียนคิดกับตนเอง ในทางบวก เช่น ให้คิดว่าเราตอบได้ เราคิดได้ เราก็จะ ทำได้ตามนั้น

และเหตุปัจจัยที่ทำให้นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์
คิดเป็นร้อยละ ๘.๕๘ คือ

คนที่ ๑ เวลาเรียนตั้งใจเรียน ลายมือสวย
แต่เรียนรู้ได้ช้า และจะรับผิดชอบทำงานให้เสร็จ
ก่อนเลิกเรียน แต่เวลามีปัญหาทางการเรียนครุ่นคิดพบ
ตอนเย็นมักจะไม่มาตามนัด เวลาคุณแม่จะทบทวนให้
มักร้องไห้งอแง ไม่ยอมทบทวน ยอมให้คุณพ่อสอน
แต่คุณพ่อมุ่งงานพิเศษกลับบ้านดึก ไม่สามารถทบทวน
ให้ได้

คนที่ ๒ สังเกตว่าชอบเหม่อ และไม่ตั้งใจ
เรียน ผลการเรียนลดลงทุกวิชา สถิติปัญญาดี จึงเชิญ
ผู้ปกครองมาพบ ทราบว่าคุณพ่อกับคุณแม่มีปัญหากัน
ทราบจากคุณแม่ว่าเดิมคุณพ่อเป็นผู้ดูแลทบทวนเรื่อง
การเรียนให้ แต่ระยะหลังคุณพ่อกลับบ้านดึก บางวัน
ไม่กลับ ไม่มีเวลาทบทวน เพราะมีภรรยาใหม่ นอกจากนี้
นักเรียนยังมีปัญหาเรื่องขโมยของเพื่อนตามมา
จึงร่วมกับผู้ปกครองปรึกษาจิตแพทย์ เพื่อแก้ปัญหา
ดังกล่าว จนนักเรียนมีพัฒนาการดีขึ้นตามลำดับ

คนที่ ๓ ตั้งใจเรียนพยายามที่จะทำงาน
แต่เรียนรู้ได้ช้ามาก ไม่มั่นใจเวลาตอบ กลับบ้านค่า
เท่าที่สังเกตช่วงเวลาที่อยู่โรงเรียน นักเรียนก็ไม่ได้
ทบทวนบทเรียนเท่าที่ควร สอบถามจากคุณแม่
ทราบว่าอยู่บ้านก็ไม่ทบทวน เพราะจะห่วนเล่นชน
กับพี่ชายเสมอ

ตัวอย่างแผนการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้
แบบเน้นประสบการณ์

สาระภาษาไทย ๒๕ พ.ย. ๒๕๔๖

ป. ๒/๗ ภาคเรียนที่ ๒

หน่วยการเรียนรู้ มาจากฟากฟ้า

เวลา ๒ คาบ

แนวคิด

คนไทยทุกคนได้รับความร่มเย็น
เป็นสุขเพราะพระบารมีของพระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นักเรียนสามารถบอกแนวคิดของเรื่องได้
๒. นักเรียนตอบคำถามจากเรื่องได้

สาระการเรียนรู้

ทุกๆ ปีในเดือนพฤษภาคมฝนจะเริ่มตก และ
จะตกชุกไปจนกว่าจะสิ้นฤดูฝน

ปีที่แล้วราษฎรในหมู่บ้านร่วมใจกันจัดตั้งสหกรณ์
โคเนื้อ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทาน
พ่อโคพันธุ์เนื้อมาให้เพราะทรงห่วงใยราษฎร อยากให้
ราษฎรมีรายได้เพิ่มขึ้น

ปีนี้ฝนแล้ง คนในหมู่บ้านรวมทั้งครอบครัว
ของพลอยต่างได้รับความเดือดร้อน สัตว์เลี้ยงก็ล้ม
ตาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระเมตตา
พระราชทานฝนหลวงมายังหมู่บ้านของพลอย ทำให้
ผู้คนในหมู่บ้านรอดพ้นจากภัยแล้ง และรู้สึกซาบซึ้งใน
พระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เป็นล้นพ้น

กระบวนการเรียนรู้

๑. ครูให้นักเรียนสะกดคำยากจากบทเรียน (ครูให้นักเรียนก่อนสอนล่วงหน้า ๑ สัปดาห์ โดยให้อ่านเรื่องมาจากฟากฟ้าและดูหรือฟังข่าวเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของในหลวง จากสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น และให้อภิปรายกับผู้ปกครองว่าได้แนวคิดอะไร) ครู และนักเรียนช่วยกันอภิปรายในห้องเรียนว่าในหลวง มีพระราชกรณียกิจอะไรบ้าง มีผลดีอย่างไร ซึ่งจะช่วยให้เด็กเรียนเข้าใจ และมั่นใจในการตอบคำถามมากขึ้น

๒. ครูให้นักเรียนออกมาเล่าเรื่องจากการอ่านเรื่อง “มาจากฟากฟ้า” และให้นักเรียนช่วยกันหาข้อความที่เป็นแนวคิดของเรื่องนี้ขีดเส้นใต้และร่วมกันอภิปรายว่าสอดคล้องกับข้อ ๑ หรือไม่ ซึ่งเป็นการทำกิจกรรมซ้ำให้นักเรียนเข้าใจมากขึ้น

๓. ครูให้นักเรียนเขียนเรื่อง เราจะทำความดีอะไรเพื่อตอบแทนพระบารมีของในหลวงที่ทำให้ทุกคนได้รับความร่มเย็นเป็นสุข ซึ่งเป็นการทดสอบว่านักเรียนเข้าใจแนวคิดของบทนี้หรือไม่ ครูเสริมแรงโดยให้นักเรียนนึกถึงพลังแห่งความเชื่อมั่นว่าทำได้ และชมเชยนักเรียนที่เขียนได้

๔. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปอีกครั้ง

๕. ทำแบบฝึกหัด

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม
CE, RO	การคิดวิเคราะห์
RO	การคิดวิเคราะห์ การคิดเชื่อมโยง
AC, AE	การคิดวิเคราะห์ การคิดเชื่อมโยง
AC AE	การคิดรวบยอด พัฒนาได้ทุกการ คิดขึ้นอยู่กับ แบบฝึกหัด

กิจกรรมข้อ ๑ - ๓ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์

สื่อการเรียนรู้

ข่าว

การวัดและประเมินผล

- การอภิปราย
- การเขียนเรื่อง
- การตอบคำถาม

บันทึกหลังสอน

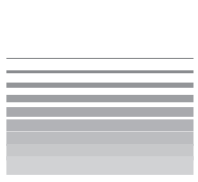
ครูปรับแผนพัฒนาการคิด โดยให้ผู้ปกครองช่วยอธิบายเพิ่มเติมจากกิจกรรม ในข้อ ๑ และทำกิจกรรมข้อ ๒ เพิ่มเติมอีก โดยครูจะใช้วิธีเดิมคือ ให้นักเรียนใช้พลังแห่งความเชื่อมั่น สังเกตว่านักเรียนมีแนวคิดวิเคราะห์ดีขึ้นตามลำดับ

ในการจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ เพื่อพัฒนาความสามารถทางการคิด ประกอบด้วย การรับประสบการณ์จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม การสังเกต อย่างไตร่ตรอง ซึ่งเป็นการที่นักเรียนสะท้อนความคิด

จากประสบการณ์ที่ได้รับ การสะท้อนแนวความคิด เชิงนามธรรมและสรุปเป็นหลักการ และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว นักเรียนจะได้ฝึกปฏิบัติทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มีทักษะการสังเกต การใช้ความคิดเปรียบเทียบ การดำเนินการคิดสะท้อน ไตร่ตรอง การคิดวิเคราะห์ คิดรวบยอด และคิดประยุกต์ใช้ นักเรียนจะได้พัฒนาทักษะดังกล่าว ครูจะต้องเปลี่ยนบทบาทนักเรียนให้มีความมั่นใจ กล้าแสดงความคิดเห็นและทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง เช่น มีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกับครู มีทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการคิด การเขียน ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการประเมินตนเอง และการประเมินผู้อื่น โดยที่ครูต้องรู้จักธรรมชาติของนักเรียนแต่ละคน ช่างสังเกต และจัดกิจกรรมที่หลากหลาย รู้จักกระตุ้นและตั้งคำถาม เพื่อฝึกฝนให้นักเรียนเกิดทักษะดังกล่าว ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน

บรรณานุกรม

- กิงดาว กลิ่นจันทร์. ผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมที่มีต่อความสามารถในการอ่านเข้าใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๖.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. พลังแห่งความเชื่อมั่น. กรุงเทพมหานคร : ที. พี. พริน, ๒๕๔๐.
- จำเนียร ศิลพานิช. หลักและวิธีสอน. กรุงเทพมหานคร : เจริญรุ่งเรืองการพิมพ์. ๒๕๓๘.
- ขวลิต ดาบแก้ว และสุดาวดี เหมทานนท์. วิธีสอนศิลปศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๕.
- ทิศนา ขัมมณี. กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานเป็นทีมและการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๗.
- เนาวรัตน์ แต่งยี่ม. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โดยใช้เทคนิค ๙ คำถาม. วารสารวิชาการ ๗ (กรกฎาคม ๒๕๔๑) : ๖๐ - ๖๔.
- วิชาการ, กรม. กระทรวงศึกษาธิการ. กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ในเอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการกำหนดผลการเรียนรู้. (กันยายน ๒๕๓๙).
- สุริน คล้ายรามัญ. การพัฒนากระบวนการอบรมโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ และการเรียนรู้โดยการรับใช้สังคมเพื่อเสริมสร้างความรู้ เจตคติ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำชุมชนที่เป็นสตรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

กิจกรรมการเขียนการ์ตูน เราใจผู้เรียนวิชางานบ้านจริงหรือ

กศนั กิตติไชย *

สังคม

ไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร และการคมนาคม ทำให้เกิดผลกระทบ ในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจน เทคโนโลยีและวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เป็นแรงผลักดันให้รัฐบาลเร่งพัฒนาให้มีการปฏิรูป การศึกษาอย่างจริงจัง จนกระทั่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๔๒ มีขึ้น เพื่อให้ สอดคล้องกับสภาพของสังคมในปัจจุบันที่เป็นอยู่ การปฏิรูปการศึกษาเหล่านี้ก่อให้เกิดการตื่นตัวครั้งใหญ่ ของครูอาจารย์และผู้เกี่ยวข้อง เพราะพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้การ ศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงาม ของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัด สภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ ในการจัดการศึกษา

จะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๕ : ๒)

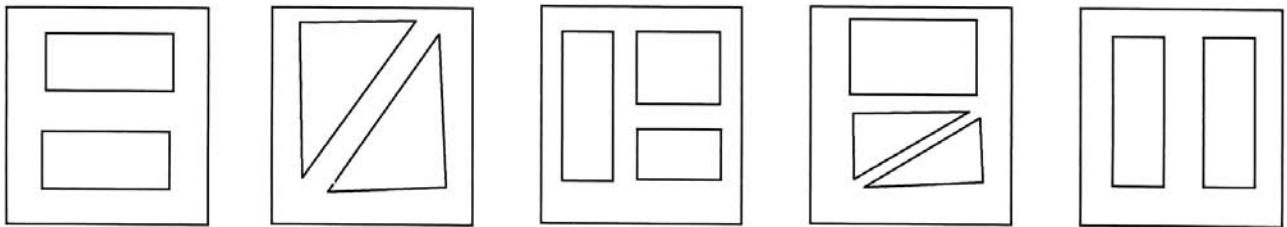
กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็น สำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้สอนมีอิสระในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้หลากหลาย ผู้สอนมีประสบการณ์ การสอนวิชางานบ้าน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ซึ่ง อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ ๓ ในหลักสูตรเนื้อหาสาระเรื่องการเลือกซื้อ อาหาร ผู้เขียนได้ใช้วิธีการสอนหลายๆ วิธีเพื่อให้ บรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชางานบ้านที่มุ่งพัฒนา ผู้เรียนให้มีทักษะในการทำงาน เห็นคุณค่าและมี เจตคติที่ดีต่องาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เพื่อให้ผู้เรียน สามารถช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเองได้ เนื้อหา

* อาจารย์โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา

วิชางานบ้านนั้นผู้เรียนส่วนใหญ่จะเห็นเป็นเรื่องง่ายๆ ธรรมดาๆ ทำให้ผู้เรียนต่างพากันคิดว่าตนเองรู้แล้ว จึงไม่ค่อยให้ความสนใจในวิชานี้เท่าที่ควร ผู้เขียน จึงพยายามหาวิธีการสอนและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย และอยู่ในความสนใจของผู้เรียน และได้สังเกตพบว่า ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ อยู่ในวัยให้ความสนใจในเรื่องการวาดภาพ โดยเฉพาะการ์ตูน แม้แต่ ในขณะที่เรียนวิชาต่างๆ ผู้เรียนหลายคนยังต้องมี กระดาษสำหรับขีดเขียนการ์ตูนที่ตนชอบ สิ่งเหล่านี้ ก่อให้เกิดความคิดเห็นที่จะนำ “การเขียนการ์ตูน” เข้ามามีบทบาทในการจัดกิจกรรมการสอนวิชางานบ้าน เรื่องการเลือกซื้ออาหาร โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. ครูแบ่งนักเรียนในห้อง ซึ่งมีประมาณ ๔๐ คน ออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ ๒-๔ คน โดยให้เลือก จัดกลุ่มเองตามความสมัครใจ

๒. ครูให้แต่ละกลุ่มจับฉลากหัวข้อที่ครูจัดให้ กลุ่มละ ๑ หัวข้อ ดังนี้

๔. ให้เวลาในการค้นคว้าและจัดทำการ์ตูน ช่องเป็นเวลา ๒ สัปดาห์ โดยมีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา เมื่อผู้เรียนมีปัญหา

๒.๑ สัตว์เนื้อแดง เช่น หมู วัว ควาย

๒.๒ สัตว์ปีก เช่น เป็ด ไก่

๒.๓ สัตว์น้ำ เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา

๓. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดและค้นคว้า หาข้อมูลในหัวข้อที่จับฉลากได้ เพื่อนำมาใช้ในการแต่ง คำโครงเรื่องของการ์ตูนและนำคำโครงที่แต่งได้มา เขียนเป็นการ์ตูน ซึ่งประกอบด้วยภาพและการ บรรยาย โดยใช้ความรู้ที่เรียนมาแล้วจากวิชาศิลปะ และภาษาไทย โดยมีข้อกำหนดว่า ให้นักเรียนเขียน การ์ตูนช่องใส่กระดาษ A๔ ไม่เกิน ๒ หน้า ซึ่งเป็น จำนวนที่ผู้สอนคิดว่าไม่เป็นภาระแก่ผู้เรียนมากเกินไป ในหนึ่งหน้า จะมีช่องประมาณ ๒ - ๓ ช่อง เพื่อให้ภาพ และคำบรรยายมีขนาดที่สะดวกในการอ่าน โดยรูปแบบของช่องใน ๑ หน้า ให้นักเรียนคิดออกแบบเอง ดังตัวอย่าง

๕. ครูรวบรวมผลงานนักเรียนนำมาจัดป้าย นิเทศรอบๆ ห้องที่เรียนวิชางานบ้าน และให้ผู้เรียน ทุกกลุ่มได้ศึกษาผลงานที่จัดแสดงไว้

ตัวอย่างที่ ๑
(การเลือกซื้อปลา)

ตัวอย่างที่ ๒
(การเลือกซื้อปู)

ตัวอย่างที่ ๓
(การเลือกซื้อกุ้ง)

ตัวอย่างที่ ๔
(การเลือกซื้อไข่)

๖. ครูตั้งคำถามจากเนื้อหาในป้ายนิเทศให้นักเรียนร่วมสนุกในการตอบปัญหาเพื่อชิงรางวัลและให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสศึกษาเนื้อหาอย่างครบถ้วนบริบูรณ์

๗. หลังจากทีครูสอนโดยใช้กิจกรรมการเขียนการ์ตูนเรียบร้อยแล้วก็เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เขียนแสดงความคิดเห็นหลังการทำกิจกรรม

ตัวอย่างความคิดเห็นของนักเรียน

“ชอบงานการ์ตูน เพราะเป็นสิ่งที่ชอบอยู่แล้ว ไม่ยากจนเกินไป และฝึกฝนทักษะในการสื่อสารจากรูปภาพว่าเราต้องการให้คนรู้เรื่องใด ได้ประโยชน์อะไรจากสิ่งนั้น”

ปราณปรียา ม.๑/๗

“ฉันชอบ เพราะงานเขียนการ์ตูนนั้นฝึกทักษะทางศิลปะและฝึกความคิดทางสมอง พัฒนาการต่างๆ เกี่ยวกับทางด้านความคิด และงานการ์ตูนนั้นสามารถจะใส่มุขตลก (มุขฮาๆ) ให้ผู้อ่านได้อ่านและทำให้ผู้อ่านผ่อนคลายจากความเครียดและการ์ตูนบางประเภท อาจจะทำให้ขำคิด หรือ ความรู้จากการอ่านเพิ่มเติม”

ด.ญ.จิตรทิวา อธิปัญญพงษ์ ม.๑/๗

“ชอบการ์ตูน เพราะเป็นการเขียนภาพให้เข้ากับการแต่งเนื้อเรื่องให้สนุกสนาน และให้ความรู้แทรกลงไป ถ้าเราเตรียมเนื้อหาไว้แล้ว การทำงานก็จะเหมือนกับการวาดการ์ตูนเล่นธรรมดาๆ ทำให้ไม่เครียดเวลาทำงาน”

มัณฑิตา ม.๑/๗

จากข้อมูลแสดงความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๔๘ จำนวน ๒๗๕ คน พบว่าคำตอบของนักเรียนที่เห็นด้วยกับการใช้ “การวาดภาพการ์ตูน” เป็นสื่อในการเรียน

วิชางานบ้าน เรื่อง การเลือกซื้ออาหาร นักเรียนมีความพอใจและเห็นด้วยร้อยละ ๙๘.๐๒ โดยแยกประเภทความพอใจในลักษณะต่าง ๆ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ

๑. ได้รับความสนุกสนาน ร้อยละ ๘๒.๗๕
๒. ผ่อนคลายความเครียด ร้อยละ ๘๑.๒๕
๓. ได้ฝึกทักษะการสื่อสารจากรูปภาพไปสู่สาระการเรียนรู้ ร้อยละ ๘๐.๗๕
๔. เกิดความคิดสร้างสรรค์มีจินตนาการ ร้อยละ ๘๐.๐๒
๕. ได้รับความรู้ในวิชาศิลปะและภาษาไทย มาบูรณาการกัน ร้อยละ ๗๕.๐๑
๖. รู้สึกว่าการทำงานทำได้ง่ายเพราะเป็นงานที่ชอบทำอยู่แล้ว ร้อยละ ๖๒.๒๕
๗. ไม่ต้องหาเนื้อหามาก เข้าใจง่าย ไม่เสียเวลา ร้อยละ ๖๐.๗๕
๘. สามารถสอดแทรกอารมณ์ขันได้ ร้อยละ ๖๐.๒๕
๙. เป็นการนำเสนอข้อมูลรูปแบบใหม่และประณีตด้วย ร้อยละ ๕๑.๐๓

จากการสังเกตของครู พบว่านักเรียนให้ความสนใจในการติดตามบทเรียน ความกระตือรือร้นในการสร้างผลงาน สนุกสนานกับการร่วมตอบปัญหาตลอดจนข้อสรุปในการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนแสดงให้เห็นว่า “กิจกรรมการเขียนการ์ตูนในบทเรียน” เรื่องการเลือกซื้ออาหาร วิชางานบ้าน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ นั้น สามารถช่วยให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเขียน ได้ฝึกความคิดสร้างสรรค์ผ่อนคลายความเครียดได้นำทักษะและความรู้วิชาต่างๆ มาบูรณาการสร้างผลงานจนได้ผลอย่างน่าพอใจ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนลักษณะนี้เป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อันเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดกิจกรรมในวิชาอื่นๆ ได้โดยนำการ์ตูนเป็นสื่อสิ่งเร้าเพื่อให้นักเรียนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผู้สอนมีข้อเสนอแนะว่าปัจจุบัน คอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทในการเรียนการสอน การให้นักเรียนสร้างการ์ตูนด้วยคอมพิวเตอร์ เป็นแนวทางเลือกทางหนึ่งที่ทำหายและน่าสนใจ ที่จะเปิดโอกาสให้นักเรียนที่วาดการ์ตูนไม่เก่งแต่ใช้คอมพิวเตอร์เก่ง ได้สร้างสรรค์ผลงาน และประสบผลสำเร็จในการเรียนได้

การสอนวิชางานบ้าน เรื่อง “กิจกรรมการเขียนการ์ตูนเร้าใจผู้เรียนวิชางานบ้านจริงหรือ” โดยใช้กิจกรรมการเขียนการ์ตูนและประมวลข้อคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมนี้ สามารถตอบคำถามได้ว่ากิจกรรมการเขียนการ์ตูนเร้าใจผู้เรียนวิชานี้ได้ผลจริง สมเจตนารมณ์ของผู้สอนอย่างยิ่ง

บรรณานุกรม

- กาญจนา เอกวิภาค, อุษา ชูชาติและอวยพร ประพทธิธรรม. ๒๕๔๒. **พัฒนาสมองกับการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- กาญจนา เอกวิภาค, อุษา ชูชาติและอวยพร ประพทธิธรรม. ๒๕๔๒. **มหัศจรรย์แห่งสมอง**. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. ๒๕๔๖. **การจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. ๒๕๔๕. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔**. (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- คณะทำงานกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี. ๒๕๔๖. **การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- ลัดดา สุขปรีดี. ๒๕๒๒. **เทคโนโลยีการเรียนการสอน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิษณุ.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. ๒๕๔๔. **คู่มือจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ร.ส.พ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ๒๕๔๒. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒**. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. ๒๕๔๘. **มาตรฐานการศึกษาของชาติ**. กรุงเทพมหานคร : สหภาพสื่อและการพิมพ์.

เรียนรู้ด้วยใจสร้างหนูน้อยนักติด แก้ปัญหาฟันผุในโรงเรียนสู่ความสำเร็จ

วรรณภา จันทรเพ็ญ

นรโฆษณาสินค้าที่ปรากฏผ่านทางหน้าจอโทรทัศน์ทุกวันนี้ เราจะเห็นว่าการแข่งขันกันอย่างมากมาย ที่น่าเป็นห่วงยิ่งก็คงจะเป็นการโฆษณาสินค้าประเภทขนมกรุบกรอบและน้ำอัดลม เพราะกลุ่มเป้าหมายหลักของสินค้าจำพวกนี้มุ่งตรงไปที่**กลุ่มเด็กและเยาวชน** เมื่อพิจารณาถึงคุณค่าทางโภชนาการแล้วพบว่า สารอาหารที่ได้รับส่วนใหญ่เป็นประเภทแป้งและน้ำตาล ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่จะทำให้เด็กติดหวานอันจะนำไปสู่ปัญหาโรคฟันผุและโรคอ้วนตามมาโดยไม่ทันตั้งตัว

บรรดาขนมกรุบกรอบที่มีของแถม ทั้งตัวการ์ตูน เกม การ์ด และอื่นๆ เพื่อจูงใจให้เด็กเลือกซื้อ นั้นมีความเสี่ยงต่อสุขภาพเป็นอย่างยิ่ง แต่ที่ยิ่งไปกว่านั้น จากการรายงานของคู่แข่งมอร์นิเตอร์ ยืนยันว่า**น้ำอัดลม** เป็นเครื่องดื่มยอดนิยมในกลุ่มเด็กวัย ๘-๑๒ ปี เพราะจากการสอบถามเด็ก จำนวน ๒๐๐ คน พบว่า เด็กดื่มน้ำอัดลมมากถึง ๙๓.๕% ส่วนเด็กที่ไม่ดื่มมีเพียง ๖.๕% เท่านั้น ในจำนวนนี้มีเด็กที่ดื่มทุกวันมากถึง ๔๖% และ ๓๐.๖% ดื่มประมาณวันละหนึ่งขวด

นี่คือสิ่งที่น่าตกใจ เพราะการดื่ม น้ำอัดลมเป็นประจำนั้น ในระยะยาวกรดฟอสฟอริกที่มีอยู่ใน น้ำอัดลมจะส่งผลต่อกระดูก ทำให้กระดูกเปราะและหักได้ง่ายเมื่อมีอายุมากขึ้น มีคนเคยทดลองโดยใส่ฟัน ลงไปในขวดน้ำอัดลม ปรากฏว่าภายในระยะเวลา เพียง ๑๐ วันเท่านั้น ฟันถูกกัดกร่อนจนละลายไป ทั้งๆ ที่เราเชื่อว่ากระดูกและฟันเป็นส่วนที่แข็งแรงที่สุดใน ร่างกายของคนเรา

ขณะนี้ยังมีคนไทยจำนวนไม่น้อยที่ยังมองข้ามเรื่องของสุขภาพปากและฟันในเด็กหรือปัญหา โรคฟันผุ แต่ในสถานการณ์ความเป็นจริงแล้ว ปัญหา ฟันผุของเด็กไทยทุกวันนี้อยู่ในขั้นวิกฤติ ที่จำเป็นต้อง ป้องกันและแก้ไขโดยเร่งด่วน เพราะจากการรายงาน ผลการสำรวจทันตสุขภาพแห่งชาติ พบว่า เด็กอายุ ๕-๖ ปี เป็นโรคฟันผุในฟันน้ำนม ๘๗.๔% และเด็กอายุ ๑๒ ปี เป็นโรคฟันผุในฟันแท้ ๕๗.๓% ในขณะเดียวกัน **คุณหมอสุธา เจียรณโชติชัย** ผู้อำนวยการกองทันต สาธารณสุข กรมอนามัย ให้ข้อมูลว่า เด็กอนุบาล ๘ ใน ๑๐ คน มีโรคฟันผุในช่องปาก และพบรูฟันผุ เฉลี่ย ๔ ซี่ ต่อคน

มาถึงวันนี้ เราจะเห็นว่ามีหลายองค์กร หลายสถาบันเข้ามามีส่วนร่วมด้วยช่วยกัน หวังเพื่อที่จะ ป้องกันและยับยั้งเพื่อไม่ให้ปัญหาสุขภาพช่องปาก และฟันในเด็กทวีความรุนแรงมากไปกว่าปัจจุบันนี้ เมื่อปี ๒๕๔๘ ได้เกิด**โครงการเรียนรู้คู่วิจัย** ตอนอาหาร กับฟันผุขึ้น ด้วยความร่วมมือระหว่างสำนักงาน

กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มูลนิธิสาธารณสุข แห่งชาติ (มสช.) และกองทันตสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) โดยการคัดเลือกโรงเรียน ๒๑๐ โรงเรียน จาก ๑๔ จังหวัด ทั่วประเทศ เข้าร่วม โครงการ มุ่งหวังที่จะให้นักเรียนในระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์การเรียนรู้ที่เริ่มจากการค้นหาข้อมูล อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ และใช้หลักการคิดแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนของตนเอง โดยใช้ หลักการของการวิจัย ซึ่งเด็กสามารถดำเนินการได้ด้วย ตนเอง โดยมีคณะครูเป็นผู้อำนวยการการเรียนรู้ คอยชี้แนะแนวทางให้นักเรียนสามารถหาแนวทาง แก้ไขปัญหาตามข้อมูลที่สำรวจด้วยตนเอง โดยใช้ เนื้อหาด้านสุขภาพเป็นตัวเดินเรื่อง ส่งเสริมให้นักเรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ที่บูรณาการสาระ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์หรือสาระการเรียนรู้อื่นๆ กับสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาเข้าด้วยกัน

เรียนรู้คู่วิจัย ตอน อาหารกับฟันผุ ถือเป็น โครงการที่ทำในเชิงรุก เน้นการพัฒนาศักยภาพ ผู้เรียนผ่านกระบวนการวิจัย โดยยึดหลักคิดที่ว่า **กระบวนการเรียนรู้ที่ยั่งยืนนั้นผู้เรียนต้องหาข้อมูล เอง ประจักษ์ด้วยตนเอง จึงจะเข้าใจสาเหตุ สภาพปัญหา และนำไปสู่วิธีแก้ปัญหาต่างๆ ได้**

โครงการดังกล่าว นอกจากนักเรียนจะได้ เนื้อหาสาระที่เป็นความรู้เรื่องฟันผุและวิธีป้องกัน

พันธุ์ โดยการหลีกเลี่ยงอาหารที่เสี่ยง หมั่นรับประทานผักผลไม้และแบ่งปันให้ถูกวิธีแล้ว ยังได้กระบวนการวิจัยที่สอดแทรกอยู่ เช่น การออกแบบวิธีเก็บข้อมูล การสำรวจ การวิเคราะห์ข้อมูล การหาเหตุผล และการนำเสนอผลงาน สำหรับครูนั้นได้ตัวอย่างของการตั้งโจทย์และวิธีการที่จะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขสนุกสนาน การสอนแบบบูรณาการที่มีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ตลอดจนการวิจัยเชิงสำรวจ ส่วนผู้บริหารโรงเรียนก็ได้ทราบสภาพความรุนแรงของปัญหาพันธุ์ของเด็กอันจะนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนและการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน

จากการเข้าร่วมโครงการเรียนรู้ครูวิจัยนั้น ทุกโรงเรียนกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า **เป็นโครงการที่ดี ควรจะขยายผลไปยังทุกโรงเรียนทั่วประเทศ** ตอนแรกเด็กๆ บอกว่าไม่รู้จักรว่า “วิจัย” คืออะไร แต่พอมาทำวิจัยสอนให้เขารู้จักตั้งคำถาม ได้ลองตั้งสมมติฐาน แล้วหาคำตอบ ได้ออกไปเก็บข้อมูล ทำให้เด็กเริ่มสงสัย ช่างสังเกต เวลาเรียนก็รู้จักตั้งคำถามมากขึ้น ด้าน**นักวิชาการศึกษาก็**ให้ความสนใจเห็นว่าเป็นการวิจัยที่ใช้ได้จริง บูรณาการกับการสอนจริง ไม่ใช่วิจัยที่ไปอบรมหรือวิจัยในชั้นเรียนที่ครูส่วนมากก็ไม่เข้าใจ แนวคิดนี้น่าจะขยายผลไปสู่โรงเรียนอื่นๆ ส่วน**สำนักอนามัย** ก็เห็นผลที่เกิดขึ้นจากโครงการที่ชัดเจน ซึ่งไม่เคยเกิดขึ้นมากขนาดนี้มาก่อน เชื่อในกระบวนการวิจัย และเชื่อมั่นว่าแนวทางการเรียนรู้ครูวิจัย จะเป็นแนวในการสร้างการเรียนรู้และการส่งเสริมสุขภาพไปด้วยกันอย่างได้ผล เด็กๆ รู้สึกประทับใจที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมและเป็นการเรียนรู้เรื่องพันธุ์ได้อย่างสนุก ไม่รู้สึกเบื่อหน่าย

ตัวแทนโรงเรียนราชวินิต สรุปลงฟังว่า “โครงการนี้ทำให้เกิดสีสันในการจัดกิจกรรมให้นักเรียน เพราะนักวิจัยน้อยและเพื่อนๆ มีการจัดกิจกรรมเผยแพร่ รณรงค์ ทำอย่างไรพันธุ์ของเราจะไม่แพ้ เด็กๆ ได้รับข่าวสารว่า พันธุ์ของเราได้ทำอะไร อาหารชนิดใดที่ทำให้พันธุ์ โดยแสดงเป็นละครหุ่นมือหลายเรื่อง เช่น

หุ่นน้อยปวดพันธุ์ เหงือกจำพันธุ์ลาก่อน ผ่านทางทีวี วงจรปิดที่มีทุกห้องให้เด็กทั้งโรงเรียนได้ดู นอกจากนี้โรงเรียนยังมีการจัดทำแผนการสอนในลักษณะบูรณาการอาหารกับพันธุ์ในกิจกรรมการเรียนการสอนทุกระดับชั้น”

สำหรับ**โรงเรียนวัดดุสิตาราม** นักวิจัยน้อยช่วยกันจัดนิทรรศการแสดงเรื่องอาหารที่มีโทษต่อพันธุ์ โดยเด็กชั้น ป.๕ ที่เป็นแกนนำได้สาธิตให้เพื่อนๆ และผู้ปกครองเห็นว่า เครื่องดื่มน้ำอัดลมมีผลต่อพันธุ์ด้านลบขนาดไหน โดยการใช้เปลือกไข่และน้ำอัดลมเป็นตัวช่วยในการสาธิต วิธีการคือ เมื่อนำเปลือกไข่แช่ลงในน้ำอัดลมก็จะทำปฏิกิริยากับเปลือกไข่ เนื่องจากน้ำอัดลมมีฤทธิ์เป็นกรด ทำให้เปลือกไข่กร่อนลง เมื่อเปรียบเทียบกับพันธุ์ของคนเรา ถ้าดื่มน้ำอัดลมบ่อยๆ จะทำให้ผิวเคลือบพันธุ์สึกกร่อนลงได้เช่นกัน และจะทำให้ขอบพันธุ์แตกกะเทาะ เป็นสาเหตุทำให้เศษอาหารติดตามพันธุ์ที่กร่อนนั้นได้ง่าย เมื่อสะสมนานๆ เข้าก็จะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดพันธุ์ และเด็กที่เป็นแกนนำก็ได้รณรงค์ให้ลดการดื่มเครื่องดื่มแล้วหันมาดื่มน้ำผลไม้แทน ซึ่งผลจากการเก็บข้อมูลเป็นที่น่าสนใจมาก เพราะพฤติกรรมกรรมการบริโภคของเด็กในโรงเรียนเปลี่ยนไปอย่างเห็นได้ชัดเจน

ในส่วนของ**โรงเรียนวัดโบสถ์**นั้น นักวิจัยน้อยซึ่งเป็นนักเรียนชั้น ป.๕ ได้เชิญชวนให้เห็นความสำคัญของการดูแลรักษาพันธุ์ โทษของการกินขนมกรุบกรอบ น้ำอัดลม จากนั้นก็ขยายผลไปยังนักเรียนชั้นอื่น โดยการเผยแพร่ความรู้เรื่องการดูแลรักษาพันธุ์ ประโยชน์ของการรับประทานผักผลไม้ โทษของการรับประทานขนมหวาน/ขนมกรุบกรอบ โดยเด็กนักวิจัยน้อยและเพื่อนๆ ช่วยกันแสดงหน้าเสาธง หลังจากทำการวิจัยการรับประทานอาหารของน้อง ป.๓ ซึ่งผลออกมาพบว่าน้อง ป.๓ ยังมีการรับประทานขนมกรุบกรอบมาก นักวิจัยน้อยจึงจัดตั้งชมรมห่างไกลขนมกรุบกรอบ โดยการประชาสัมพันธ์ให้เด็กๆ ในโรงเรียนวัดโบสถ์มาลงชื่อเข้าชมรมห่างไกลขนมกรุบกรอบ โดยทุกคน

ให้เหตุผลประกอบด้วยว่า ทำไมถึงสมัครเข้าร่วมชมรมเด็กบางคนไม่ยอมลงชื่อเข้าร่วมชมรมในวันแรกๆ แต่วันต่อมาก็มีเด็กมาลงชื่อจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งนักวิจัยน้อยมีความตั้งใจทำงานดีมากและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เพื่อนๆ ในการดูแลสุขภาพช่องปาก

ทพญ.กิริติ มณีสวรรณสิน ศูนย์บริการสาธารณสุข ๗ กล่าวว่า “ในหลายๆ โครงการที่ผ่านมา हमोเป็นผู้ให้ คือ ให้บริการ ให้ทันตสุขศึกษา ส่วนเด็กเป็นเพียงผู้รับบริการ จากการเข้าร่วมโครงการนี้ ทำให้ได้เห็นแนวทางใหม่ๆ ของการศึกษา ทำให้เข้าใจแนวทางการวิจัยมากขึ้น เห็นนักเรียนทำวิจัยด้วยความสนุกสนาน ทำให้มุมมองของการทำงานวิจัยเปลี่ยนไป เมื่อนักเรียนได้คิดได้ทำด้วยตนเอง ทำให้เขาสามารถจดจำ เข้าใจ และยอมรับที่จะปฏิบัติได้ง่ายกว่าหมอบอกหรือครูสั่งให้ทำ นอกจากนี้ยังทำให้ครูและผู้บริหารหันมาตื่นตัวกับปัญหาโรคฟันผุกับการรับประทานอาหารหวานที่เคยถูกมองข้ามมาโดยตลอด”

ทพญ.ขึ้นตา วิชาวุธ ศูนย์บริการสาธารณสุข ๔๐๖ กล่าวว่า “โครงการนี้นอกจากจะให้ผลสัมฤทธิ์ต่อตัวเด็กในเรื่องการเรียนรู้แล้ว ยังส่งผลต่อความคิดของผู้บริหารในการแก้ปัญหาสุขภาพในโรงเรียน ทันตบุคลากรเองได้เรียนรู้ไปพร้อมๆ กับคุณครูและนักเรียน สิ่งที่ได้เห็นได้ชัดจากโครงการนี้ คือ การเรียนการสอนที่ดี คือ คุณครูหรือผู้ใหญ่ต้องให้เด็กเจอโจทย์เอง ผู้ใหญ่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจ”

ดวงเดือน เชื้อธรรมสอน ผู้ประสานงานจังหวัดสมุทรสงคราม กล่าวว่า “ผลพลอยได้จากโครงการเรียนรู้คู่วิจัย (โดยไม่รู้ตัว) เมื่อโครงการมาถึงระยะสุดท้าย อยากจะบอกว่าได้ประสบการณ์ในการทำงานมาก ทำงานกับคนหลายหลากหลายปัจจัยต้องใช้หลายวิธีการเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งในส่วนครู นักเรียน และทันตภิบาล”

ด.ญ.สุตารัตน์ กิตติวรพันธุ์ โรงเรียนรัตนจินะอุทิศ กรุงเทพฯ กล่าวว่า “จากการไปอบรม

เรียนรู้คู่วิจัย ทำให้พวกเราได้รับความรู้มากมาย และนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้เพื่อที่จะรณรงค์เชิญชวนให้เพื่อนๆ ทุกคนได้เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย โดยทุกวันศุกร์จะมีการสำรวจให้นักเรียนกรอกแบบสอบถามว่า ในแต่ละวันได้รับประทานอาหารอะไรบ้าง และทุกวันพฤหัสบดีพวกเราทั้ง ๕ คน ได้แสดงละครเกี่ยวกับอาหารที่เรารับประทานว่ามีประโยชน์หรือไม่ และมีคำถามท้ายเรื่องให้นักเรียนได้ตอบคำถาม ใครตอบถูกก็จะได้รับรางวัล”

ด.ญ.วิไลพร ขมขะมัด นักเรียนชั้น ป.๖ โรงเรียนบ้านไร่ไทรทองพระยาฉะแล จ.นครสวรรค์ กล่าวว่า “รู้สึกภูมิใจที่ได้ร่วมโครงการเรียนรู้คู่วิจัย ทำให้เรากล้าแสดงออกในสิ่งที่ดี ได้ประสบการณ์ต่างๆ รู้ถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดโรคฟันผุ รู้วิธีการดูแลสุขภาพ รู้จักเลือกรับประทานอาหารที่ดีต่อสุขภาพ และฟัน รู้วิธีการแปรงฟันที่ถูกรวิธี ซึ่งสิ่งที่ได้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้”

จากผลสำเร็จของโครงการดังกล่าวเป็นภาพสะท้อนให้เห็นว่า การเรียนรู้คู่วิจัยนั้นไม่ใช่เรื่องยาก เด็กๆ เองก็สามารถทำได้และสามารถทำได้ดีด้วย ถ้าหากครูและผู้บริหารโรงเรียนทั่วประเทศจะนำแนวคิดในการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงวิจัย โดยให้เด็กมีส่วนร่วมและได้เจอโจทย์ปัญหาจริงๆ ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง แล้วนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนบูรณาการกับสาระการเรียนรู้อื่นๆ ก็คงจะดีไม่น้อย

โครงการภาษาอังกฤษ (Project Work in English) :

อีก ๑ ทางเลือกของการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

ขจิต ฝอยทอง**

ในปัจจุบันโครงการภาษาอังกฤษเป็นที่แพร่หลายแก่ครู-อาจารย์ที่จัดการเรียนการสอนทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ หมวด ๔ แนวการจัดการศึกษา มาตรา ๒๒ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา ๒๔ การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษา

และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้ ๑) จัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ๒) ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหา ๓) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดความใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ๔) การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่างๆ ได้อย่างสัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ๕) ส่งเสริม

* นักศึกษาปริญญาเอกสาขาภาษาอังกฤษศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

** นักศึกษาทุนพัฒนาอาจารย์สาขาขาดแคลนจากคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

สนับสนุนผู้สอนให้สามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้ การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อ การเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

๖) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน ตามศักยภาพ มาตรา ๒๘ หลักสูตรการศึกษาระดับ อุดมศึกษา ยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนา วิชาการ วิชาชีพขั้นสูงและการค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนา องค์ความรู้และพัฒนาสังคมและในมาตรา ๓๐ ให้ สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มี ประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละ ระดับการศึกษา จากพระราชบัญญัติการศึกษา ดังกล่าวข้างต้นและจากประสบการณ์ของผู้เขียน โครงการภาษาอังกฤษ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการ คิดและเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนได้ ลงมือปฏิบัติจริง นอกจากนี้ผู้สอนสามารถบูรณาการ (Integrate) ภาษาอังกฤษให้เข้ากับสาระการเรียนรู้ อื่นๆ ได้ ครู-อาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษจะต้องรู้จัก ช่วยให้ผู้เรียนคิดและอยากทำโครงการ ผู้เรียนจะ เกิดทักษะทางภาษา ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ การค้นคว้าด้วยตนเองและเกิดการพัฒนาทางด้าน ภาษาอังกฤษอย่างเต็มตามศักยภาพ

ความหมายของโครงการภาษาอังกฤษ (Definition of Project Work in English)

Haines (1989) กล่าวว่า โครงการภาษาอังกฤษ คือ การใช้กิจกรรมทักษะทางภาษาที่หลากหลาย ซึ่งจะเน้นในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจมากกว่าที่จะเน้น เฉพาะเรื่องการทำใบงานทางภาษา

Fried-Booth (๒๐๐๒) กล่าวว่า โครงการคือ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเริ่มต้นมาจากความต้องการของผู้เรียน จนกระทั่ง ถึงผลงานที่ออกมา

ผู้เขียนมีความเห็นว่า โครงการภาษาอังกฤษ คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เกิดจากความ ต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีการพัฒนาทักษะทาง ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) การค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ ได้ด้วยตนเองจากประสบการณ์จริง ผู้เรียนได้พัฒนา ทักษะกระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaborative) การพัฒนาทักษะทางภาษาในด้านการฟัง (Listening) การพูด (Speaking) การอ่าน (Reading) และ การเขียน (Writing) ภาษาอังกฤษ

ขั้นตอนในการดำเนินโครงการภาษาอังกฤษ (Phases of Project Work in English)

การดำเนินโครงการภาษาอังกฤษ จำเป็น อย่างยิ่งที่ผู้สอนต้องสอนขั้นตอนในการดำเนินโครงการ ว่าทำอะไร ไม่ใช่ว่าปล่อยให้ผู้เรียนทำเอง ถ้าผู้สอน ไม่ได้สอนขั้นตอนการทำโครงการจะทำให้ผู้เรียนท้อ และไม่ยอมทำโครงการ เมื่อผู้เรียนสามารถดำเนิน โครงการเองได้ ผู้สอนต้องคอยเป็นที่ปรึกษาให้แก่ ผู้เรียน ผู้เขียนได้ดำเนินโครงการภาษาอังกฤษง่ายๆ ดังนี้

๑. ขั้นวิเคราะห์ปัญหา (Identification of a problem) ผู้เรียนช่วยกันวิเคราะห์ว่าอะไร (What) เป็นปัญหาของผู้เรียน อาจเป็นปัญหาของผู้เรียนเอง หรือปัญหาของชุมชนก็ได้ การตั้งปัญหาไม่ควรกว้าง เกินไป ผู้เรียนและผู้สอนมีส่วนสำคัญในการทำให้ ปัญหาแคบลง โดยการช่วยกันถามว่าอะไรคือปัญหา เมื่อได้ปัญหาแล้วจะดำเนินการต่อไปอย่างไร เช่น นักเรียนของผู้เขียนอยู่ในหมู่บ้านที่ผลิตสับปะรด แต่ผลผลิตของสับปะรดต่อไร่ต่ำมาก นอกจากนี้ การใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ยังเพิ่มรายจ่ายให้แก่ครอบครัว

ของนักเรียนด้วย ดังนั้นปัญหาของนักเรียนคือ ต้องการเพิ่มผลผลิตในไร้สัปะรดจะอย่างไร โดย ไม่ใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ (ดูตัวอย่างโครงการที่ ๑)

๒. ขั้นตอนจุดประสงค์ของโครงการ (Purpose of project work) ผู้เรียนจะต้องตั้งจุดประสงค์ว่า เมื่อทำโครงการแล้วได้อะไร (What) มีผลงานในด้านทักษะทางภาษาอังกฤษ (Language Skills) ในขั้นสุดท้ายออกมาเป็นอะไร เช่น นักเรียนของผู้เขียนได้ทำการเพิ่มผลผลิตในไร้สัปะรด (ดูตัวอย่างโครงการที่ ๑) มีจุดประสงค์คือ การเพิ่มผลผลิตในไร้สัปะรดโดยไม่ใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ โครงการกลอนภาษาอังกฤษ นักเรียนตั้งจุดประสงค์เพื่อการเผยแพร่กลอนเป็นภาษาอังกฤษ ในหนังสือพิมพ์ (ดูตัวอย่างกลอนภาษาอังกฤษจากหนังสือพิมพ์ Bangkok post ของนักเรียน)

๓. ขั้นตอนวางแผน (Planning) ผู้เรียนต้องวางแผนว่า จะทำอะไร ทำที่ไหน และอย่างไร นักเรียนของผู้เขียนได้วางแผนการนำเสนอเป็นรูปแบบโปสเตอร์ (Poster) ภาษาอังกฤษ การวางแผนการดำเนินการควรวางแผนอย่างละเอียด เช่น ถ้าไปสัมภาษณ์ภูมิปัญญาชาวบ้านเกี่ยวกับสัปะรด หรือ สัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในท้องถิ่น นักเรียนต้องวางแผนว่า จะสัมภาษณ์ใคร (Who) สัมภาษณ์ที่ไหน (Where) สัมภาษณ์ทำไม (Why) เมื่อได้ผลแล้วจะเอาคำตอบไปทำอะไร (How)

๔. ขั้นตอนดำเนินการ (Processes) นักเรียนดำเนินการโครงการภาษาอังกฤษ ตามขั้นตอนที่ได้วางแผนไว้ ตามลำดับขั้นตอน (ดูตัวอย่างโครงการที่ ๑ ในขั้นกระบวนการ (Processes))

๕. ขั้นตอนประเมินผล (Evaluation) การประเมินผลโครงการภาษาอังกฤษ ควรประเมินผู้เรียนเพื่อให้เกิดทักษะทางด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) และทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ (Language Skills) การประเมินผลอาจประเมินโดยตัวนักเรียนเอง (Self-evaluation)

ประเมินโดยเพื่อนนักเรียน (Peer-evaluation) และประเมินโดยครู (Teacher-evaluation) โครงการของผู้เขียน ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนในการประเมินโครงการด้วย ทั้งจากโปสเตอร์และการนำเสนอเป็นภาษาอังกฤษ

หัวข้อในการดำเนินโครงการภาษาอังกฤษ

การดำเนินโครงการภาษาอังกฤษไม่มีรูปแบบตายตัว ครูผู้สอนอาจกำหนดหัวข้อในการดำเนินโครงการภาษาอังกฤษง่ายๆ ก็ได้ ผู้เขียนขอเสนอรูปแบบหัวข้อในการดำเนินโครงการภาษาอังกฤษดังนี้

๑. หัวข้อโครงการ (Title)
๒. ชื่อผู้ทำโครงการ (Author)
๓. ชื่อที่ปรึกษาโครงการ (Advisor)
๔. ที่มาของปัญหา (Statement of the problem)
๕. จุดมุ่งหมายของโครงการ (Object)
๖. แผนดำเนินการ (Plan)
๗. วิธีดำเนินการ (Process)
๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ (Result)
๙. สรุป (Conclusion)
๑๐. เอกสารอ้างอิง (Reference)

ข้อดีของโครงการภาษาอังกฤษ (The advantages of doing project work in English)

๑. นักเรียนได้มีโอกาสเลือกในสิ่งที่นักเรียนอยากเรียน

๒. นักเรียนได้ฝึกทักษะทั้งการฟัง (Listening) การพูด (Speaking) การอ่าน (Reading) และการเขียน (Writing) ภาษาอังกฤษแบบบูรณาการ (Integration)

๓. นักเรียนได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaborative)

๔. นักเรียนได้ค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเองตามความสนใจของแต่ละบุคคล (Learner-independence)

๕. นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติในสถานการณ์จริง

ตัวอย่างโครงงานภาษาอังกฤษและผลงานจากโครงงานการเขียนกลอนภาษาอังกฤษของนักเรียน

ปัญหาของนักเรียนคือต้องการเพิ่มผลผลิตในไร่สับปะรดโดยไม่ใช้สารเคมี นักเรียนของผู้เขียนออกไปค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต สอบถามผู้รู้ ค้นคว้าจากห้องสมุด นักเรียนกลุ่มนี้ของผู้เขียนได้เลือกสัมภาษณ์ภูมิปัญญาในท้องถิ่นและนำความรู้มาทดลอง ๒ ไร่ คือ ไร่ที่ ๑ ใช้สารเคมีตามปกติ ไร่ที่ ๒ ใช้น้ำมะพร้าว ผสมกากน้ำตาล ผสมหอยเชอรี่ (เนื่องจากบริเวณบ้านนักเรียนมีหอยเชอรี่มาก) และใส่สาร EM (Effective Microorganism) ซึ่งเป็นจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ แล้วนำมาเปรียบเทียบ ๒ ไร่ ทุก ๑๕ วัน ผลปรากฏว่าไร่ที่ ๒ สับปะรดมีผลผลิตและเจริญเติบโตได้ดีกว่าไร่ที่ ๑

ตัวอย่างโครงงานภาษาอังกฤษอย่างง่าย ๆ ของนักเรียนโครงงานที่ ๑ เรื่องการเพิ่มผลผลิตในไร่สับปะรด

Statement of the problem-A study of increasing pineapples in a farm

objective ๑. To study how to increase pineapples in a farm.

๒. To prove that using natural material can increase pineapple in a farm.

Processes ๑. Study books and research how to increase pineapples in farms

๒. Write project work

๓. Prepare farms

๔. Consult with the wisdom person

๕. Use Golden Apple Snail, coconut juice, EM and sugar to fertilize the soil in controlling pineapple farm

๖. Compare the amount of products between two farms

Conclusion Use Golden Apple Snail, coconut juice, EM, and sugar can increase pineapples product

ตัวอย่างผลงานโครงการงานเขียนกลอนภาษาอังกฤษ
ของนักเรียนในหนังสือพิมพ์ Bangkok post)

My Brother

by Miss Rungnapa Sungkird, Grade ๑๐

I am a little girl

I have my mother

We love the river

We will travel with my brother

I Like

by Miss Wasana Boomroongket. Grade ๑๐

I like flowers

I like to go to the river

I will travel on summer

I will go with my sister

สรุป

การดำเนินโครงการภาษาอังกฤษ นักเรียนอาจนำเสนอในรูปแบบของบอร์ดนิทรรศการ (Wall displays) โปสเตอร์ (Poster) หนังสือวารสาร (Magazine) หนังสือพิมพ์ (Newspaper) การดำเนินโครงการภาษาอังกฤษไม่ใช่ปล่อยให้ให้นักเรียนทำโครงการ โดยที่ครูผู้สอนไม่ได้ช่วยเหลืออะไรเลย การดำเนินโครงการภาษาอังกฤษนั้นครูผู้สอนมีส่วนช่วยเหลือผู้เรียน เช่น ถ้านักเรียนทำโครงการภาษาอังกฤษ โดยเขียนจดหมายติดต่อกับชาวต่างประเทศ ครูผู้สอนจำเป็นต้องสอนรูปแบบการเขียนจดหมายแก่นักเรียน ยังมีความเข้าใจผิดอยู่ว่าการสอนโครงการนั้นครูไม่ต้องสอนอะไรเลย ซึ่งไม่เป็นความจริง ถ้านักเรียนไม่มีความสามารถในการเขียนให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ (Grammar) ครูจำเป็นต้องสอนให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์แก่นักเรียนก่อน ผู้เขียนอยากให้งานชิ้นนี้กระตุ้นครูผู้สอนทุกท่านว่า โครงการภาษาอังกฤษไม่ใช่เรื่องยาก เพียงแต่ครูผู้สอนต้องมีความขยันเตรียมการสอนอย่างดีและมีการวางแผนอย่างเป็นระบบก่อนการจัดการเรียนการสอนโครงการให้แก่นักเรียน

บรรณานุกรม

กองบรรณาธิการ. (๒๕๔๘) สนุกกับภาษาอังกฤษโดยใช้แหล่งเรียนรู้. **สานปฏิรูป ๘ (๘๕) : ๓๔-๓๖.**

Fried-Booth. (2002). **Project work.** Oxford University Press.

Haines, S. (1989) **Project for the EFL classroom : Resource material for teachers.** UK : Nelson.

Radziend, T. (2๐๐4). Poet Tree in Kanjanaburi. **Bangkok post.** 5 October.

Sheppard, K. , Stoller, F. (1995). Guidelines for the integration of student projects into ESP classrooms. **FORUM.** 33(2) pp. 10-22.

เส้นทางสู่ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ : ทำอะไร

วิรัตน์ บัวขาว*

ผู้เขียนเคยได้รับเชิญไปบรรยาย เรื่องการจัดทำผลงานทางวิชาการ เพื่อเลื่อนวิทยฐานะให้เพื่อนครูทั้งสายงานผู้บริหารสถานศึกษา สายงานการสอน และสายงานนิเทศการศึกษา นอกจากนี้เพื่อนครูจากจังหวัดต่างๆ สอบถามการจัดทำผลงานทางวิชาการตลอดมา ซึ่งให้เห็นว่าเพื่อนครูมีความตื่นตัวในการพัฒนาตนเองเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ แต่ส่วนใหญ่มีความเข้าใจไม่ตรงกันในเรื่องการจัดทำผลงานทางวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสายงานผู้บริหารสถานศึกษาที่ยึดติดอยู่กับเรื่องเดิมๆ คือการเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้น ต้องไปดำรงตำแหน่งในโรงเรียนขนาดใหญ่ จึงวิ่งเต้นขอย้ายแย่งชิงโรงเรียนเมื่อถึงฤดูกาลโยกย้าย

ส่งผลกระทบต่อระบบการบริหารตลอดมา ผู้เขียนจึงมีความตระหนักที่จะทำความเข้าใจ เรื่องการจัดทำผลงานทางวิชาการ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งต่อไป

ผลงานทางวิชาการ คืออะไร

งานวิชาการ หมายถึง สิ่งพิมพ์และอื่นๆ ที่ถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ความรู้ และประสบการณ์ของศาสตร์แขนงต่างๆ สู่สังคม

ผลงานทางวิชาการ หมายถึง เอกสาร หลักฐานที่จัดทำขึ้นจากความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของผู้จัดทำโดยการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์

* ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนบ้านบางขุนทอง สพท.นราธิวาส เขต ๒

วิจัยและนำไปใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนางานในหน้าที่จนเกิดผลดี

ผลงานทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง เอกสารหรือหลักฐาน เกี่ยวกับการบริหาร สถานศึกษาที่แสดงถึงความชำนาญการ หรือเชี่ยวชาญ และเป็นประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษาหรือ จัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยมีลักษณะข้อใดข้อหนึ่ง หรือทั้ง ๒ ข้อ ดังนี้

๑) เป็นผลงานที่เกี่ยวกับการบริการสถาน ศึกษาตามโครงสร้าง ทั้ง ๔ งาน คือ งานวิชาการ งานบริหารแผนงบประมาณ งานบริหารบุคคลและ บริหารงานทั่วไป

๒) เป็นผลงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียน การสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือสาขาวิชาต่างๆ

ดังนั้น ผลงานทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาต้องเป็นผลงาน ที่ส่งผลต่อผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและสถานศึกษา โดยผลงานนั้นมี ลักษณะเป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และถูกต้อง ตามหลักวิชา

ตำแหน่งที่ต้องเสนอผลงานทางวิชาการเพื่อ เลื่อนวิทยฐานะ

ตามหนังสือที่ ศธ ๐๒๐๖.๓/ว.๒๕ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๔๘ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการให้ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะ และเลื่อนวิทยฐานะ โดยมาตรา ๕๔ แห่ง พ.ร.บ. ครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดว่า การให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามี วิทยฐานะใด ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

ดังนั้น ก.ค.ศ. กำหนดให้ตำแหน่งผู้บริหาร สถานศึกษา ดังต่อไปนี้ต้องผ่านการประเมิน ๓ ด้าน คือ ด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ วิชาชีพ ด้านคุณภาพการปฏิบัติงานและด้านผลงานที่ เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (ประกอบด้วยผลการปฏิบัติงาน

และผลงานทางวิชาการ) ดังนี้ คือ

- ๑) รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
- ๒) รองผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
- ๓) ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
- ๔) ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
- ๕) ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญพิเศษ

ตำแหน่งที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ (ทุกตำแหน่ง) ต้องเสนอผลงานทางวิชาการไม่น้อยกว่า

๑ รายการ สำหรับตำแหน่งเชี่ยวชาญและเชี่ยวชาญ พิเศษ (ทุกตำแหน่ง) ต้องเสนอผลงานทางวิชาการ เพื่อเสนอขอรับการประเมินไม่น้อยกว่า ๒ รายการ คือ ผลงานวิจัย ๑ รายการ และผลงานทางวิชาการ ลักษณะอื่น ๑ รายการ

ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ต้องสั่งสมบ่ม เพาะประสบการณ์ ผนวกเข้ากับวิชาการ เพื่อให้ ตกผลึกและมุมมองในเชิงกว้างและลึก จึงไม่ใช่เรื่อง ยากแต่ไม่ยากเกินไป

กระบวนการจัดทำผลงานทางวิชาการ

การจัดทำผลงานทางวิชาการของผู้บริหาร ส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจไม่ตรงกัน เนื่องจาก ผู้บริหารไม่ได้ศึกษากระบวนการจัดทำ ให้มีความรู้ ความเข้าใจให้เด่นชัด ทำให้เสียเวลา เสียเงินเสียทอง สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการเข้ารับการอบรมการจัดทำ ผลงานทางวิชาการ หลายคนกล่าวกับผู้เขียนว่า มี โครงการอบรมที่ไหนเข้าร่วมทุกโครงการ บางคน อบรมจนเกษียณอายุราชการก็ยังไม่ได้ดำเนินการ

เขียนผลงานทางวิชาการ แม้แต่หน้าเดียวและบางคน เริ่มคิดเขียนผลงานทางวิชาการ เมื่ออายุราชการ เหลือเพียง ๕-๖ เดือน เพียงหวังขอเป็นผู้อำนวยการ เชี่ยวชาญสายอาวุโส (ซึ่งความจริงไม่มี) ก่อนอำลา ชีวิตราชการ ต่อไปนี้เป็นการเริ่มต้นการจัดทำผลงาน ทางวิชาการ คือ

๑) ศึกษาตนเอง เพื่อให้รู้จักตนเอง รู้ศักยภาพ ของตนเอง เพราะมีผู้คนจำนวนมากไม่รู้จักตนเอง สำคัญผิด การทำความรู้จักตนเองเป็นจุดเริ่มต้นใน การจัดทำผลงานทางวิชาการ หากตนเองมีศักยภาพ ตรงกับงานข้อใด แบบใด ถ้ามีความถนัด ความสนใจ เป็นทุนเดิม ย่อมย่นระยะเวลาในการพัฒนาตนเอง ไม่ถึงกับต้องใช้ความพยายามมากนักก็สำเร็จ และ หมั่นตรวจสอบตนเองว่ารู้จริงหรือเปล่า ถ้าไม่รู้ เร่งศึกษา รู้กว้างหรือเปล่า ถ้ารู้แคบเร่งค้นคว้า จะได้รู้จริงรู้กว้าง

๒) พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง แวดวงวิชาการ ต้องพัฒนา เพิ่มพูนไม่หยุดนิ่ง เหมือนสายน้ำหาก หยุดการไหลเวียน เปลี่ยนน้ำ นานวันเข้าก็จะเป็นน้ำเน่า โดยเฉพาะความรู้ในโลกยุคใหม่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับตัว โดยเฉพาะการศึกษา ต่อระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยต่างๆ ขยายโอกาส ให้ทุกคน ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้เข้ามาพัฒนา ตนเอง ถือว่าด้านปริมาณประสบความสำเร็จ แต่ด้าน คุณภาพได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก มีคำกล่าวว่า “การเรียนปริญญาโทสมัยนี้เรียนง่าย จ่ายครบจบแน่ แต่ไร้คุณภาพ” การพัฒนาตนเองตามความหมายนี้ น่าจะเป็นการศึกษา ค้นคว้า วิจัย อย่างต่อเนื่อง หลังจากจบการศึกษา มหาบัณฑิตต้องเป็นนักเรียน เรียนรู้อย่างมีความสุข สนุกกับการเรียน เพราะไม่มี มหาวิทยาลัยไหนสอนคนให้เป็นนักปราชญ์ได้ นักปราชญ์ ต้องผลิตตนเองและสังคมช่วยกันขัดเกลา

๓) บริหารงานจัดการคนในองค์กร สิ่ง สำคัญประการแรกก่อนบริหารงาน ผู้บริหารต้อง บริหารคน คือ รวบรวมหัวเมืองเล็ก หัวเมืองใหญ่

เข้ามาเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งเป็นการรวมพล โปรดย่าลิม ว่า คนไม่ใช่สิ่งของ แต่มีชีวิตจิตใจ ต้องการความรัก ความเข้าใจ การรวมพลเพื่อสร้างพลังใจให้ทุกคน ตระหนักมีวิสัยทัศน์ และนำวิสัยทัศน์ของแต่ละคน มารวมกัน ก็จะกลายเป็นวิสัยทัศน์ร่วม เพื่อขับเคลื่อน องค์กรต่อไป

๔) บริหารงานเป็นระบบครบวงจร เมื่อรวม พลังได้ก็นำคนหลายๆ คน มาร่วมคิด ร่วมทำอย่างเป็น ระบบ ได้แก่ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ตรวจสอบ ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข (PDCA) การบริหาร สถานศึกษามีภาระงานตามโครงสร้าง ๔ งาน คือ งานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารทั่วไปและ งานบริหารแผนงบประมาณ ซึ่งในปัจจุบันนักวิชาการ ได้คิดค้นหลักการบริหารแนวใหม่ เพื่อให้ผู้บริหาร นำไปปรับใช้

๕) ใช้ยุทธศาสตร์ในทุกขั้นตอนของการบริหาร ได้แก่ ยุทธศาสตร์การวางแผน ยุทธศาสตร์การปฏิบัติ ตามแผน ยุทธศาสตร์การตรวจสอบประเมินผลและ ยุทธศาสตร์การปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การดำเนินงาน บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

๖) เก็บงาน สังสมงานเป็นระบบตามโครงสร้าง ทั้ง ๔ งาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนางาน ในสถานศึกษานั้นๆ อย่างน้อย ๒-๓ ปีขึ้นไป การย้าย โรงเรียนบ่อยๆ จะขาดความต่อเนื่องและพลาดโอกาส ในการจัดทำผลงานทางวิชาการ โดยเฉพาะการ เก็บงานควรใช้เครื่องมือเก็บอย่างเป็นระบบ เป็น หมวดหมู่ สะดวกในการนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลในการนำเสนอต่อไป

๗) นำผลงานที่ถนัด สนใจ จากโครงสร้าง ๔ งาน หรือจุดใดจุดหนึ่ง ที่ประเมินผลพบว่า ประสบความสำเร็จเป็นแบบอย่างได้และเป็นงานที่เป็นภารกิจ โครงสร้าง นโยบายทุกระดับ โดยชี้ให้เห็นว่า ได้พัฒนางานจากพอใช้เป็นดี จากผลงานดีสู่ดีเลิศ หรือทะเล่ เพื่อ นำงานดังกล่าวมานำเสนอเป็น ผลงานทางวิชาการ

๘) สรุปรงาน เป็นหมวดหมู่หรือเป็นระบบ โดยแยกเป็นด้านวิชาการ บริหารบุคคล บริหารแผน งบประมาณและบริหารทั่วไป ซึ่งในแต่ละประเด็น ต้องออกแบบการสรุปไว้ล่วงหน้า สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการได้คล่องตัวยิ่งขึ้น

๙) การเตรียมข้อมูล สำหรับการเตรียม ข้อมูลต้องเตรียมให้สอดคล้อง กับการนำเสนอผลงาน ทางวิชาการอย่างน้อย ๒ รายการ เช่น รายงานการวิจัย ๑ รายการ และผลงานทางวิชาการอย่างอื่น เช่น รายงานโครงการ ประเมินโครงการ รายงานการพัฒนา คู่มือ ฯลฯ ลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อีก ๑ รายการ

เป็นนักบริหารยุคใหม่ต้องฝึกฝนตนเองให้เป็นนักคิด นักปฏิบัติ นักวิจัย นักเขียน และนักบริหารจัดการในเวลาเดียวกัน แต่ทักษะเหล่านี้จำเป็นต้องใช้ เวลาบ่มเพาะ สังสมประสบการณ์และเจียรไนออกมาสะท้อนแสงให้เจิดจ้าสู่สังคมต่อไป

การนำเสนอผลงานทางวิชาการสายงาน ผู้บริหารสถานศึกษา

ผลงานทางวิชาการสามารถนำเสนอได้หลาย รูปแบบ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดไว้ ดังนี้

๑) รายงานการวิจัย สำหรับข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาวิทยฐานะเชี่ยวชาญและเชี่ยวชาญพิเศษ ต้องนำเสนอไม่น้อยกว่า ๑ รายการ

๒) ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น ได้แก่ รายงานโครงการ ประเมินโครงการ รายงานการพัฒนา ตำรา คู่มือครู คู่มือบริหาร บทความทาง วิชาการ ฯลฯ จำนวนไม่น้อยกว่า ๑ รายการ

สำหรับการนำเสนอผลงานทางวิชาการ ตามแนวทางข้างต้น ผู้บริหารต้องศึกษาให้ละเอียด เพื่อนำเสนอข้อมูลให้ถูกต้องตามหลักวิชา ตั้งแต่ กระบวนการจัดพิมพ์รูปเล่ม ประกอบด้วย กี่บท กี่ตอน แต่ละตอนควรนำเสนอรายละเอียดอย่างไร การอ้างอิง ภาคผนวก เพื่อให้ผลงานน่าเชื่อถือตลอดจน ความเหมาะสมอื่นๆ

ปัญหาการจัดทำผลงานทางวิชาการ

ผู้เรียนเคยเขียนบทความวิชาการ เรื่อง “ครูไม่อยากทำผลงานทางวิชาการจริงหรือ” เมื่อหลายปีก่อนจากวันนั้นถึงวันนี้ แม้เวลาผ่านเลยมา หลายปี ปัญหาการจัดทำผลงานทางวิชาการก็มี เช่นเดิม กล่าวคือ ครูส่วนใหญ่จะทำแต่ไม่รู้จะทำ อย่างไร และไม่ทำเพราะไม่รู้จะทำอย่างไร สำหรับ ผู้บริหารสถานศึกษาที่นำเสนอผลงานแล้วไม่ได้รับการอนุมัติก็ดี หรือกำลังคิดจะเสนอผลงานก็ดี ส่วนใหญ่มีปัญหาดังนี้คือ

๑) ไม่รู้จะเริ่มต้นตรงไหนดี โรงเรียนบางโรงเรียนงานมีผลงานดีเด่นมากมาย (ส่วนมากจะเป็น โรงเรียนขนาดใหญ่มีปริมาณและคุณภาพงานสูง) แต่ ผู้บริหารไม่รู้จะทำอย่างไร นั่งเป็นจระเข้ขวางคลอง จนเกษียณอายุราชการก็มี

๒) ขาดกระบวนการวางแผนในการดำเนินงาน บางคนคิดแล้วทำๆ ไม่มีการวางแผนงานที่เป็นระบบ โปรดอย่าลืมว่าการวางแผนเป็นเครื่องมือของผู้บริหาร (มืออาชีพ) ที่ต้องวางแผนให้เห็นภาพตลอดแนว โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินงาน

๓) ขาดทักษะการเขียนผลงานทางวิชาการ บางคนไม่เคยเขียนหนังสือ ทำให้เขียนหนังสือไม่ได้ (มีความรู้แต่เขียนไม่ได้) นักเขียนเกิดจากนักอ่าน ดังสุภาภิตจันโบริณกล่าวว่า “อ่านหนังสือหมื่นเล่มให้เจนจบในอุรา ยามเขียนพู่กันดังเทพพา” การเขียนบ่อยๆ จะเกิดทักษะและความคล่องตัวเลื่อนไหลเป็นสำนวน

๔) ขาดปฏิทินในการจัดทำผลงานทางวิชาการ เช่นรายงานผลการปฏิบัติงาน ใช้เวลาจัดทำช่วงไหน อย่างไร รายงานการวิจัยเก็บข้อมูลเมื่อไร อย่างไร แต่ละบท แต่ละตอนใช้เวลาเท่าไร เป็นต้น หากไม่กำหนดเป็นปฏิทินการทำงานจะทำให้เกิดความเครียด เพราะไม่รู้จะทำอะไรตรงไหน อะไรก่อนหลัง

๕) ขาดการบริหารเวลา บางคนตลอดชีวิตราชการไม่มีเวลา แม้จะทำผลงานทางวิชาการสัก ๑ เรื่อง เพราะคนส่วนใหญ่อ้างว่าไม่มีเวลา เนื่องจากเวลาส่วนใหญ่ใช้หมดไปกับเรื่องไม่เป็นเรื่อง (ไร้สาระ) เวลาจึงเป็นทรัพยากรที่มีค่า ที่ต้องใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๖) ขาดที่ปรึกษา บางคนไม่กล้าปรึกษาใคร บางคนหยิ่ง (สำคัญตัวเองผิดคิดว่าตัวเองเก่ง) จะปรึกษาเพื่อนๆ ก็ไม่กล้าด้วยวิวุฒิ คุณวุฒิ เป็นกำแพงขวางกั้นการปรึกษาผู้อื่นจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ

ที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าปัญหาการจัดทำผลงานทางวิชาการที่ผู้เขียนคัดกรอง ด้วยการสอบถามด้วยการสังเกต พบว่า ส่วนใหญ่เป็นปัญหาเล็กๆ ซึ่งไม่น่าจะเกิดขึ้นในสังคม ครู อาจารย์

อย่างไรก็ตาม ก.ค.ศ. กำหนดให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีโอกาสเจริญก้าวหน้าสามารถพัฒนาตนเองจนถึงวิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษ ซึ่งมีเงินเดือนเทียบเท่าปลัดกระทรวง (ซี ๑๑) กล่าวได้ว่าไม่มีกระทรวงใดในประเทศของเราที่เปิดโอกาสให้สูงเหมือนข้าราชการครูฯ เพียงแต่เพื่อนครูต้องศึกษาค้นคว้าให้รู้แจ้งรู้จริง โดยร่วมมือกับทุกภาคส่วน มุ่งมั่นพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษาที่วางไว้ และนำผลงานความสำเร็จไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ (โดยไม่จำเป็นต้องวิ่งเต้นขอย้ายไปโรงเรียนขนาดใหญ่) หากผู้บริหารทุกคนคิดและทำเช่นนี้การศึกษาของชาติคงเจริญเทียบทันอารยประเทศ สมกับเจตนารมณ์ของ ก.ค.ศ. ที่วางกฎเกณฑ์และวิธีการไว้

เกาะติด หลักสูตร

มาตรฐานการเรียนรู้: ทิศทางและเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้

ดร.ดรุณี จำปาทอง*

ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการ อยู่ระหว่าง การพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการ พัฒนาผู้เรียนและบริบทของสังคมไทย โดยเฉพาะ การปรับมาตรฐานการเรียนรู้แบบช่วงชั้น (interval benchmarks) เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ชั้นปี (grade level benchmarks) (โดยกระทรวงศึกษาธิการ ปรับปรุงหลักสูตรตามมาตรฐานการเรียนรู้ชั้นปีใน ระดับการศึกษาภาคบังคับ และยังคงเป็นมาตรฐาน

ช่วงชั้นในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) มาตรฐาน การเรียนรู้ดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดทิศทางหรือ เป้าหมายของการเรียน นำไปสู่การพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องต่อไป มาตรฐานการเรียนรู้ชั้นปีที่กำลังพัฒนาอยู่นี้จะเน้น การพัฒนาความรู้ และศักยภาพของนักเรียน โดย ผ่านความสามารถด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ และ ผลการปฏิบัติงานของนักเรียน บทความนี้มีวัตถุประสงค์

* นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เพื่อนำเสนอประเด็นที่น่าสนใจ ข้อสังเกต หรือ การเรียนรู้ที่ได้รับการร่วมดำเนินการพัฒนามาตรฐาน การเรียนรู้ดังกล่าว ตลอดจนการศึกษาเอกสารต่างประเทศเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้อง มีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. ปัจจุบัน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นหลักสูตรแบบอิงมาตรฐาน มาตรฐาน การเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรนี้มี จำนวนทั้งสิ้น ๗๖ มาตรฐาน โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นเป็นตัวชี้วัด (interval benchmarks) ของ มาตรฐาน ๗๖ ตัวนั้น มาตรฐานการเรียนรู้จำแนก เป็นกลุ่มสาระได้ ๘ กลุ่มสาระ ได้แก่ ๑) ภาษาไทย ๒) คณิตศาสตร์ ๓) วิทยาศาสตร์ ๔) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ๕) สุขศึกษาและพลศึกษา ๖) ศิลปะ ๗) การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๘) ภาษา ต่างประเทศ

๒. การกำหนดลักษณะการเรียนรู้ตามหลักสูตร แบบอิงมาตรฐาน คือ ความต้องการปรับเปลี่ยน แนวคิดของการจัดกระบวนการเรียนการสอนจาก แนวคิดพื้นฐานเดิมที่หลักสูตรมักจะเน้นหรือกำหนดว่า “ครูสอนอะไร” เป็น “เด็กเรียนรู้อะไร และทำอะไรได้” โดยกำหนดกิจกรรม หรือการปฏิบัติ (performance) ที่คิดว่า “จำเป็น” สำหรับเด็กที่จะต้องแสดงความรู้ และความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้นั้นๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

๓. ในทางทฤษฎี ตัวชี้วัดมาตรฐานการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ แบบช่วงชั้น (interval benchmarks) และแบบชั้นปี (grade level benchmarks) โดยขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการกำลังดำเนินการปรับมาตรฐานการเรียนรู้แบบช่วงชั้น เป็นมาตรฐาน การเรียนรู้ชั้นปี

๔. แม้การดำเนินงานตามมาตรฐานการเรียนรู้แบบช่วงชั้นจะมีความยืดหยุ่นสูงแต่ก็มีข้อจำกัด ด้านคุณภาพการจัดหลักสูตรของโรงเรียน มีเนื้อหา เน้นและซ้ำซ้อน การกำหนดตัวชี้วัดเป็นชั้นปี หรือที่

เรียกว่า มาตรฐานการเรียนรู้ชั้นปี จึงเป็นการกำหนด “ลำดับการเรียนรู้” (Core Knowledge Sequence) ไว้อย่างชัดเจน เพื่อสร้างฐานความรู้ให้สูงขึ้นทีละขั้น และหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนในเนื้อหาที่เรียน

๕. มาตรฐานการเรียนรู้ คือ สิ่งที่กำหนดขึ้น เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน โดยเน้น “ความรู้และทักษะที่เกิดขึ้นกับนักเรียน” ซึ่งเป็นการ กำหนดการเรียนรู้หลักๆ ว่าเด็กจะเรียนอะไร ผลงาน ที่คาดหวังคืออะไร การวัดและประเมินผลที่นักเรียน จะต้องมุ่งให้ผ่านมาตรฐานคืออะไร ดังนั้น ผลสำเร็จ หรือคุณภาพของการดำเนินการตามมาตรฐานจะ วัดจากผลที่เด็กได้เรียนรู้ และผลการปฏิบัติงานของ เด็ก (Marzano, 1996)

๖. มาตรฐานการเรียนรู้ เป็นตัวกำหนด ทิศทางหรือเป้าหมายของการเรียน และการวัด ประเมินผลว่า “เด็กเรียนรู้อะไร และทำอะไรได้” มาตรฐานการเรียนรู้มีจุดมุ่งหมาย ๓ ประการ (---, n.d.)

๑) ทำให้นักเรียนและครูเกิดความรู้สึกรู้ ทำ ทาย และเห็นเป้าหมายของการเรียนร่วมกันอย่าง ชัดเจน

๒) ทำให้เกิดการรวมพลังและทรัพยากร เพื่อผลลัพธ์ที่ต้องการ คือ ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด

๓) ทำให้มีเครื่องมือที่จะตัดสินว่าการ เรียนของนักเรียนดีเพียงไร และโรงเรียนดำเนินการ สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนให้บรรลุตามมาตรฐาน การเรียนรู้ได้ดีเพียงใด

ดังนั้น กระบวนการเรียนรู้ และการวัด และประเมินผลต้องสนองตอบต่อมาตรฐานการเรียนรู้ นั้นหมายถึงการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนรู้และ ปฏิบัติได้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด ไม่ใช่การ สอนอะไรก็ได้ที่มีอยู่ในหนังสือเรียน

๗. เอกสารต่างประเทศอาจนำเสนอองค์ ประกอบของหลักสูตรแบบอิงมาตรฐานแตกต่างกันไป

ในที่นี้จะนำเสนอ องค์ประกอบสำคัญ ๔ ประการ (Peterson, 1998) ได้แก่

๑) content standards/learning standards คือ มาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งเป็นตัวกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายของการเรียน

๒) curriculum standards - มักจะอธิบายถึงเทคนิควิธีการเรียนการสอน หรือกิจกรรมภายในชั้นเรียนที่จะช่วยให้นักเรียนบรรลุการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด

๓) performance standards - บางครั้งเรียก “ตัวชี้วัด หรือ benchmarks” ซึ่งเป็นตัวกำหนดสิ่งที่นักเรียนต้องรู้และสามารถทำได้ในแต่ละระดับชั้น (Marzano, 1996) โดยจะต้องผูกโยงกันกับกิจกรรมการเรียนการสอนของแต่ละกลุ่มวิชา

๔) standard-based assessment - ระบุถึงระดับคุณภาพของความรู้ และการปฏิบัติงานของนักเรียน ที่มีคุณภาพยอมรับได้ในแต่ละทักษะ และองค์ความรู้ เป็นผลการปฏิบัติงานของนักเรียนที่คาดหวังที่สามารถวัดได้ ซึ่งโดยทั่วไปครูจะเป็นผู้กำหนดระดับผลการปฏิบัติงานที่จะยอมรับได้ (acceptable level of performance)

๔. ลักษณะสำคัญของมาตรฐานการเรียนรู้
ชั้นปี สรุปได้ดังนี้

๑) เป็นตัวชี้วัดมาตรฐานที่ทำทนายความสามารถของนักเรียน และจุดประกายให้ครูได้ค้นคว้าที่จะคิดค้นวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับตัวชี้วัด

นั้น เช่น ในกลุ่มสาระภาษาไทย กำหนดมาตรฐานไว้ว่านักเรียน “วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน” หรือนักเรียน “ประเมินความน่าเชื่อถือจากการฟัง คู่มือโฆษณาอย่างมีเหตุผล” เป็นต้น

๒) นอกจากมาตรฐานการเรียนรู้ชั้นปี มีความยากง่ายเหมาะสมกับวัย และความสนใจของเด็กตามระดับชั้นแล้ว มาตรฐานยังเน้นการเรียนรู้สิ่งที่ใกล้ตัว มีคุณค่าต่อการดำรงชีวิต และเหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน เช่น มาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทยระบุให้นักเรียน “วิจารณ์ความสมเหตุสมผลของงานเขียน และความเป็นไปได้ที่อาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิด” เป็นต้น

๓) ชีตทิศทางการเรียนที่นักเรียนต้องรู้และปฏิบัติได้ โดยเน้นให้นักเรียนได้แสดงออกโดยผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์มากกว่าการท่องจำ ดังนั้น ในมาตรฐานการเรียนรู้ชั้นปีจึงพยายามหลีกเลี่ยงลักษณะการเขียนมาตรฐานหรือตัวชี้วัดที่ระบุว่านักเรียน “เข้าใจ” เรื่องนั้นเรื่องนี้ โดยเปลี่ยนเป็นว่านักเรียนสามารถ “วิเคราะห์” “วิจารณ์” “อภิปราย” “ระบุเหตุผล” “บอกความแตกต่าง” ฯลฯ เกี่ยวกับเรื่องนั้นเรื่องนี้ เป็นต้น

๔) ไม่ระบุองค์ความรู้ และศักยภาพ/ทักษะที่แตกต่างกันหลายอย่างไว้ในมาตรฐานเดียวกัน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, ๒๕๕๙) จึงทำให้มาตรฐานที่ได้ก็นำไปสู่การวัดประเมินผลได้อย่างชัดเจน

๕) ใช้ภาษาง่ายๆ กระชับ แต่ไม่เจาะจงมากจนเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, ๒๕๕๙) ครูจึงมีความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลในชั้นเรียน

๖) มาตรฐานใดที่มีองค์ความรู้ไม่ซับซ้อนก็สามารถเรียนจบภายในปีเดียวได้ ไม่จำเป็นต้องเรียนทุกปี จึงเป็นการลดความซ้ำซ้อน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, ๒๕๕๙)

๙. สมาคมครูระดับชาติในสาขาวิชาต่างๆ เช่น สมาคมครูคณิตศาสตร์ สมาคมครูศิลปะ ฯลฯ จะมีบทบาทสำคัญมากต่อการพัฒนาและกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนในแต่ละระดับชั้น โดยโรงเรียนเป็นผู้สร้างหลักสูตรภายใต้สาขานั้นๆ ดังนั้น สมาคมเหล่านี้ควรได้รับการสนับสนุนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการในแต่ละสาขาวิชาต่อไป

๑๐. มาตรฐานการเรียนรู้ของระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งนักเรียนอาจมุ่งศึกษาต่อ หรือออกไปประกอบอาชีพ นักเรียนจึงต้องการประสบการณ์การเรียนรู้ที่นอกเหนือจากเนื้อหาที่กำหนดไว้ในมาตรฐานกลาง ดังนั้น ในการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จุดเน้นจึงเปลี่ยนจากการเน้นมาตรฐานกลางมาเป็นการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านของนักเรียนหรือผลที่เกิดขึ้นแก่นักเรียนในอนาคตมากกว่าการเรียนรู้แค่ตามมาตรฐาน (Marzano, 1996)

๑๑. ข้อสังเกตเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล

โรงเรียนจัดการเรียนรู้โดยการสร้างหน่วยการเรียนรู้ (ดังตัวอย่างในเอกสารแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบอิงมาตรฐาน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, ๒๕๔๗) ซึ่งอาจดำเนินการตามกลุ่มสาระ หรือบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระก็ได้ และกำหนดเวลาเรียนให้เหมาะสม ทั้งนี้ ต้องระบุมาตรฐานการเรียนรู้ชั้นปี และการประเมินผลให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ชั้นปี อย่างชัดเจน แทนการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี หรือรายภาค ดังนั้น การจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผลลักษณะนี้จะทำให้ครูลดภาระงานด้านนี้ลง แต่มุ่งเน้นการวัดผลคุณภาพนักเรียนให้ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้มากขึ้น

โรงเรียนสามารถประเมินผลการเรียนประจำปีตามมาตรฐานชั้นปีด้วยวิธีที่หลากหลายเพื่อให้ผลประเมินน่าเชื่อถือ หรือบ่งชี้ถึงความรู้ ความสามารถของนักเรียนได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้เพราะการวัดและ

ประเมินผลแต่ละวิธีมีข้อดี และข้อบกพร่องแตกต่างกัน เช่น (Marzano, 1996)

๑) ข้อสอบแบบตัวเลือก ซึ่งแม้จะง่ายในการตรวจข้อสอบ แต่ก็ใช้เวลาในการออกข้อสอบมาก นอกจากนี้ ข้อสอบประเภทนี้ไม่สามารถเปิดโอกาสให้นักเรียนประยุกต์ใช้ความรู้ หรือแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในสิ่งที่เรียนอย่างลึกซึ้งได้

๒) การวัดและประเมินผลนักเรียนด้านการปฏิบัติ (performance tasks) ซึ่งแม้จะแสดงให้เห็นถึงความสามารถของนักเรียนในการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริง และการสร้างความรู้ด้วยตนเอง แต่วิธีการนี้ต้องใช้เวลามากในการประเมินผลกว่าจะเสร็จสิ้นสมบูรณ์

๓) การวัดและประเมินผลโดยแฟ้มสะสมผลงาน (portfolios) ซึ่งเป็นวิธีการที่นักเรียนสามารถแสดงถึงความรู้ของตนเองในสาขาวิชาต่างๆ ได้อย่างรอบด้าน แต่ก็ต้องสิ้นเปลืองและใช้เวลามาก นอกจากนี้ ผลการวิจัย พบว่า วิธีวัดและประเมินผลแบบนี้ไม่สามารถบ่งชี้ได้อย่างแม่นยำตรงว่านักเรียนมีความรู้ในแต่ละสาขานั้นๆ จริงเพียงใด

๔) ใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลายในชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ วิธีการนี้จะทำให้ครูมีอิสระและบูรณาการการวัดและประเมินผลเข้าไปในชั้นเรียน แต่จุดอ่อนก็คือ ไม่สามารถประกันได้ว่าครูวัดและประเมินผลได้อย่างแม่นยำ เชื่อถือได้ และสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลตามมาตรฐานการเรียนรู้ชั้นปี ควรดำเนินการทั้งโดยการประเมินในห้องเรียนด้วยวิธีที่หลากหลายอย่างเหมาะสม และสม่ำเสมอ (Marzano, 1996) และประเมินผลโดยหน่วยงานภายนอก เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานทดสอบทางการศึกษา เป็นต้น เพื่อเป็นหลักประกันว่านักเรียนมีความรู้ ความสามารถ เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และตรวจสอบว่าผลการวัดและประเมินผลในห้องเรียนของครูถูกต้อง นอกจากนี้ยังเป็นการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของเด็กในพื้นที่ต่างๆ เพื่อการส่งเสริมช่วยเหลือการดำเนินงานของโรงเรียนที่ยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานต่อไป

สรุป

การปรับมาตรฐานการเรียนรู้แบบช่วงชั้นเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ชั้นปีนั้น จะนำไปสู่การปรับหลักสูตร และการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการเรียนการสอนจากลักษณะการเรียนรู้แบบท่องจำ เป็นการเรียนที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ และผลการปฏิบัติงานของนักเรียน ซึ่งสามารถวัดและประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรม แม้การปรับตัวชี้วัดเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ชั้นปี จะทำให้ความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอนลดลง แต่ก็ทำให้เกิดความชัดเจน ลดความซ้ำซ้อน และมีเอกภาพยิ่งขึ้น โดยคาดหวังว่าผลการจัดหลักสูตรให้ตอบสนองต่อมาตรฐานการเรียนรู้ จะทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

บรรณานุกรม

- (n.d.). Content standards. Retrieved November 11, 2005 from www.intime.uni.edu/model/content/cont.
- Peterson, K.D. (1998). Content standards and school reform : Aligning content standards, curriculum standards, and assessment. Reform Talk. Issues no.7, July.
- Pattison, C. & Berkas, N. (2000). Critical issues : Integrating standards into the curriculum. Retrieved November 11, 2005 from www.ncrel.org/sdrs/areas/issues/content/curriculum/um300.htm.
- Marzano, R.J. (1996). Eight questions about implementing standards-based education. Practical Assessment, Research & Evaluation, 5 (6). Retrieved November 17, 2005 from <http://PAREonline.net/getvn.asp?v=5&n=6>.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (๒๕๔๗). **แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบอิงมาตรฐาน**. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (๒๕๔๙). **ร่างกรอบแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. เอกสารอัดสำเนา.

โรงเรียน การปฏิรูปการเรียนรู้การสอน

ปรับการเรียน เปลี่ยนการสอน : เด็กไทยก้าวไกล ตั้งใจหวัง

กัญญิกา พรหมณไพย์กัษ*

เส้นทางการปฏิรูปการเรียนการสอน

ได้เสนอแนวคิด แนวปฏิบัติที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้ปี ๒๕๔๙ เป็นปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน ในวารสารวิชาการมาแล้ว ๓ ฉบับ คือ ฉบับแรก การสอนคุณธรรมในชั้นเรียนที่มีผู้เรียนนับถือศาสนาต่างกัน

ฉบับที่ ๒ การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการชีวิตจริง : กรณีตัวอย่างคณิตศาสตร์ ฉบับที่ ๓ แหล่งการเรียนรู้สู่การบูรณาการการเรียนการสอนและฉบับนี้ซึ่งเป็นฉบับที่ ๔ จะนำเสนอปรับการเรียน เปลี่ยนการสอน : เด็กไทยก้าวไกลตั้งใจหวัง เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้เกิดการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิรูปการเรียนการสอนได้อย่างเป็นรูปธรรม

* นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ทำไม ต้องปรับการเรียน เปลี่ยนการสอน

จากข้อมูลรายงานผลตามเป้าหมาย การพัฒนาแห่งสหประชาชาติของประเทศไทย ปี ๒๕๔๗ โดยองค์การสหประชาชาติ ในส่วนของเป้าหมายหลักที่ ๒ ให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา (เป็นเป้าหมายที่ประเทศต่างๆ ร่วมกันกำหนด และต้องดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ในปี ๒๕๕๘) สำหรับประเทศไทย ปัจจุบัน เด็กไทยเกือบทุกคนได้รับการศึกษาถึงระดับประถมศึกษา ในอนาคตจะมีการขยายการศึกษาภาคบังคับ จาก ๙ ปี เพื่อให้สอดคล้องกับเจตจำนงของรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็น ๑๒ ปี การขยายการศึกษาและการยกระดับคุณภาพทางการศึกษา นับเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคนและส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของประเทศ แต่ปัจจุบันเด็กไทยยังมีจุดอ่อนทางวิชาการ โดยเฉพาะคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ อีกทั้งเด็กไทยยังขาดการฝึกฝนให้สามารถคิดได้อย่างสร้างสรรค์ และคิดในเชิงวิพากษ์ ฉะนั้น ประเทศไทยจึงได้หยิบยกเรื่องการยกระดับคุณภาพของการศึกษาเป็นตัวชี้วัดการพัฒนาที่ท้าทาย และกระทรวงศึกษาธิการ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องดังกล่าว ด้วยการกำหนดทิศทางและมาตรการในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเรียนการสอน ซึ่งถือว่าเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งในการยกระดับคุณภาพการศึกษา แต่แนวคิด แนวปฏิบัติ ในการปฏิรูปการเรียนการสอนจะประสบผลสำเร็จได้นั้น ครูเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ในการพัฒนาและชี้้นำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ตามความคาดหวัง และเพื่อให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปการเรียนการสอนบังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ครูจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทและมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง แสวงหาความรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเอง พัฒนาทักษะ การคิด วิเคราะห์ ในขณะเดียวกัน ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาให้ใช้กระบวนการทางปัญญา มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ใช้กระบวนการ

ทางสังคม มีส่วนร่วมในการเรียนและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ สภาพดังกล่าวจะบรรลุตามที่คาดหวังได้ ครูต้องเปลี่ยนวิธีการสอนและผู้เรียนต้องปรับวิธีการเรียน ดังนี้

ครู จะเปลี่ยนการสอนอย่างไร

การเปลี่ยนการสอนของครู เป็นสิ่งที่ไม่ยาก และก็ไม่ง่าย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการที่ครูได้ตระหนักถึงความสำคัญของตนเองที่เป็นพลังสำคัญในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีแนวทางในการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

๑. ด้านศักยภาพของครู

๑.๑ มีความสามารถหรือเก่งเฉพาะในหลายๆ ด้าน เพื่อให้สามารถพัฒนาความถนัดหรือความสามารถของผู้เรียนที่แตกต่างกันได้

๑.๒ สามารถนำ ICT มาใช้ เพื่อการสอนได้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

๑.๓ พัฒนาตนเองอยู่เสมอ ให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามแนวโน้มให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

๒. ด้านเทคนิควิธีการสอน

๒.๑ ปรับบทบาทการจัดการเรียนการสอน จากการถ่ายทอดความรู้ (Teacher teaching) เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) คือ เป็นผู้ชี้แนะ (adviser) ผู้กระตุ้น จัดสิ่งเร้า ให้คำปรึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การเรียนรู้ จัดกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกตามความถนัด และความสนใจ

๒.๒ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ มีความสมดุล ความพอดี ระหว่างการเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขด้วยการพัฒนาให้ครอบคลุมในสิ่งต่อไปนี้

MQ (Morality Quotient) ระดับคุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ มีความรับผิดชอบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ปฏิบัติตามหลักธรรมของแต่ละศาสนา

IQ (Intellectual Quotient) ระดับเชาว์ปัญญา ได้แก่ การมีจินตนาการ สามารถคิดริเริ่ม คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น

AQ (Adersity Quotient) ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาที่ไม่เคยพบมาก่อน สามารถฟันฝ่าอุปสรรค และประสบความสำเร็จได้ด้วยตนเอง

TQ (Technology Quotient) ระดับความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อแสวงหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

EQ (Emotional Quotient) ระดับพัฒนาการด้านอารมณ์ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

๒.๓ ครูและผู้เรียนมีบทบาทร่วมกัน (Co-ordinator) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากค้นหาความรู้

ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้จักตัวเองว่าเขาต้องการอะไร และรู้จักคิดว่าทำอย่างไรจึงจะได้เรียนรู้

๒.๔ ใช้วิธีการสอนที่เน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหา ให้ผู้เรียนมีอิสระในการแสวงหาความรู้ ความคิด ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถทางปัญญา ในการทำความเข้าใจกับเรื่องต่างๆ ทำทนายให้ผู้เรียนเกิดความคิดใหม่ที่ต่างไปจากเดิมและสามารถหาเหตุผลอธิบายความคิดของตนเองได้

๒.๕ ใช้วิธีการสอนที่เน้นการคิด สืบค้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสืบค้นจากข้อมูลและใช้ความคิดเพื่อสรุปความรู้ต่างๆ นั่นคือ ครูจะต้องกระตุ้นผู้เรียนให้คิดตั้งคำถามหรือการอภิปรายเพื่อนำไปสู่การกระตุ้นให้สนใจ ใฝ่รู้ รวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ตรวจสอบข้อมูล วิเคราะห์ ตีความและหาข้อสรุป

๒.๖ ใช้วิธีการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ และการสรุปองค์ความรู้แบบองค์รวม (Holistic Thinking) ไม่แยกส่วนด้วยการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ เชื่อมโยงเรื่องราวและแนวความคิดของสิ่งที่เรียนรู้ในห้องเรียนกับวิถีชีวิต

๒.๗ ใช้การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการทั้งเนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้และคุณธรรม โดยยึดธรรมชาติของผู้เรียน เพื่อสนองวิถีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียนและธรรมชาติของวิชาด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย

๒.๘ ใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เชื่อมโยงธรรมชาติ แหล่งการเรียนรู้ สถานการณ์จริง ระบบสารสนเทศให้ผู้เรียน ได้ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และสัมผัส

๓. ด้านการวัดและประเมินผล

๓.๑ เน้นการประเมินผลที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ เป็นการทดสอบเพื่อดูพัฒนาการของผู้เรียน ว่าอยู่ในระดับใด มีความสามารถหรือจุดเด่นที่ควรได้รับการส่งเสริมในด้านใด จุดอ่อนที่ควรแก้ไข อยู่ตรงไหน

๓.๒ สามารถออกแบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนได้ครอบคลุมทุกด้าน

๓.๓ เน้นการใช้ข้อสอบแบบอัตนัยเชิงวิเคราะห์ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนและมีการถ่ายทอดความคิดอย่างเป็นระบบและประยุกต์อย่างสร้างสรรค์

๔. ด้านการจัดบรรยากาศ หรือสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

๔.๑ สร้างบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนที่จูงใจและเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

๔.๒ สร้างทางเลือกการเรียนรู้ที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกทำกิจกรรมหรือเรียนรู้ตามความสนใจ

๔.๓ สร้างบรรยากาศในขณะที่เรียนให้สนุก มีความสุข ให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนเป็นเรื่องง่าย ให้ผู้เรียนเป็นตัวเอกในการเรียน มีครูเป็นผู้ช่วย

๔.๔ จัดชั้นเรียนให้ผู้เรียนมีโอกาสมากิจกรรมร่วมกัน ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นระหว่างกัน

๕. ด้านบุคลิกภาพ

๕.๑ มีบุคลิกภาพดี และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ใช้คำพูดและการแสดงออกที่เป็นกัลยาณมิตร

ผู้เรียน จะปรับการเรียนอย่างไร

วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน ย่อมมีความแตกต่างกันตามความสนใจ ความถนัด สติปัญญา ฯลฯ ด้วยเหตุนี้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนต้องให้ความสำคัญ ส่งเสริม

พัฒนา จัดบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพของแต่ละคน รู้จักคิดและสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งลักษณะดังกล่าว จะเกิดได้ ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาให้มีวิธีการเรียนรู้ ดังนี้

๑. รู้ลึกในแก่นสาระของวิชา
๒. รักการเรียนรู้และเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ
๓. แสวงหาและเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างหลากหลายและรู้จักวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล ข้อความรู้ เพื่อนำมาปรับใช้ในการดำรงชีวิตในสังคม
๔. นำสิ่งที่เรียนรู้มาประยุกต์ให้เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับบริบทท้องถิ่น
๕. นำสิ่งที่เรียนมาต่อยอด ทำเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่หรือความรู้ใหม่ที่คิดขึ้นเอง
๖. มีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง
๗. เรียนรู้ร่วมกันผ่านกิจกรรมทางสังคม (Group learning)
๘. เรียนรู้จากการได้เผชิญสถานการณ์จริง และการแก้ปัญหา (Problem Solving)
๙. มีความสุขกับการเรียน

อย่างไรก็ตามสิ่งที่นำเสนอข้างต้นเป็นเพียงแนวคิด แนวปฏิบัติ ถ้ามิได้มีการร่วมแรงร่วมใจกันนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุน และการกำกับติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ การปฏิรูปการเรียนการสอนย่อมไม่เกิดผลในทางปฏิบัติ แล้วเมื่อไรเด็กไทยจะก้าวไกลได้ดังใจหวัง

บรรณานุกรม

คณะกรรมการการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของประเทศไทย ฉบับประชาชน. ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, ๒๕๔๗.
เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน รายงานการวิจัยเอกสารการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดีการพิมพ์จำกัด, ๒๕๔๘.
..... วิธีการเรียนรู้ของคนไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๖.

นิยาม... สื่อการเรียนรู้

การวัดและประเมินผล อิงมาตรฐานการเรียนรู้

ฟาฏินา วงศ์เลขา*

ทุกท่านคงทราบกันดีแล้วว่าการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน ที่รัฐพึงจัดการศึกษาให้กับทุกคน และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนในสังคมได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศที่เน้นคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด และสถานศึกษาแต่ละแห่งจะต้องจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน และที่สำคัญต้องสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

* นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระบวนการหนึ่งที่สำคัญในการจัดการศึกษานั้นก็คือ การวัดและประเมินผล เพราะนอกจากจะเป็นภาพสะท้อนให้เราเห็นถึงคุณภาพของผู้เรียนแล้ว ยังช่วยให้ทราบถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้า ความสำเร็จของการจัดการศึกษาด้วย ซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลสำคัญที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

การวัดและประเมินผลจะเป็นเครื่องมือที่จะตรวจสอบว่า ผู้เรียนบรรลุผลตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งในการวัดและประเมินผลนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช่วิธีการที่หลากหลาย มิใช่ใช่วิธีการใดวิธีหนึ่งเพียงอย่างเดียว ต้องดูจากหลายๆ ส่วน ทั้งด้านความประพฤติ พฤติกรรมในการเรียน การร่วมกิจกรรม ผลงานที่ปฏิบัติ รวมทั้งการทดสอบด้วย เราจะ

เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลต้องดำเนินการควบคู่ไปด้วยกัน โดยยึดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระเป็นหลัก

เมื่อเร็วๆ นี้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผล ได้ดำเนินการจัดพิมพ์เอกสารการวัดและประเมินผล อิงมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช ๒๕๕๔ เพื่อสร้างความเข้าใจในแนวคิดและหลักการ ให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติและพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ขณะนี้ได้

จัดพิมพ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว จำนวน ๕ เล่ม

คือ ๑. ภาษาไทย ๒. คณิตศาสตร์ ๓. ภาษาต่างประเทศ ๔. อ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียน ๕. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และส่งผ่านเขตพื้นที่การศึกษาให้ทุกโรงเรียนในสังกัด สพฐ. โรงเรียนละ ๑ ชุด ดังนั้น หากโรงเรียนใดยังไม่ได้รับ ให้ติดต่อขอรับได้ที่เขตพื้นที่การศึกษา สำหรับผู้ที่สนใจสามารถดาวน์โหลดจากเว็บไซต์ <http://academic.obec.go.th/> ได้ ส่วนที่เหลืออีก ๖ เล่ม คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กำลังอยู่ในระหว่างการบรรณาธิการต้นฉบับ หากจัดพิมพ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว จะดำเนินการจัดส่งให้โรงเรียนทุกแห่งต่อไป

รอบรู้ การวัดและประเมินผล

แนวทางการจัดและประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สมทรง ลิมาลัย*

ตอนที่ ๑

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔ กำหนดให้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนเช่นเดียวกับการเรียนสาระการเรียนรู้ และกำหนดให้เป็นเกณฑ์สำคัญในการผ่านช่วงชั้นและจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาจะต้องจัดให้มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ทุกช่วงชั้น และจัดให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างจริงจัง

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการและได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติกิจกรรมเหล่านั้นอย่างเต็มที่

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพเพิ่มเติมจากสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง ๘ กลุ่ม เน้นการเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมอย่างมีความสุข ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนอย่างแท้จริงเพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และควรเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดี

* นักวิชาการสอบ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

งามอย่างสมบูรณ์ **กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น ๒ ลักษณะ คือ**

๑. กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยผู้เรียนให้ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน พร้อมทั้งเสริมสร้างทักษะชีวิต ภูมิภาวะทางอารมณ์ และการมีสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลและสังคมทั่วไป กิจกรรมแนะแนวจำแนกเป็น ๔ กลุ่ม ดังนี้

- ๑) กิจกรรมรู้จัก เข้าใจและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
- ๒) กิจกรรมการแสวงหาและการใช้ข้อมูลสารสนเทศ
- ๓) กิจกรรมการตัดสินใจและแก้ปัญหา
- ๔) กิจกรรมการปรับตัวและดำรงชีวิต

๒. กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองครบวงจร ตั้งแต่การศึกษา วิเคราะห์ วางแผนและปฏิบัติตามแผน ตลอดจนการประเมินและปรับปรุงการปฏิบัติงานโดยเน้นการร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม หรือ ชุมชนต่างๆ แบ่งเป็น ๒ ชนิด คือ

- ๑) กิจกรรมตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียน เช่น ชุมชนวิทยาศาสตร์ ชุมชนดนตรี ชุมชนกีฬาฟุตบอล เป็นต้น
- ๒) กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์และรักษาดินแดนเพื่อปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีของชาติ มีระเบียบวินัย มีความรักสามัคคี รู้จักเสียสละและช่วยเหลือผู้อื่น

การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

ในกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ในโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้นโดยดำเนินการ ดังนี้

๑. กำหนดเวลาเรียนรายปี ตามประมาณการเวลาเรียนรายปีของแต่ละช่วงชั้น ในโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒. แบ่งเวลาเรียนรายปี เป็น ๒ ส่วน สำหรับเรียนสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่ม ๑ ส่วน และสำหรับการปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ๑ ส่วน โดยช่วงชั้นที่ ๑-๒ มีสัดส่วนเวลาปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนค่อนข้างสูง และลดลงในช่วงชั้นที่ ๓-๔ สุดท้ายเมื่อกระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศให้ช่วงชั้นที่ ๔ ต้องจัดให้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตลอดช่วงชั้นประมาณ ๔๘๐ ชั่วโมง หรือ ๑๖๐ ชั่วโมงต่อปี ดังนั้นทุกช่วงชั้น จึงควรจัดให้มีเวลาปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไม่น้อยกว่าช่วงชั้นที่ ๔

← เวลาเรียนรายปี →	
เวลาเรียนสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่ม	เวลาปฏิบัติกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน (ประมาณ ๑๖๐ ชั่วโมง)

๓. นำเวลาปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายปี ไปคำนวณหาคำน้หนัก ซึ่งใช้เป็นหน่วยบอกขนาดหรือปริมาณของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อการเปรียบเทียบ การคำนวณ และการกำหนดเกณฑ์ต่างๆ เกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การคำนวณหาคำน้หนักกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายปี สามารถคำนวณโดยนำ

เวลาปฏิบัติกิจกรรมรายปี มาหารด้วยจำนวนชั่วโมง
ของค่า ๑ หน่วยน้ำหนักมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ
๔๐ ชั่วโมง ดังนี้

$$\text{ค่าน้ำหนักกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายปี} = \frac{\text{เวลาปฏิบัติกิจกรรมรายปี (ชม.)}}{๔๐ \text{ ชม.}}$$

ตัวอย่าง โรงเรียนกำหนดให้ปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนปีละ
๑๖๐ ชั่วโมง คิดหาค่าน้ำหนักได้ ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ค่าน้ำหนักกิจกรรมฯ รายปี} &= \frac{๑๖๐ \text{ (ชม.)}}{๔๐ \text{ (ชม.)}} \\ &= ๔ \text{ หน่วยน้ำหนัก}\end{aligned}$$

๔. การกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติกิจกรรม
พัฒนาผู้เรียนผ่านช่วงชั้น เนื่องจากหลักสูตรแกนกลาง
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔
กำหนดให้ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
และผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
จึงจะผ่านช่วงชั้นหรือจบหลักสูตรได้ ดังนั้นสถาน
ศึกษาจึงต้องกำหนดการปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
ผ่านช่วงชั้น เพื่อใช้เป็นหลักในการพิจารณาตัดสินให้
นักเรียนผ่านช่วงชั้นหรือจบหลักสูตร

เกณฑ์การปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่าน
ช่วงชั้น คือเกณฑ์ที่กำหนดว่า ตลอดช่วงชั้นผู้เรียน

จะต้องปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรวมทั้งสิ้นจำนวน
กี่หน่วยน้ำหนัก และจะต้องมีผลการประเมินผ่าน
เกณฑ์รวมจำนวนกี่หน่วยน้ำหนัก เช่น

ก. ผู้เรียนต้องปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
รวมทั้งสิ้น ๑๒ หน่วยน้ำหนักและต้องผ่านเกณฑ์
การประเมิน ๑๒ หน่วยน้ำหนัก

ข. ผู้เรียนต้องปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
รวมทั้งสิ้น ๑๒ หน่วยน้ำหนักและต้องผ่านเกณฑ์
การประเมินอย่างน้อย ๑๐ หน่วยน้ำหนัก

ค. ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติกิจกรรมพัฒนา
ผู้เรียนรวมทั้งสิ้น ๑๒ หน่วยน้ำหนักและต้องผ่าน
เกณฑ์การประเมินอย่างน้อย ๑๐ หน่วยน้ำหนัก โดย
ต้องปฏิบัติกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี หรือยุวกาชาด
หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ หรือรักษาดินแดน ให้ผ่าน
เกณฑ์การประเมินจำนวน ๓ หน่วยน้ำหนัก

การกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติกิจกรรมพัฒนา
ผู้เรียนผ่านช่วงชั้นมีวิธีการดังนี้

๑) รวมจำนวนผ่านหน่วยน้ำหนักกิจกรรม
รายปีที่กำหนดใน ข้อ ๒ ทั้ง ๓ ปี จะได้จำนวนหน่วย
น้ำหนักรวมของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ผู้เรียนต้อง
ปฏิบัติตลอดช่วงชั้น

ตัวอย่าง

ถ้าสถานศึกษากำหนดให้นักเรียนต้อง

ปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนปีละ ๔ หน่วยน้ำหนัก
จะได้จำนวนหน่วยน้ำหนักรวมของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
ที่ต้องปฏิบัติตลอดช่วงชั้นดังนี้

จำนวนหน่วยน้ำหนักรวมของกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนที่ต้องปฏิบัติตลอดช่วงชั้น	$4 + 4 + 4 = 12$ หน่วยน้ำหนัก
---	----------------------------------

๒) กำหนดจำนวนหน่วยน้ำหนักรวมของ
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนชั้นต่ำ ที่จะต้องผ่านเกณฑ์การ
ประเมิน เนื่องจากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่ได้กำหนด
มาตรฐานการเรียนรู้ไว้เป็นหลักในการปฏิบัติ และไม่มี
ข้อกำหนดใดระบุให้ผู้เรียนต้องมีผลการประเมินการ
ปฏิบัติกิจกรรมได้ผ่านทุกกิจกรรม การกำหนดจำนวน
หน่วยน้ำหนักรวมของกิจกรรมที่ต้องผ่านเกณฑ์
การประเมินจึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา ที่จะต้อง
กำหนดโดยยึดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและคุณภาพ
ของผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษาสามารถที่จะ
กำหนดจำนวนหน่วยน้ำหนักรวมของกิจกรรมพัฒนา
ผู้เรียนที่ต้องผ่านเกณฑ์ประเมิน ให้เท่ากับจำนวน
หน่วยน้ำหนักรวมที่ต้องปฏิบัติตลอดช่วงชั้นก็ได้ หรือ
กำหนดให้ผ่านเกณฑ์การประเมินเป็นบางส่วนก็ได้
นอกจากนั้น ยังสามารถกำหนดให้กิจกรรมใดกิจกรรม
หนึ่งเป็นกิจกรรมบังคับสำหรับสถานศึกษาของตนเอง
ได้อีกด้วย

ตัวอย่าง

ถ้าสถานศึกษากำหนดให้มีการปฏิบัติกิจกรรม
พัฒนาผู้เรียนตลอดช่วงชั้น จำนวน ๑๒ หน่วยน้ำหนัก
จะสามารถกำหนดจำนวนหน่วยน้ำหนักรวมของ
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินได้
ดังนี้

- ก. ต้องปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านเกณฑ์
การประเมินรวมทั้งสิ้น จำนวน ๑๒ หน่วยน้ำหนัก
- ข. ต้องปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านเกณฑ์
การประเมินรวมทั้งสิ้น จำนวน ๑๐ หน่วยน้ำหนัก
- ค. ต้องปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านเกณฑ์
การประเมินรวมทั้งสิ้น จำนวน ๑๐ หน่วยน้ำหนัก
และต้องปฏิบัติกิจกรรมชมรมรักการอ่าน ให้
ผ่านเกณฑ์การประเมิน จำนวน ๓ หน่วยน้ำหนัก

๓) นำจำนวนหน่วยน้ำหนักรวมของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ต้องปฏิบัติตลอดช่วงชั้นจากข้อ ๑) ไปเชื่อมโยงกับจำนวนหน่วยน้ำหนักรวมของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนขั้นต่ำที่ต้องผ่านเกณฑ์การประเมินในข้อ ๒) จะได้เกณฑ์การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านช่วงชั้น

ตัวอย่าง

- ก. ผู้เรียนต้องปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจำนวน ๑๒ หน่วยน้ำหนักและต้องผ่านเกณฑ์การประเมินจำนวน ๑๒ หน่วยน้ำหนัก
- ข. ผู้เรียนต้องปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจำนวน ๑๒ หน่วยน้ำหนัก และต้องผ่านเกณฑ์การประเมินอย่างน้อย จำนวน ๑๐ หน่วยน้ำหนัก และต้องปฏิบัติกิจกรรมชมรมรักการอ่านให้ผ่านเกณฑ์การประเมิน จำนวน ๓ หน่วยน้ำหนัก

สถานศึกษาจะต้องกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านช่วงชั้น สำหรับสถานศึกษาของตนเป็นรายช่วงชั้น โดยจะกำหนดให้แต่ละช่วงชั้นมีเกณฑ์เหมือนกันหรือแตกต่างกันก็ได้

การกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านช่วงชั้น อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษา เกณฑ์ที่กำหนดขึ้นนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องนำไปใช้เป็นหลักในการพิจารณาตัดสินให้ผู้เรียนผ่านช่วงชั้นหรือจบหลักสูตร สถานศึกษาจะต้องมีความมั่นใจแน่วแน่ว่าเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นมีความถูกต้อง มีคุณภาพเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย เพราะจะต้องใช้เกณฑ์นั้นตัดสินนักเรียนไปตลอดหลักสูตรหรือจนกว่าสถานศึกษาพิจารณาเห็นสมควรให้มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะต้องมีการใช้เกณฑ์นั้นเป็นระยะเวลายาวนานพอสมควร สถานศึกษาไม่ควรเปลี่ยนแปลงเกณฑ์การผ่านเกณฑ์ช่วงชั้นบ่อยๆ เพราะจะทำให้ผู้เรียนผ่านช่วงชั้นในแต่ละรุ่นโดยมีเกณฑ์ไม่เหมือนกันสร้างความสับสนให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง และสังคม รวมทั้งสร้างความยุ่งยากให้กับระบบตรวจสอบรับรองผลการเรียนและวุฒิการศึกษาของผู้เรียนด้วย

เกณฑ์การปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านช่วงชั้นที่ได้จัดทำขึ้นเรียบร้อยแล้ว สถานศึกษาควรจัด

ทำคำสั่ง หรือระเบียบสถานศึกษาขึ้นประกอบการใช้เกณฑ์นั้นให้เป็นไปตามกฎหมาย และประกาศให้นักเรียน ผู้ปกครอง ครู บุคลากรของสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับทราบ และถือปฏิบัติร่วมกัน

ติดตามตอนที่ ๒ ในฉบับหน้า

เพื่อคนวัย

โรงเรียนดีมีคุณภาพ

สุดาวรรณ เครือพานิช*

*นส*ศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อ
ความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการ
ถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทาง
วัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทาง
วิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากสภาพแวดล้อม
สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้
อย่างต่อเนื่อง และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช ๒๕๕๔ มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่
สมบูรณ์ เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุข และมีความ
เป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ

โรงเรียนจึงจัดได้ว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญยิ่งใน
การพัฒนาศักยภาพให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ
และมีศักยภาพที่จะแข่งขันในเวทีโลกได้ ดังนั้นจึงต้อง
เร่งดำเนินการพัฒนาโรงเรียนไปสู่การเป็น “โรงเรียน
ดีมีคุณภาพ” เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคมในทุก
ส่วนที่โรงเรียนพึงมีพึงเป็น

การจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการ
คัดเลือกกว่าเป็นโรงเรียนที่หนึ่งในโลกนั้น (ไกววิ
ประมวลพฤษภาคม, ๒๕๕๘) ต้องยึดหลักตอบสนองความ
ต้องการและความสนใจของเด็กเป็นสำคัญที่สุด
โรงเรียนจากหลายประเทศมีการจัดการเรียนการสอน

* นักวิชาการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ที่ตอบสนองความต้องการและความสนใจของเด็กได้อย่างแท้จริง เมื่อถึงเวลาเรียนครูและนักเรียนจะตกลงกันว่าใครจะทำอะไร เด็กแต่ละคนจะเสนอสิ่งที่ตนอยากทำ เด็กที่สนใจเรื่องเดียวกันก็ให้อยู่กลุ่มเดียวกัน โดยโรงเรียนมีอุปกรณ์ให้พร้อม เด็กทุกคนจะได้ทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่ตนสนใจ หากเด็กเบื่อหน่ายในการทำกิจกรรมนั้นก็ไม่มีบังคับ เมื่อสนใจใหม่อยากร่วมกิจกรรมใหม่ก็ทำได้ หรืออยากเปลี่ยนไปทำกิจกรรมใหม่ก็ทำได้ แต่ครูจะต้องมีวิธีที่จะหันเหความสนใจของเด็กให้กลับมาที่เดิมได้อย่างละมุนละม่อม ไม่หักหาญน้ำใจหรือไม่ใช้การสั่ง นอกจากนี้ เพอร์กิสบอร์เดวิช (๒๕๔๘) ได้กล่าวถึงโรงเรียนดีเลิศไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนจะไม่ทำกิจกรรมเดียวกันในเวลาเดิม และจะใช้เวลามากน้อยต่างกันในแต่ละวัน นักเรียนทุกคนจะทำแผนการเรียนของตนเองสำหรับทั้งปี นักเรียนแต่ละคนจะตั้งเป้าหมายการเรียนที่เหมาะสมกับตนเอง โดยมีพ่อแม่ และครูช่วยคิด เด็กจึงมีแรงจูงใจในการเรียนที่สูงอยู่ตลอดเวลา สำหรับแนวทางสำหรับผู้ปกครองในการหาโรงเรียนดีๆ ให้กับบุตรหลานของตนเอง Joan Herman และคณะ (๒๕๔๘) กล่าวว่า ประชาชนมีความต้องการโรงเรียนที่จัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพสำหรับเด็ก และมีระบบการบริหารที่ตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก มีหลักสูตรที่ทันสมัย มีการพัฒนาเทคนิค และวิธีการสอนของครู

อย่างไรก็ตาม พนม พงษ์ไพบูลย์ (๒๕๔๘) กล่าวว่า โรงเรียนมีชื่อเสียงตามทัศนคติของคนโดยทั่วไป คือ ความเด่น ความมีชื่อเสียงของโรงเรียน ซึ่งอาจเป็นตัวบ่งบอกความมีคุณภาพของโรงเรียน แต่โรงเรียนที่ไม่เด่นไม่ดังก็ไม่ใช่ว่าไม่มีคุณภาพ และอาจมีคุณภาพไม่แพ้โรงเรียนเด่นโรงเรียนดังก็เป็นไป ได้ การพัฒนาให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนดีมีคุณภาพ ต้องมีการพัฒนาความเข้มแข็งของผู้นำและบุคลากร การบริหารจัดการ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน เป็นปัจจัยที่นำไปสู่โรงเรียนดีที่ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ โดยผ่านกระบวนการจัดการทางด้านวิชาการ การเรียนรู้ และกิจกรรมต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามมาตรฐาน และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

การศึกษากรณีตัวอย่างโรงเรียนดีมีคุณภาพในระดับมัธยมศึกษาขนาดกลางมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนดีมีคุณภาพในระดับมัธยมศึกษาขนาดกลางในด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต จากโรงเรียนที่เข้าเกณฑ์โรงเรียนดีมีคุณภาพ คือโรงเรียนที่ผ่านการประเมินของ สมศ. ในระดับดี หรือเป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน จำนวน ๔ โรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๔ คน ครู จำนวน ๓๘ คน นักเรียนจำนวน ๖๕ คน และชุมชนจำนวน ๒๔ คน ระหว่างวันที่ ๒๙ มิถุนายน ถึง ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๘ จากการศึกษาพบว่า

๑. ปัจจัยที่นำไปสู่โรงเรียนดีที่ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ประกอบด้วยผู้นำและบุคลากรมีความเข้มแข็ง การบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ดังนี้

๑.๑ ผู้นำและบุคลากรมีความเข้มแข็ง ประกอบด้วย การนำองค์กร การพัฒนาบุคลากร และการดูแลคุณธรรมจริยธรรมครู

๑) การนำองค์กร ผู้บริหารโรงเรียนดีมีคุณภาพเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี มีความเป็นประชาธิปไตย และบริหารงานแบบมีส่วนร่วม

๒) การพัฒนาบุคลากร สถานศึกษาได้ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนได้เข้าร่วมการประชุมอบรม สัมมนาทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาเสริมสร้างความรู้ด้านการเรียนการสอน การบริหารจัดการ หลักสูตร ตลอดจนการทำงานเป็นทีม

๓) การดูแลคุณธรรมจริยธรรมครู โรงเรียนได้เสริมสร้างระเบียบวินัย โดยใช้กลยุทธ์ การเสริมสร้างวินัยการทำงาน ให้ทุกคนยอมรับใน กติการ่วมกัน ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติตนตามหลักศาสนา มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู มีความเอื้ออาทรปฏิบัติต่อนักเรียนด้วยความเมตตา ความเข้าใจ และเอาใจใส่ ผู้เรียนทุกคนอย่างสม่ำเสมอ

๑.๒ การบริหารจัดการ พบว่า ผู้บริหาร มีการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ เน้นให้ทุกคน เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมคิด ร่วมทำ สร้างให้ครูเกิดศรัทธา โดยทำตัวเป็นแบบอย่างแก่ครู ให้ขวัญและกำลังใจ สำหรับยุทธศาสตร์การวางแผน ดำเนินงานมีการกำหนดทิศทางการทำงานโดยทุกงาน ต้องชัดเจน ทิศทางการดำเนินงานมุ่งไปที่ “เด็ก” มีการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานของกลุ่มโดยวางแผน เป็นเดือน สัปดาห์ และวัน มีการนิเทศ ติดตามและ ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง มีระบบข้อมูลสารสนเทศ ของโรงเรียนถูกต้อง ครบคลุมกิจกรรมของโรงเรียน และตรงกับความต้องการใช้งาน และมีการใช้อาคาร สถานที่อยู่อย่างเป็นระบบ

๑.๓ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและ ชุมชน พบว่า ผู้ปกครองและชุมชนมีความสัมพันธ์และ ให้ความร่วมมือกับโรงเรียน คือ ร่วมเป็นคณะกรรมการ ของโรงเรียนและภาคีเครือข่ายโรงเรียน เชิญผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามาร่วมจัดการศึกษา พัฒนาการศึกษา ให้ข้อมูลพัฒนาโรงเรียน และให้คำแนะนำปรึกษา และผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน โดยการส่งคณะครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ ชุมชนเป็นผู้จัด นอกจากนี้ผู้ปกครองและชุมชนได้เข้า

มาช่วยสอดส่องดูแลพฤติกรรมของนักเรียน เป็น วิทยากร/ภูมิปัญญา เป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดการ เรียนรู้ของโรงเรียน สนับสนุนงบประมาณ และวัสดุ อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน

๒. การจัดการทางด้านวิชาการที่เป็นกระบวนการ นำไปสู่โรงเรียนดีที่ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ได้แก่ หลักสูตร สถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศ และระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

๒.๑ หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนต้อง สร้างหลักสูตรของตนเอง โดยมีหลักสูตรแกนกลาง เป็นกรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มี มาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพของ ผู้เรียน และการบริหารจัดการเน้นการมีส่วนร่วม ของฝ่ายบริหาร ครู บุคลากร และชุมชน เพื่อให้สนอง ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องจัดทำหลักสูตรแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครองและผู้แทนของชุมชนเข้ามาร่วมวางแผน และให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

๒.๒ การเรียนรู้ โรงเรียนมีระบบการเรียนรู้ คือมีการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ ผู้เรียน ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และการ ประเมินผลการเรียนรู้แต่ละหน่วย มีการผลิตและ พัฒนานวัตกรรม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ การจัดการ เรียนรู้ นิเทศติดตาม/แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประเมินผล การเรียนรู้ การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การวิจัย พัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และบันทึก สรุปลงรายงาน ในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระ ต่างๆ มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย โดย ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกายและ สติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ในแต่ละช่วงชั้น มีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การ เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้ร่วมกัน เรียนรู้จากธรรมชาติ เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เรียนรู้แบบบูรณาการ เรียนรู้ผ่านสื่อต่างๆ รวมทั้งภูมิปัญญาชาวบ้านที่ช่วย ในการถ่ายทอดประสบการณ์ให้นักเรียนได้เรียนรู้ ตามสื่อที่นักเรียนสนใจ มีการวัดและประเมินผล ตามสภาพจริง และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนรู้

๒.๓ ระบบสารสนเทศ โรงเรียนมีและใช้ระบบสารสนเทศในด้านการบริหารจัดการและด้านการเรียนรู้ เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องและชุมชนได้รับรู้เกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานและข่าวสารต่างๆ ของโรงเรียน ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนมีความสำคัญที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน ดังนั้นหากโรงเรียนมีระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับนักเรียน ครู และผู้บริหาร ตลอดจนผลการดำเนินงานของโรงเรียนครบถ้วนถูกต้อง เป็นปัจจุบัน ตรงกับความต้องการ และสามารถนำไปใช้ทันต่อการใช้งานอย่างต่อเนื่องแล้ว จะเป็นประโยชน์และมีความสำคัญต่อการตัดสินใจ และการวางแผนบริหารงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒.๔ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมีกระบวนการดำเนินงาน คือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน และการส่งต่อ การจัดกิจกรรมดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็น การประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครองและนักเรียนอย่าง สม่ำเสมอ โดยมีกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและ เครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูประจำชั้นเป็น บุคลากรหลัก ในการดำเนินการมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากร ภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน

๓. คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐานเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาคุณภาพ ของผู้เรียนด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีคะแนนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มสาระเพิ่มขึ้น นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิต ประจำวันได้ สำหรับความรู้ความสามารถในการแข่งขัน พบว่า นักเรียนบางคนมีความสามารถและผลการ เรียนดีเด่น สามารถสร้างชื่อเสียงให้โรงเรียนในการ แข่งขันต่างๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานที่เน้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเรียน และรักการ การค้นคว้า มีความรู้อันเป็นสากลรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและ ศักยภาพในการจัดการ การสื่อสาร และการใช้ เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสม กับสถานการณ์ สำหรับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ นักเรียน พบว่า โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียน มีความประพฤติที่แสดงออกอย่างเหมาะสมกับวัย มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความอดทน เสียสละเพื่อ ส่วนรวม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีทักษะ ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีทักษะในการ ทำงาน มีสุนทรียภาพด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา ปฏิบัติตนตามหลักเบื้องต้นของศาสนา ตระหนักใน คุณค่าของภูมิปัญญาไทยและนำภูมิปัญญาไทย มา ประยุกต์ใช้ รู้คุณค่า มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีสุขภาพแข็งแรง และ จิตใจแจ่มใส

สรุปได้ว่า โรงเรียนดีมีคุณภาพควรเป็น โรงเรียนที่ได้พัฒนาตนเองให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน ด้วยกระบวนการที่หลากหลายตามบริบท ทรัพยากร และศักยภาพที่โรงเรียนมีอยู่ โดยการจะพัฒนาโรงเรียน ให้เป็นโรงเรียนดีมีคุณภาพต้องอาศัยความร่วมมือ จากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง ประชาชน และหน่วยงานองค์กรในท้องถิ่น โรงเรียนควรมีการ กำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียนให้ชัดเจน และดำเนินงานตามทิศทางที่โรงเรียนกำหนดไว้ ซึ่ง มุ่งไปที่นักเรียน คือสอนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีศีล สมานี และมองภาพให้เกิดในอนาคตร่วมกัน กำหนด กิจกรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาาร่วมกัน นอกจากนี้

การพัฒนาบุคลากรยังเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน เพราะบุคลากรโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูเป็นคนที่สำคัญที่จะสร้างกลไกต่างๆ ให้เกิดขึ้นที่จะส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน โดยต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่จะจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ และในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ อดทน เข้าใจนักเรียน เป็นผู้ให้ข้อมูลและผู้สนับสนุนหลังจากการทำการกิจกรรมตามที่นักเรียนสนใจ

บรรณานุกรม

- โกวิท ประวาลพุกษ์. **โรงเรียนที่หนึ่งในโลก**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด, ๒๕๔๘.
- ประนอม ทวิกาญจน์. **โรงเรียนคุณภาพ**. <http://www.prayamon.com/bodkam-po.htm>. (สืบค้นข้อมูลวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๘).
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. **กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.), ๒๕๔๖.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. **โรงเรียนดี โรงเรียนดัง**. <http://www.moe.go.th/web-panom/article-panom/article19.htm>. (สืบค้นข้อมูลวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๘).
- วิจารณ์ พานิช. **โรงเรียนแห่งคุณภาพและการสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๔๗.
- วิชาการ, กรม. **โรงเรียนดีมีคุณภาพ การบริหารจัดการนักเรียนแบบไม่บังคับ**. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, ๒๕๔๕.
- สุรัสวดี ศิลปอนันต์. **กระบวนการปฏิรูปโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักพิมพ์ ที เจ เจ จำกัด, ๒๕๔๕.
- สุเทพ พงศ์ศิริวัฒน์. **องค์ประกอบของโรงเรียนที่ดี (Eleven factors for effective schools)**. <http://suthep.ricrac.th/management/mgmt2.doc>. (สืบค้นข้อมูลวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๘).
- อำรุง จันทวานิช. **แนวทางการบริหารและพัฒนาสถานศึกษาสู่...โรงเรียนคุณภาพ Guidelines on the Best Practice for Quality School**. บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๔๗.
- Joan Herman และคณะ. **WHAT MAKES A GOOD SCHOOL? A GUIDE FOR PARENTS SEEKING EXCELLENCE IN EDUCATION**. <http://www.cse.ucla.edu/resources/justforparents/GoodSchool.pdf>. (สืบค้นข้อมูลวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๘).

ความรู้ **๕๐** ครูแนะแนว

แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว

อภิชาติ เศรษฐกิจการ *

หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ได้กำหนดให้จัดการเรียนการสอนทั้งด้านที่เป็นความรู้และด้านพัฒนาคุณธรรม ด้านที่เป็นความรู้แยกออกเป็น ๘ กลุ่มสาระ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ ส่วนด้านการพัฒนาคุณธรรมก็คือ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนซึ่งแยกออกได้เป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมนักเรียน

หลังการประกาศใช้หลักสูตรฯ คือตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นต้นมา ได้มีการจัดกิจกรรมประชุมสัมมนาทั้งระดับประเทศและระดับพื้นที่ และมีการแลกเปลี่ยนและเสนอความคิดเห็นผ่านสื่อทั้งวิทยุ โทรทัศน์และสิ่งพิมพ์ต่างๆ มากมาย เพื่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนทั้งด้านสาระความรู้ทั้ง ๘ กลุ่ม และด้านพัฒนาคุณธรรมคือ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลา ๑-๒ ปีที่ผ่านมา กิจกรรมดังกล่าวข้างต้น ค่อนข้างจะลดน้อยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนา

* นักวิชาการศึกษา (ข้าราชการบำนาญ) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้เรียนตามหลักสูตรฯ ไม่ปรากฏเป็นข่าวในสื่อมวลชนเลย (เข้าใจว่า การพัฒนาในส่วนนี้ได้หยุดชะงักลง) และในขณะเดียวกัน ข่าวจำนวนมากที่ปรากฏในสื่อทั้งหลายจำนวนมากเป็นข่าวเกี่ยวกับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นการยกพวกทะเลาะวิวาทกันระหว่างนักเรียนต่างสถาบัน การเสพและจำหน่ายยาเสพติด การพนัน การเผยแพร่ภาพในรูปแบบ video clip ผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ ฯลฯ จึงขอตั้งสมมติฐานประการหนึ่งว่า เป็นไปได้หรือไม่ว่าการหยุดชะงักในการจัดและพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างจริงจัง เป็นสาเหตุหนึ่งที่มีผลต่อการเกิดอาชญากรรมในเด็กและเยาวชน

ณ ที่นี้ ใคร่ขอยกเอาเรื่องการจัดกิจกรรมแนะแนวมากล่าว เพื่อให้ผู้ที่ทำหน้าที่ในการจัดกิจกรรมแนะแนวได้พิจารณาต่อไป

อะไรเป็นวัตถุประสงค์สำคัญของการจัดกิจกรรมแนะแนว

การจัดกิจกรรมแนะแนวมักมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความถนัด ความสามารถ ความสนใจของตนเอง รักและเห็นคุณค่าของตนเอง และผู้อื่น รู้จักศึกษาค้นคว้าเสาะหาข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และแหล่งเรียนรู้ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ชีวิตและสังคม เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนเลือกแนวทางการศึกษา การประกอบอาชีพ ได้อย่างเหมาะสมกับศักยภาพของตนเอง พัฒนาบุคลิกภาพและปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความรู้ ทักษะ และความคิดสร้างสรรค์ในงานอาชีพ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริต มีค่านิยมที่ดีงามในการดำเนินชีวิต เสริมสร้างวินัย คุณธรรมและจริยธรรม และมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

มีหลักการอะไรในการจัดกิจกรรมแนะแนว

หลักการสำคัญๆ ในการจัดกิจกรรมแนะแนว

ได้แก่ สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการ ความสนใจ และธรรมชาติของผู้เรียน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งกำหนดตามจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔ ครอบคลุมด้านการศึกษา การงานและอาชีพ และบุคลิกภาพ ให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิดและตัดสินใจ ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติเองมากที่สุด และที่สำคัญมากคือ ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โดยมีครูแนะแนวทำหน้าที่ประสานงาน

ขอบข่ายในการจัดกิจกรรมแนะแนวมีความกว้างขวางแค่ไหน

กิจกรรมแนะแนวมักมีขอบข่ายเกี่ยวข้องคาบเกี่ยวกันทั้งในด้านการศึกษา อาชีพ ชีวิตและสังคม กล่าวคือ

กิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษา เน้นให้ผู้เรียนพัฒนาในด้านการเรียน แสวงหาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียน การศึกษาต่อ เทคนิคการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการและทักษะการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การวางแผนการเรียน การศึกษาต่ออย่างเหมาะสมกับตนเอง

กิจกรรมแนะแนวด้านการงานและอาชีพ เน้นให้ผู้เรียนรู้จักตนเองทุกด้าน รู้จักและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพต่างๆ ที่มีอย่างหลากหลาย มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ มีการเตรียมตัวประกอบอาชีพ ตลอดจนพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพ

ตามที่ตนเองถนัดและสนใจ

และกิจกรรมแนะแนวด้านชีวิตและสังคม เน้นให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่า ของตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ (EQ) มีเจตคติที่ดีต่อชีวิตที่มีคุณภาพ มีทักษะในการดำเนินชีวิต และสามารถปรับตัวให้ดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นอย่างไร

เพื่อให้กิจกรรมแนะแนวบังเกิดผล ครูควร ดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอนดังนี้

๑. สำรวจปัญหา ความต้องการ และความ สนใจของผู้เรียน

๒. ศึกษาวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายของ สถานศึกษา เพื่อนำมาประกอบกับข้อมูลที่ได้ มาตามขั้นตอนที่ ๑ ข้างต้น

๓. กำหนดสัดส่วนของกิจกรรมแนะแนว และหรือกิจกรรมนักเรียน ภายใต้ความเห็นชอบของ คณะกรรมการสถานศึกษา

๔. กำหนดแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตาม สัดส่วนเวลาที่ได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการ สถานศึกษา โดยให้ครอบคลุมด้านการศึกษา การงาน และอาชีพ ชีวิตและสังคม

๕. จัดทำหรือเขียนรายละเอียดของกิจกรรม ย่อยในแต่ละด้าน เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ (โดย ปกติจะมีหัวข้อต่างๆ ดังนี้ ชื่อกิจกรรม จุดประสงค์ เวลา สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ เนื้อหาสาระ วิธีดำเนิน กิจกรรม และการประเมินผล)

๖. ปฏิบัติกิจกรรมแนะแนวตามแผนที่ กำหนด

๗. วัดและประเมินผลการจัดกิจกรรม เน้นแนว และรายงานผลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

ใครเป็นผู้ประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนว

บุคคลสำคัญที่จะประเมินผลการจัดกิจกรรม เน้นแนว ได้แก่ ครูผู้จัดกิจกรรม ผู้เรียนและ

ผู้ปกครอง แต่ละฝ่ายมีบทบาทในการประเมินผลดังนี้

ครูผู้จัดกิจกรรม มีบทบาทในการดำเนินการ จัดกิจกรรมแนะแนวตามแผนที่กำหนด รายงานเรื่อง เกี่ยวกับเวลาและพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมของ ผู้เรียน ศึกษาและติดตามผู้เรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม ประเมินคุณลักษณะของผู้เรียน และบันทึกผลการ ประเมินเพื่อใช้เป็นหลักฐาน

ผู้เรียน มีบทบาทในการเข้าร่วมกิจกรรม เน้นแนวตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด โดยมีหลักฐาน ในการเข้าร่วมกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรมซ้ำหรือเพิ่มเติม ตามที่ครูมอบหมาย ในกรณีที่ผลการประเมินคุณลักษณะ ยังไม่ผ่านเกณฑ์ และประเมินตนเองและประเมิน เพื่อนที่เข้าร่วมกิจกรรม

ผู้ปกครอง มีบทบาทในการติดตามผลการ พัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน และประเมินคุณลักษณะ ของผู้เรียน

วิธีการและเครื่องมืออะไรสำหรับประเมิน ผลการจัดกิจกรรมแนะแนว

การประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนว มีวิธีการและเครื่องมือหลายชนิดที่สามารถนำมาใช้ได้ เช่น แฟ้มสะสมผลงาน การสังเกตตามสภาพจริง การประเมินตนเอง การประเมินโดยเพื่อนหรือกลุ่มที่ เข้าร่วมกิจกรรม การสัมภาษณ์ การใช้หลักฐานการ เข้าร่วมกิจกรรม การเขียนรายงาน เป็นต้น (ทั้งนี้ การประเมินคุณลักษณะของผู้เรียน ต้องสรุปจากผล การประเมินทั้งจากกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรม

นักเรียน เพื่อใช้เป็นผลรวมรวบยอดของกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน)

เราต้องการประเมินคุณลักษณะใดในตัวผู้เรียน

คณะบุคคลคณะหนึ่งเรียกกันว่า “คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพวิชาการ กลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน” (ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้ง) ได้เสนอให้ใช้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๖ ประการ เป็นตัวชี้วัดผู้เรียน ซึ่งจะตอบสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔ ได้แก่ ๑) รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ๒) รู้จักแสวงหา และใช้ข้อมูลสารสนเทศ ๓) สามารถพัฒนาบุคลิกภาพ และปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ๔) มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ๕) มีค่านิยมที่ดี มีวินัย มีคุณธรรม

จริยธรรม และ ๖) มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ทั้งนี้ ลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าวเกิดจากพฤติกรรมตามกรอบความคิดต่างๆ (ซึ่งแสดงในแผนภูมิในหน้าต่อไป)

แบบประเมินคุณลักษณะของผู้เรียนเป็นอย่างไร

การประเมินคุณลักษณะของผู้เรียน ต้องอาศัยเครื่องมือคือแบบประเมิน แต่แบบประเมินจะเป็นอย่างไรนั้น ย่อมเป็นบทบาทของหัวหน้ากิจกรรม พัฒนาผู้เรียนและคณะครู ซึ่งจะร่วมกันคิดและช่วยกันออกแบบเพื่อให้แบบประเมินเป็นเครื่องมือที่น่าเชื่อถือ สามารถประเมินคุณลักษณะได้ตรงตามจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว และข้อสำคัญคือใช้ได้ง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อนเกินไป

สรุป

ณ ที่นี้ ขออัญเชิญพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร วันพุธที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๓

“การศึกษานั้น ไม่ว่าจะศึกษาเพื่อตนหรือจะให้แก่ผู้อื่น สำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องทำให้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ จึงจะได้ผลเป็นคุณประโยชน์ มิฉะนั้นจะต้องมีการผิดพลาดเสียหายเกิดขึ้น ทำให้เสียเวลาและเสียประโยชน์ไปเปล่าๆ วัตถุประสงค์ของการศึกษานั้นคืออะไร กล่าวโดยรวบยอดก็คือการทำให้บุคคลมีปัจจัยหรือมีอุปกรณ์สำหรับชีวิตอย่างครบถ้วนเพียงพอ ทั้งในส่วนตัวความรู้ ส่วนความคิด วินิจฉัย ส่วนจิตใจและคุณธรรมความประพฤติ ส่วนความขยันอดทนและความสามารถ ในอันที่จะนำความรู้ความคิดไปใช้ปฏิบัติงานด้วยตนเองให้ได้จริงๆ เพื่อสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสุข ความเจริญมั่นคง และสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่สังคม และบ้านเมืองได้ตามควรแก่ฐานะด้วย”

หากพิจารณาให้ถ่องแท้ก็จะตระหนักได้ว่าพระบรมราโชวาทข้างต้นทรงคุณค่ามหาศาลต่อการจัดการศึกษาที่เน้นการให้ความรู้คู่คุณธรรมเพื่อให้

ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข และสามารถทำประโยชน์แก่สังคมได้ตามอัธยาศัย

บุคลากรทางการศึกษา ย่อมมุ่งพัฒนาลูกศิษย์ให้มีความรู้คู่คุณธรรม ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาทเมื่อ ๒๕-๒๖ ปีที่ผ่านมา แม้จะเป็นเวลานานแต่ก็ทันสมัยอยู่เสมอ นับว่าเราโชคดีที่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน อีกทั้งยังมีหลักสูตรนำทางให้ปฏิบัติคือหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ โดยกำหนดให้มีทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่มและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อย่างไรก็ตามหลักสูตรของเราจะได้รับผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร ก็ด้วยการนำหลักสูตรไปใช้และปฏิบัติอย่างครบถ้วน และอย่างต่อเนื่องตลอดไป

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ, ๑๐๐ ปี กระทรวงศึกษาธิการ, บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด บางกอกน้อย กทม. ๒๕๓๕.

กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔, โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) กทม. ๒๕๔๔.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน, โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว กทม. ๒๕๔๖.

บอกกล่าว เล่าเท่

อัมพร แต้มทอง

นิทาน อีสปเรื่อง “กบเลือกนาย” ยัง

In trend อยู่ อยากให้คนไทยได้อ่าน ทำความเข้าใจ/ทบทวน คติของนิทานเรื่องนี้ ในเดือน ต.ค. นี้ หากมีการเลือกตั้ง ส.ส. อยากได้นายกรัฐมนตรีแบบไหน ก็เลือกได้เอง ไม่ต้องมาเดินขบวนไล่กันทีหลัง ยิ่งคนเลือกเป็นครู อาจารย์ มีความรู้ คนอื่นๆ เชื่อถือ ศรัทธาเลือกตาม ขอเพียงครูอย่าหัวงอไปกับสิ่งหลอกล่อ เล็กๆ น้อยๆ **เลือกคนดีมีความรู้ความสามารถ** คนดีมีให้เลือกไม่มากนัก ที่พอมีอยู่ก็ถูกกำจัดไปเยอะแล้ว ช่วยกันทำให้คนดีที่ยืนบ้าง ตอนนี้ใกล้ยุคของ “กระเบื้อง จะเฟื่องฟูลอย น้ำเต้าอันน้อยจะถอยจม” มากเข้าไปทุกทีอยู่แล้ว

ปีงบประมาณใหม่ๆ อะไรๆ ก็ใหม่ไปทั้งนั้น ได้นายกรัฐมนตรีคนใหม่ ได้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการใหม่ (คนเก่าหรือเปล่าไม่แน่มาก) แต่ที่ชัดเจน สพฐ.ได้ผู้บริหารใหม่แน่ๆ ท่านเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พรนิภา ลิ้มปยอคม และท่านรองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาริรัตน์ วัฒนสิน เกษียณอายุราชการปีนี้ ยินดีที่ท่านได้พักผ่อนหลังจากคร่ำหวอดอยู่ในวงการศึกษามานาน

ฝุ่นเพิ่งจางลงจากงานเลี้ยงส่งครูคนเก่าที่เดินจากไปพร้อมไออุ่นแห่งความรัก อาลัย และเลียดรับครูคนใหม่ที่เดินเข้ามา ด้วยความคาดหวังที่จะได้เห็นความแปลกใหม่ในความคิด การทำงาน และความกระปรี้กระเปร่าของครูคนใหม่ ขอให้สมหวัง

ภาคเรียนสุดท้ายแล้ว :

โรงเรียนคุณยังคงมี library no life อยู่อีกหรือ....เปล่า..หรือมีแล้วแต่ยังขาดกลยุทธ์ ทำอย่างไรให้เด็กตระหนักว่า “อ่านมาก รู้มาก ไม่ยากจน” ยังไงละก็จัดการทำให้ห้องสมุดมีชีวิต (living library) ก่อนเปิดเทอมใหม่นั่นละคะ ถ้ายังไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นฟื้นฟูห้องสมุดให้มีชีวิตขึ้นได้อย่างไร ลองหาเอกสารจากเขตพื้นที่การศึกษา และเอกสารซึ่งสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา มอบให้ไปใช้ประโยชน์ (มีอยู่ครบทุกเขตฯ) ที่ได้ใช้พอจะเห็นผลบ้างแล้วก็มี ลองนำไปดำเนินการบ้าง เพื่อหาแนวทางการจัด **มุมสวยที่โดดเด่นสะดุดตา หา look ใหม่ๆ มีความเคลื่อนไหวที่เร้าใจ ขวนให้แวะเวียนไปอ่านบ่อยๆ** หรือจะจัด **ห้องสมุดแหล่งรวมหนังสือดี มีความทันสมัย**

ได้นำใจจากเจ้าหน้าที่ มีท่าเลให้ผ่อนคลาย เท่านั้น
ท่านก็ได้มีส่วนในการช่วยรณรงค์ “รักการอ่านเพื่อ
สร้างพื้นฐานสังคมแห่งการเรียนรู้” ให้สำเร็จไปได้ขั้นหนึ่ง

“คนดีที่ฉลาดและสัตย์ซื่อ”

ยังเป็นการปรารถนาที่รัฐจะเห็นสังคมไทย
ก้าวไปด้วยคนดีมีคุณภาพ แต่ด้วยแนวความคิด
ที่ว่า **ความดีมีโดยกำเนิด** การที่เพียรพยายามอบรม
เมื่อเด็กเข้าสู่โรงเรียนแล้ว จะเป็นการสายเกินไป
ฉะนั้น ทำอย่างไรให้ความดีได้ตั้งแต่เกิดและให้เด็ก
ปฐมวัยได้รับการพัฒนาทุกด้านอย่างมีคุณภาพ สมอง
ได้รับการกระตุ้นและพัฒนาอย่างถูกวิธี สพฐ. จึงได้จัด
โครงการคาราวานเสริมสร้างเด็ก ซึ่งก่อกำเนิด ขึ้นโดย
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ดำเนินโครงการ
เพื่อให้เข้าถึงผู้ปกครอง พ่อแม่ของเด็กในการปลูกฝัง
ความดีงามให้ลูกหลาน

การพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งนี้เริ่มจากเด็กใน
ครรภ์-อายุ ๕ ปี โครงการได้มอบให้ศูนย์ปฐมวัย
ต้นแบบ ๙๔๓ แห่ง ในทุกอำเภอ เป็นหน่วยจัด
กิจกรรม คาราวานเสริมสร้างเด็ก โดยแต่ละศูนย์
เลือกครอบครัวที่มีความสนใจ มีเด็กอายุ ๐-๕ ปี

เป็นครอบครัวคาราวานได้ ๓๐-๕๐ ครอบครัว ที่จะ
ได้รับความรู้สำหรับดูแลทารกในครรภ์ ไปจนถึง
การเลี้ยงดูเด็ก ด้านสุขภาพอนามัย วิธีเลี้ยงกระตุ้น
พัฒนาการทางสมอง ดูแลสุขภาพของแม่ การเป็นพ่อ
แม่ที่ดี วิกฤติครอบครัว อีกมากมายหลายเรื่องที่
พ่อแม่/ผู้ปกครองต้องรู้ กลุ่มพัฒนาหลักสูตร สำนัก
วิชาการและมาตรฐานการศึกษา ได้จัดทำเอกสารให้
ความรู้ดังกล่าว มอบให้ศึกษานิเทศก์ และศูนย์ปฐมวัย
ต้นแบบ ไปดำเนินโครงการคาราวานเสริมสร้างเด็ก
ซึ่งเห็นผลในกันยายน ๒๕๔๙ โอกาสขยายศูนย์
ปฐมวัยที่จะดำเนินโครงการเสริมสร้างเด็กคงยังเพิ่ม
ขึ้นอีกอย่างต่อเนื่อง หากรัฐยังให้ความสำคัญ การ
พัฒนามนุษย์ต้องเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิไปจนตลอดชีวิต

: ถ้าอยากได้รายละเอียดของหลักสูตร เปิดเข้า
เว็บไซต์ <http://academic.obec.go.th> กลุ่มหลักสูตร

เด็ก

GIFTED

ความใส่ใจในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนนั้น
 สพฐ. ได้จัดหลักสูตรไว้อย่างหลากหลายใช้กับนักเรียน
โดยทั่วไป แต่มีนักเรียนอีกกลุ่มหนึ่ง ที่พบว่ามีความ
สามารถอย่างโดดเด่นเป็นพิเศษ ซึ่งพิจารณาจาก
ข้อมูลทางครอบครัว ผลการเรียนรู้ การทดสอบ สติ
ปัญญาและอื่นๆ นักเรียนเหล่านี้ สพฐ.มิได้นิ่งเฉยที่จะ
จัดหลักสูตรเป็นพิเศษ และจัดกระบวนการเรียน
การสอนให้เป็นพิเศษ มีการประชุมสัมมนาให้ความรู้
แก่ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และครูผู้สอนกลุ่มสาระการ
เรียนรู้ภาษาไทย อังกฤษ วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์
ไปบ้างแล้วเมื่อก่อนเปิดภาคเรียน ปีการศึกษา ๒๕๔๙
ให้เข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการกระบวนการ
คัดกรองเด็กความสามารถพิเศษ การจัดหลักสูตร
และการจัดกระบวนการเรียนการสอน นักเรียนที่มี

ความสามารถพิเศษ มีสาระเกี่ยวกับการจัดหลักสูตร
ลดระยะเวลาการเรียน (Acceleration) หลักสูตรเพิ่มพูน
ประสบการณ์ (Enrichment) ขยายหลักสูตร
(Extension) หรือหลักสูตรการใช้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ
เป็นผู้ให้คำปรึกษาดูแล (Mentoring) และกำหนด
รูปแบบของการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ซับซ้อน
ลึกซึ้ง จัดเนื้อหายากและท้าทายกว่าหลักสูตรปกติ
เน้นกระบวนการทางความคิดระดับสูง มีกิจกรรม
ตอบสนองความหลากหลายของกระบวนการเรียนรู้
เน้นพัฒนาสมองทุกส่วน เน้นพัฒนาทางคุณธรรม
จริยธรรม ครูท่านใดที่คิดว่ามีเด็กความสามารถพิเศษ
สอบถามความรู้ได้จากสำนักวิชาการและมาตรฐาน
การศึกษา กลุ่มการศึกษาพิเศษ

กระตุ้นต่อมความอยาก..อ่าน

คิดกว้าง รู้ไกล เลือกอ่านเรื่องหลากหลาย
ด้วย **“ชุดเสด็จพระราชดำเนินเยือนต่างประเทศ”**
หนังสือดีที่นำอ่านอีกชุดหนึ่ง ซึ่งเป็น พระราชนิพนธ์
ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ที่จำหน่ายหมดแล้วนั้น ทราบว่า บัดนี้มีพิมพ์ใหม่เป็น
พ็อกเก็ตบุ๊ก ราคาพอหาซื้ออ่านได้ไม่เกิน ๒๐๐ บาท
เช่น เรื่อง “เล่าเรื่องเมืองฝรั่ง” “ย่าแตนมังกร” “เยือน
ถิ่นอินเดียนแดง” “อนัมสยามมित्र” “ลาวใกล้บ้าน”
“ไอรักคืออะไร” “โรมันสัญญา” “สิงคโปร์สัญญา”
“ทัศนะจากอินเดีย” “รอยยิ้มหมิขาว” “ลุยป่าฝ่าฝน”
“ไทยเที่ยวพม่า” “แอนตาร์กติกา หนาวหนาวร้อน”
“แดร์ก็กล้าผู้น่ารัก” “ลัดฟ้าล่าวาหาอาจารย์” “ใต้เมฆ
ที่เมฆใต้” “มุ่งไกลในรอยทราย” “ประพาสอุทยาน”
“ข้าวไทยไปญี่ปุ่น” “ม่วนขึ้นเมืองลาว” “มหัศจรรย์
ทุกวัน” “ยามลมหนาว” “เบอร์ลินสิ้นกำแพง” “สวน
สมุทร” “ข้ามฝั่งแห่งฝัน” “ประพาสภาษา” “ประพาส
ราชสถาน” “ต้นน้ำ ภูเขาและป่าทราย” “มารู้จักเรา
ชาวอีสาน” “ขนมลูกๆ ทองแดง” บางเรื่องจัดทำทั้ง
พ็อกเก็ตบุ๊กและปกแข็ง เช่น “มนต์รักทะเลใต้” “เย็น
สบายชายน้ำ” “ลาวเหนือเมื่อปลายหนาว” “คืนถิ่น

จีนใหญ่” “เจียงหนานแสนงาม” “หวงเหออยู่อารยธรรม”
“เปิดสะพานมิตรภาพไทยลาว” ส่วน “มุ่งไกลในรอย
ทราย” เล่มนี้เป็นภาษาจีน ที่จัดทำเป็น CD-Rom
มีเรื่อง “เย็นสบายชายน้ำ” โรงเรียนใดสนใจจัดหา
เข้าห้องสมุด ติดต่อสอบถามได้ที่กองงานในพระองค์
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สวนจิตรลดา เบอร์โทรศัพท์ ๐ ๒๒๘๐ ๓๕๘๑ - ๙
ต่อ ๖๗๑, ๖๗๗ โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๖๓๙

**ส่วนหนังสือตีพิมพ์ใหม่ๆ เมื่อไร ถ้าสนใจ
“วารสารวิชาการ” จะนำเสนอให้ทราบตาม
วาระของวารสารฉบับต่อไป**

ใกล้วันเด็ก อีกแล้ว โรงเรียนไหนที่พลาด
การจองหนังสือวันเด็กปีก่อนๆ เตรียมการรวบรวม
จำนวนสั่งจองกับเขตพื้นที่การศึกษาของท่าน สวก.
ไม่รับจองโดยตรง เพื่อสะดวกในการขนส่งค่ะ เรายัง
ไม่แน่ใจจะขึ้นราคา ๑๒ บาท เหมือนเดิมได้หรือไม่
น้ำมันขึ้นราคา กระดาษขึ้นราคา ทุกอย่างขึ้นราคา
หนังสืออาจขึ้นราคาบ้างนิดๆ อย่าแปลกใจ เพื่อเด็กๆ
ที่รักการอ่าน เราจะพยายามหาวิธีคงราคา/ขึ้นน้อย
ที่สุดเท่าที่จะทำได้

อยากรู้ความคืบหน้าเรื่องนี้ ประมาณเดือน
พฤศจิกายน ๒๕๔๙ สอบถาม สวก. กลุ่มบริการ
ทางวิชาการฯ อาจารย์ขวัญฟ้า นิยมในธรรม
โทร. ๐ ๒๖๒๘ ๕๓๔๐

เรื่องร้อย เรื่อง

“ครูแต่ม”

บทอาศิรวาทเนื่องในวาระเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๙

๑ เกิดกษัตริย์

สมนพรัตน์มณี

บัตรอุโฆษรุจิ

ตั้งจิตอาศิรวาทไท้

๒ ก่อกิจสรรเสริญพร้อม

เกียรติราชวงศ์กวี

ประดับคู่บารมี

พันธรรตโกสินทร์ไสร้

๓ วิเชียรภิเษกช่อง

เฉลิมเจ็ดสิบเก้าปี

ยatraเพ่งปฐพี

เรื่องรุ่งแสงส้าง

๔ อัญเชิญองค์เทพทั้ง

อาราธนาคุณสักการ

จูงพิทักษ์บริบาล

ประลาดทุกซัดลาดแดแล้ว

๕ พระคุณโอบเอื้อ

พระเดชเดชเกรียงไกร

พระเกียรติเกียรติขานไช

พระยศยศเพียบพร้อม

๖ ภูมิพลธรรม์เที่ยงแท้

อดุลยเดชมากอธิปไตย

มหาฤกษ์มหาชัย

ราชะแห่งราชปราชญ์ผู้

จักรี

นอบไหว้

เจ็ดแจ่ม

ท้าวหล้าสมานฉันท์

ภักดี

วากยโว

ปิยมิตร

ฉัตรช่องเหนือเศียร

สวัสดิ์ศรี

เปี่ยมสร้าง

สยามภพ

ด้าล้ำดังประสงต์

ภักย์สถาน

พระแก้ว

ภูเบศร์

ดล่องด้วยแรงหนุน

อวยไทย

เกริกก้อง

ขวัญโลก

เพริศแพรวร่วมไทศวรรย์

ครองไพท

ต่างรู้

มหाराษฎร์ กวายนอ

ผ่องแผ้วชโยเทอญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า นายสมบัติ ตั้งก่อเกียรติ สมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย

“ฟังพระบารมี”

● ขอน้อมนบอภิวาทราชกษัตริย์
 พระผู้เคยเป็นจักราชสยาม
 พระผู้สร้างความเป็นไทยให้คงงาม
 พระผู้ห้ามทุกซ์แห่งทาสปราศสิ้นไป

● ขอเป็นไทยแทนไทยในขอบขันธ
 บังคมดลน้อมนิกตรองตริกสมัย
 ย้อนรำลึกถึงเหล่าพองเผ่าไทย
 อยู่อย่างไรศักดิ์ศรีที่เท่ากัน

● ร้อยกว่าปีที่พระองค์ทรงบำรุง
 พระองค์ทรงหมายมุ่งผดุงขวัญ
 เปลี่ยนคนไทยให้ฉลาดรู้เท่าทัน
 โลกกว้างใหญ่ไม่พรั่นรอบรู้ตาม

● องค์จักรีพระปิยมหาราช
 ทรงเปื้อนปราชญ์พัฒนาเมืองสยาม
 ธ ผู้ทรงจริยะสง่างาม
 ทั่วเขตคามไทยรู้คุณบูชา

● ทอดพระเนตรการณไถ่ถอนใหญ่เลิศ
 ทรงกำเนิดการสื่อสารการศึกษา
 จวบวันนี้ลือสืบสามตุลา
 ขอกวามลาร้อยกรรองทอง

● ขอพระองค์ทรงภพเลิศลบล้ำ
 ขัตติยาผู้ตรึงใจไทยทั้งผอง
 ขอทรงโปรดดลให้ไทยปรองดอง
 การปกครองราบรื่นขึ้นชั่วกาล

● พลสกนกรวอนหวังพระบารมี
 พระบรมจักรีศรีสมาน
 เกิดสิ่งดีดังจางทรงบันดาล
 ขอให้บ้านเมืองสงบพบสุขพลัน

● ด้วยดวงใจใคร่ดำรงพอกิวกา
 พระปิยมหาราชมิแปรผัน
 ทุกเวลาเนาที่ทุกวี่วัน
 บังคมดลมั่นกักตุนิรันดร์เทอญ.

“คนไทยวันนี้”

● คนไทยเมื่อวันวานจับพานพบ
 เสี่ยงมสบท่วงทำน่านับถือ
 เปี่ยมเมตตากรุณาที่เลื่องลือ
 ล้วนยึดถือคุณธรรมกอปรความดี

● ไทยรู้ผ่อนสั้นยาวดราวดัดจับ
 ร่วมสร้างสรรค์สิ่งล้ำค่าเลิศราศี
 พบปัญหาร่วมแก้ไขได้โดยดี
 แต่วันนี้เปลี่ยนไทยไม่เหมือนเดิม

● ความดีงามอ่อนหวานพกพาลสู่
 ที่เรียบหรูดังพยัคฆ์ยามอีกเหิม
 เคยพูดง่ายกลับไม่ฟังเหมือนดังเดิม
 คอยต่อเติมป้ายสิดดีความ

● คนเคยไหว้ใส่ความคดสอกว่า
 เคยมองหน้าเมินซ้ำกล่าวคำหยาบ
 ไม่รู้จักฟังใครใครเขาใส่ความ
 ไม่เกรงขามไม่ละอายใครรังไร

● เคยเป็นไทยไม่ตรีมีมากล้น
 ถูกใครปล้นเอาไปไม่เหลือหลอ
 ฤกถูกแลกด้วยเศษเงินเพลิมพะนอ
 เคยเพียงพอเคยอยู่ได้กลับไม่ดี

● พระองค์ทรงเลิกลาสมานานนม
 ยังนิยมเป็นทาสเงินอีกหรือไม่
 เพียงอยากเด่นชั่วข้ามดินออกทีวี
 ถูกเรียกพี่เรียกเสีย...อนันต์

● ความอ่อนน้อมก้อมตนคนสัดยี่ห้อ
 อยากไว้ชื่อเกรี้ยวกราดให้หวาดหวั่น
 ก่นด่าทอสื่อเสียดเสียดจัญ
 เพียงเพราะทนอยากได้ใช้ควรเป็น

● อยากย้อนเห็นวันวานเคยหวานชื่น
 อยากเห็นไทยสติตื่นปัญญาเห็น
 ใครหวังดีหรือมุ่งร้ายไทยลำเค็ญ
 ใครแฝงเร้นประโยชน์ตัวไทยชั่วดราว

● ด้วยสำนึกในใจเยี่ยงไทยแท้
 สำนึกแก่เราคนไทยใช่ต่างด้าว
 ไทยต้องเป็นหนึ่งไทยไม่ลาญราว
 ไทยไม่กร้าวต่อไทยให้แตกกัน

● ขอพระบารมีศักดิ์สิทธิ์เป็นที่พึ่ง
 ขอให้ไทยเป็นหนึ่งสมานฉันท์
 ให้รู้เขารู้เรารู้เท่าทัน
 ไทยอย่างวันวานนี้ที่พอเพียง

“บทกวีพรรณนา”

พอเพียงเยี่ยงวิกิไทย

ถ้อยคำสำนวนไทย
สอดดล้องและเทียบเคียง
นับเป็นภูมิปัญญา
สอนใจให้ก้าวล่วง
อย่างเช่นกะเชอกันรื้อ
ใช้ง่ายมีรสขบสน
ทั้งกล้านักมักบั่น
รอบคอบน้อยเต็มที
กลังครกขึ้นภูเขา
เหมือนทำงานสำคัญ
เมื่อก่อแล้วต้องสาน
บากบั่นสู้ฟันฝ่า
อีกกันดีกว่าแก้
วิสัยทัศน์บรรเลง
เห็นสิบเบี้ยใกล้มือ
ดีกว่ามีความหวัง
เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน
รู้ใช้ทรัพยากร
เลิกใกล้เกลือกินด่าง
ล้วนเป็นอย่างและเยี่ยง

มากมีให้อยู่พอเพียง
พระราชดำรัสของพ่อหลวง
อุปมาได้ทั้งปวง
พันวิบากความยากจน
เพราะทำตัวแบบลืมน
เกินรายได้ที่ตนมี
ด้วยทำกินเกินพอดี
จึงปันปีตราจาบัลย์
ใครเห็นเข้าก็ขบขัน
โดยที่ไม่ใช่ปัญญา
ไม่ผิดวาระวันเวลา
ในลีลาพึ่งตนเอง
วางแผนแนในเลบง
บ่งชี้ชัดระมัดระวัง
หยิบมาถือไว้ประทัง
โดยที่ยังไม่แน่นอน
รู้ประมาณเรื่องทุนรอน
อย่างฉลาดและพอเพียง
ไม่เห็นห่างสินข้างเคียง
จากถ้อยคำสำนวนไทย

ประทุม กุมาร
โรงเรียนเมืองชลียง
อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย

คมคิด ลิขิตคำ

“...อยากให้พวกเราปฏิบัติถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไม่ต้องอะไรมาก
ขอเพียง ๔ ข้อ ที่พระองค์มีพระราชดำรัสเนื่องในวโรกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ
๖๐ ปี เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๔๙ คือ คุณธรรม ๔ ประการ

๑. จะพูดจะทำอะไรขอให้ตั้งอยู่บนความเมตตา มุ่งดีมุ่งเจริญต่อกัน

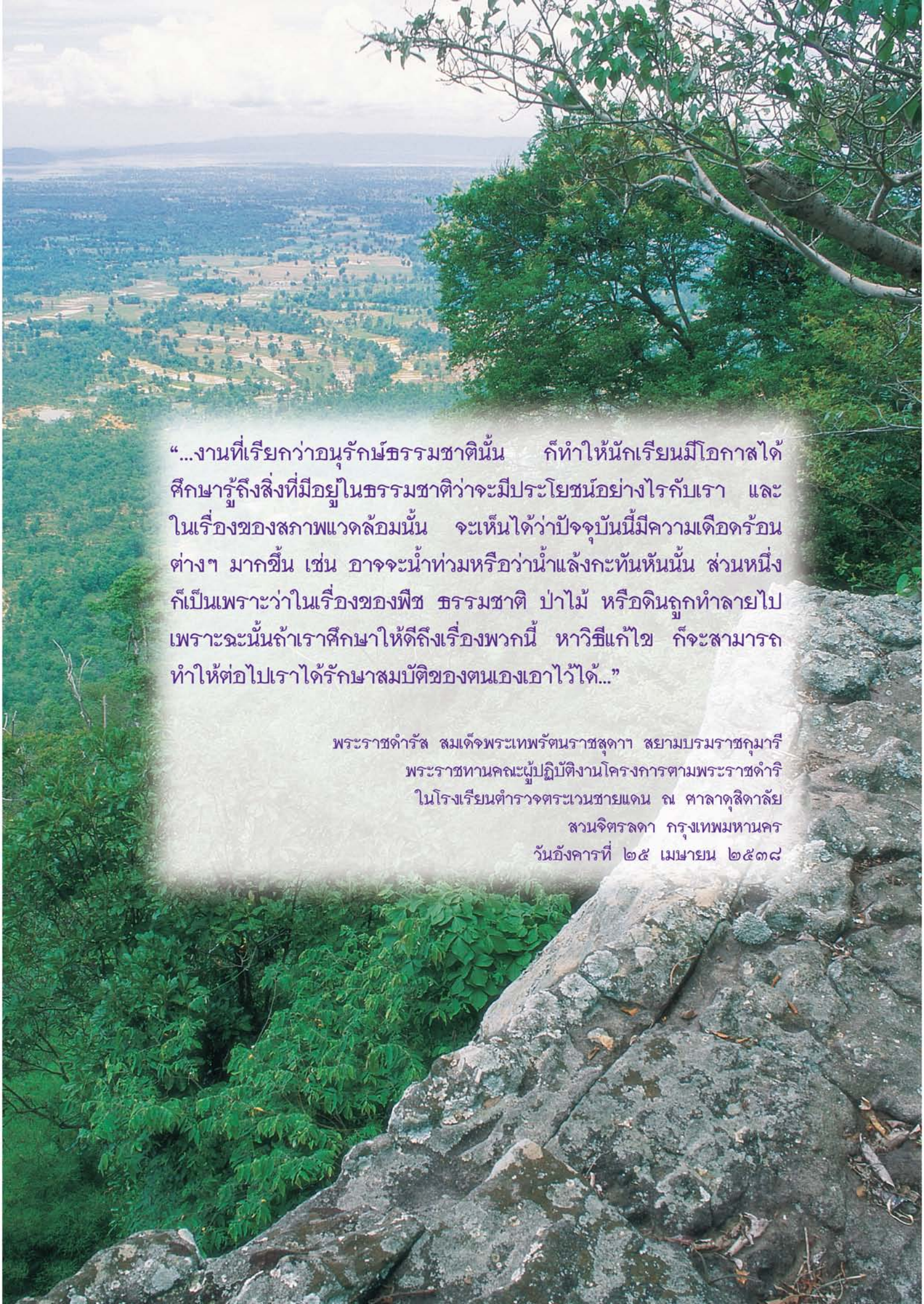
๒. ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ความสามัคคีกัน ไม่ใช่ต่างฝ่ายต่างทำ ต่างแย่งชิงกัน
กอบโกย ช่วยกันประสานผลประโยชน์ ผลประโยชน์จะตกที่เราเอง ประเทศชาติก็จะ
ดีไปด้วย

๓. ให้ประพฤติสุจริต เคารพกฎกติกาสังคมของกฎหมายอย่างเสมอเหมือน
เสมอภาค

๔. ต่างฝ่ายต่างพยายามที่จะทำความดีความเห็นของแต่ละคนให้อยู่ในเหตุ
ในผลและเที่ยงตรงเสมอกัน

จึงทรงขอให้ทุกคนได้รักษาจิตใจและคุณธรรมนี้ไว้ให้เหนียวแน่น และถ่ายทอด
ความคิดจิตใจนี้ต่อไปอย่าให้ขาดสาย เพื่อให้ประเทศชาติของเราดำรงยืนยงอยู่ด้วย
ความร่มเย็นเป็นสุขทั้งในปัจจุบันและในภายหน้า...”

ที่มา : ข้อความตอนหนึ่งจากถ้อยคำพิเศษ ของ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิ
ชัยพัฒนา ในงาน “๖๐ ปีครองราชย์ ประโยชน์สุขประชากรภพ” จัดโดยสำนักงาน
คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ในวันที่
๓-๔ กรกฎาคม ๒๕๔๙ ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพฯ

“...งานที่เรียกว่าอนุรักษ์ธรรมชาตินั้น ก็ทำให้นักเรียนมีโอกาสดู
ศึกษารูถึงสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติว่าจะมีประโยชน์อย่างไรกับเรา และ
ในเรื่องของสภาพแวดล้อมนั้น จะเห็นได้ว่าปัจจุบันนี้มีความเดือดร้อน
ต่าง ๆ มากขึ้น เช่น อาจจะน้ำท่วมหรือว่าน้ำแล้งกะทันหันนั้น ส่วนหนึ่ง
ก็เป็นเพราะว่าในเรื่องของพืช ธรรมชาติ ป่าไม้ หรือดินถูกทำลายไป
เพราะฉะนั้นถ้าเราศึกษาให้ดีถึงเรื่องพวกนี้ หาวิธีแก้ไข ก็จะสามารถ
ทำให้ต่อไปเราได้รักษาสสมบัติของตนเองเอาไว้ได้...”

พระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
พระราชทานคณะผู้ปฏิบัติงานโครงการตามพระราชดำริ
ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ณ ศาลาดุสิดาลัย
สวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร
วันอังคารที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๓๘